Düşünce açıklama hürriyeti sınırsızdır

-Biz de, demokrasinin gerçekten hukuk devletinin bir yöntemi, bir gerçekleştirme aracı olması için, ne yapılması gerektiğini düşünmeliyiz. Hukuk devleti ilkeleri şunlar olabilir. Herkese eşitlik adaleti temelinde, insan hakları ve insanlık değerleri tanıması ilkesidir. (Sayfa 6,7)

SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ Sayı: 31 17 Mart - 7 Nisan 1990 2500 LİRA

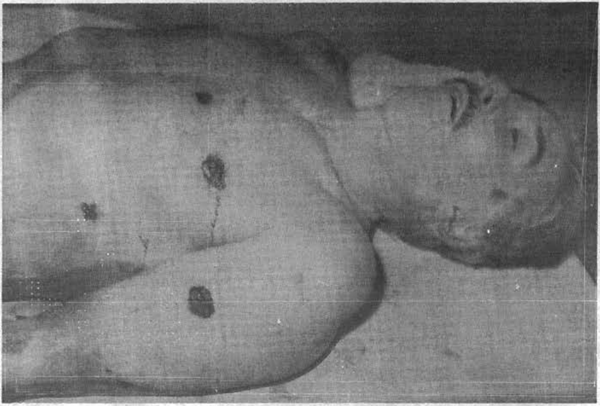
adımlar

Nevroz bayramı kutlu olsun

Terör odaklarını cesaretlendiren:

DEMOKRATİKLEŞMEDE KARARSIZLIKTIR

Terör odakları ancak daha kararlı, daha geniş bir demokrasi mücadelesiyle etkisizleştirilebilir. Hükümet; bir an önce amasız fakatsız 141,142,163'ün kaldırılmasından tutrn almalı.. 1992'ye kadar iktidarda kalma inadından vazgeçmeli ve makul bir süre içinde genel seçimlere gidilmeli. Politik cinayetlerin soruşturmasında barolar Birliğinin önerileri dikkate alınmalı

Ön yargısız I Mayıs'lara

1 Mayıs'ın kutlanmasını sınırlayan hiç bir yasa yoktur. (Sayfa 9)

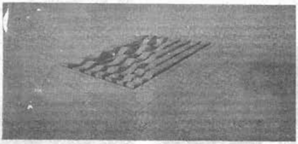
Türkiye ile dünyanın arasında fark var.

Türkiye yeni bir sistemi 45 yıldan beri deniyor. Bu yıllar boyunca düşe kalka arada bir kesintiye uğrayarak götürmeye çalıyor. Fakat götüremiyoruz. Ergun Balcı (Sayfa 10)

Termik Santal gündemde.

Aliağa santralı meclisteyken Karadenize de Santral (Sayfa 12-13)

BEHİCE BORAN ANIT MEZAR YARIŞMASI SONUÇLANDI

Behice Boran'ın anıt mezar projesi

Behice Boran Anıt Mezar Proje Yarışması sonuçlandı. 2 Mart günü Mülkiyeliler Birliği Kuruçeşme Lokalinde düzenlenen bir kokteyl'le yarışmayı kazananlara ödülleri verildi.

Seçici kurul, yarışmaya katılan eserler arasından birinci olarak, Mimar Sinan Üniversitesi 4. sınıf öğrencilerinden **Gökhan Ercan**'ın eserini seçti. İkinciliği Heykeltraş Fadime Özmen ve Mimar Arif İsmet Yılmaz birlikte paylaştılar. Üçüncü, Heykeltraş Nilüfer Ergin'in eseri oldu. Ayrıca beş eserede mansiyon verildi.

Stockholm'deki ANC zirvesinden sonra konuşan Mandela,

"GÜNEY AFRİKA'DA DEĞİŞEN BİR ŞEY YOK! " dedi.

Özgürlüğüne kavuşan Mandela dünya turunda

Stockholm/Gürhan UÇKAN

27 yıl süren cezaevi yaşamından sonra, Afrika dışına yaptığı ilk gezide İsveç'e gelen Nelson Mandela, devlet başkanı gibi karşılandı. 12 Mart'ta Stockholm'e gelen Mandela'yı İsveç Dışişleri Bakanı Sten Andersson, Lisbet Palme ve Yüzlerce Stocholm'lü karşıladı. Mandela'nın İsveç'e gelişinin en önemli nedeni, ANC başkanı, eski ortağı ve kavga arkadaşı Oliver Tambo'nun burada tedavi görmekte olmasıdır. Geçirdiği beyin kanamasından sonra İsveç hükümetinin konuğu olarak Stockholm'deki bir hastanede bakıma alınan Tambo ile Mandela, 1962 Temmuz'undan beri ilk kez karşılaştılar.

Nelson Mandela, 71 yıllık yaşamında ilk kez bir parlamentoda konuştuğunu anımsatarak İsveç parlamentosundaki konuşmasına başladı. Özgürlüğüne kavuştuktan sonra yaptığı en sert konuşma olarak tanımlanan konuşmasında, Güney Afrika'da değişen bir şey olmadığını, dış dünyanın uygulanan yaptırımları daha da artırması gerektiğini ve bunun, Thatcher hükümeti için de geçerli olduğunu söyledi:

-Özgürlük kavgamızı sürdüreceğiz. Kişi olarak bize bedeli ne olursa olsun, kavgamızı sürdüreceğiz. Irk ayırımcılığı sistemini ortadan kaldırmanın tek yolu budur.

Mandela ayrıca, bu hedefin karşılıklı görüşmelerle gerçekleşmesini yeğlediklerini ama bunda, Güney Afrika hükümetinin tavrının belirleyici rol oynayacağını belirtti.

İsveç TV-1'nin haber programı Aktellt'te kendisine yöneltilen ve "Son gelişmelerle Pretoria yönetiminin yumuşama göstermiş olduğunu ve bu durumda ANC'nin de karşılık olarak biraz ödün vermesinin düşünülüp düşünülmeyeceği sorusuna çok kararlı bir yanıt verdi:

-Karşılıklı anlayış, iki eşit taraf arasında olur. ANC'ye de kendi ulusçu parti'lerine tanıdıkları hakları tanısınlar, o zaman bir tavır alma yetkisini kendimizde buluruz.

Nelson Mandela, daha çok devlet büyüklerinin ağırlandığı Haga Köşkü'nde Oliver Tambo ve yanındaki diğer ANC yöneticileriyle bir zirve toplantısı da yaptı. Mandela'yla birlikte gelen ANC'liler arasında, Genel Sekreter Alfred Nzo'da var. Hiç kuşkusuz, Mandela'nın yanından hiç ayrılmayan eşi Winnie'yi de burada unutmamak gerek.

Nelson Mandela, bilindiği gibi resmi olarak, ANC ikinci Başkanı'dır. Başkan Tambo'dan sürekli olarak "Başkanımız" diye söz eden Mandela'nın Grand Hotel"deki basın toplantısında hemen hiçbir soruya "Ben . . " diye yanıt vermemesi dikkati çekti.. Yanıtlarında sürekli olarak "ANC kararlarının, tüzüğünün gerektirdiği gibi" ifadesini kullanması, kendisini tek lider olarak görmediğini, ANC'nin ortak bir örgüt olarak tek bir bütünlüğe sahip olduğuna inandığını belli etti.

Mandela'nın gelişinin hemen ertesi günü Güney Afrika basını, geziye büyük yer verdi, epey abartmalı, yanlış bilgilerin de sızdığı gazeteler Mandela'nın sert sözlerini başlık yaptı. Güney Afrika İçişleri Bakanı Pik Botha, Mandela'nın sözlerinden hoşnut kalmadığını basına açıkladı. Öte yandan, Mandela'nın, Başkan de Klerk'i öven ama, onun kendi partisiyle görüşlerinin uymadığına da dikkati çeken konuşması da Güney Afrika basınında epey yer aldı. Anımsanacağı gibi ANC önderlerinin ve daha sonra Mandela'nın serbest bırakılmasına, de Klerk'in Ulusçu Partisi'nden, çok kişi karşı çıkmıştı.

Mandela'nın gezisi, 16 Mart Cuma günü onuruna yapılacak dev bir gala gecesiyle sona erdi.

Sözleşmeler pasif direniş yapılınca imzalanıyor

İşçi Sendika Servisi: İstanbul'da KUTLUTAŞ ve KORAY İNŞAAT işçileri toplu vizite eylemine çıkarak toplusözleşme uyuşmazlığının çözülmesi istediler. İşçilerin eylemleri sonuç verdi ve sözleşme görüşmeleri anlaşma ile sonuçlandı.

Sözleşme ile ikramiyeler yüzde yüz artırıldı, yakacak yardımı 12 bin liradan y0 bin liraya çıkartıldı. Toplusözleşme ile ücretlerde birinci altı ay için yüzde 183 ile yüzde 230 ikinci altı ay için yüzde 250 zam yapıldı.

Şubat ayında PTT işçileri sözleşme öncesinde bir dizi eylem yaptılar ve eylemlerin gelişmesi üstüne sözleşme imzalandı. Toplusözleşme uyuşmazlıkları, işçilerin direnişiyle, eylemleriyle imzalanıyor.

BİR TABUYU DAHA YIKTI: "deli midir nedir?"

İç Politika Servisi : Geri toplumlar birçok şeyi dokunmaz, kutsal ve doğma haline getirirler.Türkiye'nin sosyal, politik, kültürel birçok doğması var. Ancak, enformasyon çağı doğmaları, tabuları bir bir yıkıyor. Önce Kürt tabusu yıkıldı. Hala yasalarda Kürt demek suçtur ama gazeteleri açtığımızda artık rahatça kullanıldığını görüyoruz. Hatta Parlemento da bile dile getirilebiliyor. Bir başka tabu komünizmdi. Komünist parti kurulması hala yasak, parti kurmak için girişimde bulunanlar 141,142 ile tutuklanıyorlar ama, komünist kelimesi artık meşrulaştı. Fakat kimi kafaların bu kelimeyi duyunca tüyleri diken, diken oluyor. Bir başka tabu ordu. Askerliğe karşı bir kampanya açıldı. Ve devam ediyor. Öte yandan ordu üstüne eleştiriler öneriler yapılmaya başlandı.

Teğmen Murat Şeref Baba

Gebze Topçu Alayın'da görevli **Teğmen Murat Şeref Baba**, iki tabuyu birden yıktı. Hem Cumhurbaşkanını tanımadığını bir telgrafla bildirdi. Hem de bir ordu mensubu olarak, emir-komuta dışında bunu yaptı. Ve sonuç **"psikonevroz"** tanısıyla Haydarpaşa Askeri Hastanesine yatırıldı.

Şu ana kadar teğmen M. Şeref Baba'dan bir haber alınabilmiş değil, Genel Kurmay Başkanlığı Genel Sekreterliği , **"teğmen geçirdiği bir bunalım sonucu böyle bir telgrafı çekmiştir"** açıklamasını yaptı. Ama teğmen basından sürekli kaçırılıyor, ailse bile kendisini göremiyor. İstanbul Tabib Odası Başkanı **Dr.Şürkü Güner**, "İzin olmaksızın kişileri hastahaneye yatırmanın suç olduğunu" açıklarken, Türk Tabibler Birliği Merkez Konseyi teğmenin tedavisini kendileri yapabileceklerini söylediler .

Teğmen'in hasta olup olmadığına kararı hangi hekimlerin verdiğini sormak gerekli. Milliyet 'teki köşesinde **Melih Aşık** şöyle yazıyor. "Turgut Ö'al bu telgraf üzerine öfkelenerek 1. Ordu Komutanı **Muhittin Fisünoğlu**'nu aramış Murat Şeref Baba'nın 1. Ordu Karagahında ifadesi alınmmış. Ve doğruca Askeri Hastanesi **"deli"** koğuşuna. İki hafta gözetim altında tutulan Baba, "sağlam raporuyla taburcu edildi ve Ankara Merkez Komutanlığında 25 gün oda hapsine alındı. .

Teğmen Baba telgrafında şunları söylüyor. "Alışamadığım ve hiç bir zaman da alışamayacağım şeyler var. Eğitimde birlik ilkesi çiğnenerek, eğitimin imam hatip liseleri ve normal liselerde yapılıyor olmasına alışamadım.

Bazı özel yurtlarda Kur'an kurslarında ve imam hatip liselerinde laik cumhuriyet yönetimine düşman gençlerin yetiştiriliyor olmasını alışamadım.

Devleti dolandırandan, vurgunculardan hesap soran kamu görevlileri sürülerken, dolandırıcı ve vurguncuların kahkahaları ile mahkeme koridorlarını çınlatıyor olmasına alışamadım.

Yolsuzluk söylentileri almış yürümüş, çalıp çırpanlar hovardaca saçıp savururken, hastane masraflarını ödeyemedi diye yoksul vatandaşların hastanede rehin tutulmasına alışamadım.

Atatürk'ün makamında oturan bir kimsenin, itibar deyince aklına, bazı ülkelerin devlet başkanları ile fotoğraf çektirmek geliyor olmasına alışmadım."

TUTUKLU ÖĞRENCİLERİ DESTEKLEMEK AMACIYLA AÇLIK GREVİ

Adımlar (İstanbul)- Bayrampaşa cezaevinde sorunlar birikiyor. Çok basit sorunların idare tarafından kasıtlı olarak çözülmediği ve bu sorunların kangrenleştirildiği kanısı yaygınlaşıyor.

Bayrampaşa cezaevindeki politik tutuklular 13 Mart sabahından başlamak üzere açlık grevine başladılar. 2 Mart günü Yıldız Üniversitesindeki olaylardan ötürü tutuklanan 50 dolayındaki öğrencinin o tarihten beri sürdürdükleri açlık grevini desteklemek üzere başlatılan bu dayanışma eyleminin süresi gelişmelere bağlı olarak belirlenecek. Ayrıca Bayrampaşa cezaevi kadınlar koğuşundaki bir türlü çözüme kavuşturulmayan sorunlar da sürekli bir gerginlik kaynağı olma durumunu koruyor.

2 Mart günü tutuklanan Yıldız Üniversitesi öğrencilerinden 50 kadar erkek öğrenci, "teröristlerle aynı koğuşlarda kalmalarında görülen sakınca" gerekçesiyle, resmi makamlar tarafından görevlendirilen bir grup doktorun 1985 yılında "yaşanamaz" raporu verdikleri özel tip cezaevindeki koğuşlara kondular. Öğrenciler getirildikleri günden beri, yaşanabilir insanca koşullara kavuşturulmaları istemiyle açlık grevindeler. Öğrencilerin cezaevine gelen yakınlarıyla da görüşmeyi reddederek grevlerini ölüm orucuna çevirdikleri söyleniyor.

Öte yandan, 30 kadar kız öğrencinin de zaten sorunlu olan kadınlar koğuşuna konmalarıyla, bu koğuş tümüyle yaşanabilir bir yer olmaktan çıkmış durumda. Mevcudu 80'i aşmış olan bu 46 kişilik koğuşta, öteki tutuklularla siyasi tutuklular bir arada kalmakta, yataklarda iki kişi yatmakta, yemekler yataklarda yenmekte ve gün yatakların üzerinde oturularak geçirilmekte. Bu koğuşta kalan kadın siyasi tutuklular, aylardan beri ayrı bir koğuşa verilmek istedikleri ve cezaevi yönetimi de bu konuda söz verdiği halde bugüne kadar hiçbir gelişme sağlanamamış durumda.

Çözümü çok basit bu sorunlara ivedi olarak eğilinilmediği takdirde Bayrampaşa cezaevi yeni olaylara gebe görünüyor. Cezaevindeki politik tutuklular, bu basit sorunların kasten çözülmediğini, gerginliklerin kasıtlı olarak yaratıldığını ve bu gerginlikler bahane edilerek cezaevindeki uygulamaların ağırlaştırılmasının planlandığını söylüyorlar.

Çetin Emeç'in öldürülmesine kamuoyundan tepki

DEMOKRASİYİ KORUYALIM: AMA NASIL?

İç Politika Servisi: Şubat ayında tırmanmaya başlayan terör, Mart ayında **Çetin Emeç'i** hedef seçti. İstisnasız hemen her kişi "şimdi sıra kimde" ? sorusunu sormaya başladı. Bir anda ülkenin politik gündemine demokrasiyi koruma tartışması girdi.

Terör karşısında, basın, siyasal partiler, mesleki kuruluşlar, sendikalar, aydınlar, iş adamları ve işveren örgütleri birbiriyle paralel, aynı doğrultuda tutum aldılar. **Demokrasiyi koruyalım.** Bu refleksten görüldüğü gibi, artık kurtarıcılar aranmıyor, kurtarıcıların içinde demokrasiye karşı olan karanlık güçlerin olduğundan söz ediyorlar.

"Demokrasi tehlikeye gidiyor. Demokrasiye saygı, Demokrasi için birleşelim, Demokrasiye karşı tuzak. . . "Basının manşetleri, yapılan açıklamalarda öne çıkan ana vurgu noktası bunlar oldu.

Genel Kurmay Başkanı Orgeneral **Necip Torumtay**'ın yaptığı yazılı açıklamanın net olmadığı daha açık olması gerektiği görüşü savunuldu. Demokrasi tehlikede, demokrasiyi koruyalım derken, demokrasiyi kim tehdit ediyor?

Bir çok yetkilinin açıklamalarında vurgulandığı gibi, terör iktidar olmak için değil, iktidar olacaklara yolu açmak için tırmandırılıyor. Kim iktidar olacak? Herkes askeri darbe tehlikesinin olup olamıyacağını tartışıyor. Demorkasiyi darbe tehtit ediyor deniliyor.

Askeri darbe tehlikesinin olmayacağına ilişkin ordu üst yönetiminin açık, kesin yanıt vermesi ise terörle bir yere varmak isteyenler için caydırıcı önemli bir adım olacak.

Milliyet Gazetesi yazarlarından **Yalçın Doğan** haklı olarak şunu soruyor: "Tırmanan bir sorun karşısında iktidarla muhalefet arasında manevi bağlar, birlik ve beraberlik ruhu tastamam mevcut ! Ne var ki, terörün ruhla önlenebildiğinin örneğine dünyada rastlayan pek yok."

Demokrasiyi korumak için açıklamalar yapılması, yazılı protestoların yapılması ne caydırıcı bir unsur ne de demokrasiyi korumak için yeterli. Çözüm önerileri getirmek gerekli.

Demokrasiyi korumak için ne önerdiler ?

Çetin Emeç'in öldürülüşü üstüne basın mensupları hazırladıkları bir bildiriyi TBMM Başkanlığına vererek teröre karşı çözüm bulunmasını istediler. Bunun üstüne TBMM başkanı **Kaya Erdem,** parlementada grubu bulunan siyasi parti liderleriyle bir ön görüşme yaptı. 12 Mart günü bir araya geldiler. Tartıştılar, değerlendirme yaptılar. Ancak somut bir mutabakata varılabilmiş değil. ANAP Genel Başkanı ve Başbakan **Yıldırım Akbulut,** kendinden emin olarak olaylara yaklaşıyor. "Siz karşı olduğunuzu açıklayın yeter" diyor. Erken seçim önerisine yaklaşmıyor. "Siyasi otorite boşluğu yoktur" diyor.

SHP Genel Başkanı **Erdal İnönü,** "Bizdeki terör olayları başka ülkelerde rastlanan teröre benzemiyor. İtalya'da, Almanya'da Belçika'da hatta İran'daki terör, belirli bir siyasal amaca yöneliyor. Örgütlerin kim ve ne olduklarını ilan ediyor. Ama Türkiye'deki terörün amacı belli değil. Ülkeyi bir anda paralize ediyor. Ardından tıpkı 1980 öncesinde olduğu gibi, halk karamsarlığa düşüyor, sonra da askeri müdahale geliyor"değerlendirmesini yaptı.

Erdal İnönü, "Terör olaylarını bahane ederek demokratik hak ve özgürlükleri zedelemeyi kimse aklına getirmesin. Biz demokratikleşme için erken seçim, terör ve istikrarsızlığa karşı erken seçim diyoruz. Türkiye'nin demokratikleşme süreci, ancak bir erken seçimle güçlenebilir"

DYP Genel Başkanı **Süleyman Demirel,** "Bugün Türkiye iki şeyi ayırt etmelidir. Terör ayrı bir şeydir. Ama, mutlaka demokrasinin içerisinde terörü önleyebilmeliyiz. Halk inancınımutlaka demokrasiye yönelmelidir ki, bunda başarılı olalım. **Demirel** " devletin mutlaka yeni iradeye ihtiyacı var. Bu iradeye milletin kime vereceğini bilemem. Yani, büyük tedbir Türkiye'de parlementonun yenilenmesidir. Seçimdir."

Terörün hedefi Çetin Emeç oldu.

Basından

Milliyet Gazetesi Köşe yazarlarından **Necati Doğru** "Vurulanı bulunmayan cinayetler zincirinin bir halkası olarak kalacaksa" diye soruyor. "Eğerböyle kalacaksa, o zaman Türkiye Milli İstihbarat Teşkilatı, Türkiye'nin polis gücü ve Türkiye'nin askeri istihbarat örgütlerinin varlık nedeni nasıl açıklanacak nasıl izah edilecek?"

Yine aynı gazeteden **Mehmet Ali Birand** "anahtar hükümetin elindedir. . Solcu kovalamakla görevlendirilen MİT'in esas işinde çalıştırılması, teröre karşı polis teşkilatının örgütlenmesi ve her şeyden önce devlet kademelerinde 'laiklik ilkesinin' dokunulmazlığının iyice benimsenmesi, buna karşı görüşleri olanların saf dışı edilmesi şarttır."

Sabah gazetesinde **Güngör Mengi** de soruyor: "12 Eylül'den önce çok mazeret vardı: Polisin sayısı az. Polis silahı eski ve eksik. Kanunlarda boşluk var. Moskova Türkiye'yi rahat bırakmıyor, falan filan. Peki şimdi ne engel var? Devletin elini kim tutuyor?"

Cumhuriet gazetesi başyazısında, "yükselen terör" e karşı 'beylik' lafları yinelemekle yetinen sorumlulara ne denebilir ! . . diye yazıyor.

Yapılacak ilk ivedi iş, siyasal alanda gittikçe derinleşen boşluğu gidermek için bir erken seçim kararına yönelmektir; çünkü yarın çok geç olabilir"

İstanbul Barosu Başkanı **Turgut Kazan,** "Biz son olayları demokrasimize yönelik birtertip sayıyoruz. Ve geliyorum diyen tehlikeyi önleyebilmek için, faillerin -yakalanmasını, tertibin ortaya çıkarıtılmasını istiyoruz.

.... Cumhuriyeti koruma bahanesiyle askeri bir müdahaleyi asla kabul etmeyeceğimizin bilinmesini istiyoruz".

Türk Hukuk kurumu İkinci Başkanı **Halit Çelenk,** "Bence olayları bir odak planlıyor. Ama bu odak hangi odaktır, bunu kesinlikle saptamak mümkün gözükmüyor. Anayasanın değişmesinin gündeme geldiği bu günlerde, bu odakların kendi menfaatleri doğrultusunda bir takım planları vardır."

TUSIAD Başkanı **Cem Boyner,** "beklediğimiz sadece kanunlarda değil, örf ve adeletle de ilintili olan demokrasinin daha fazla zorlanması için uygun erken seçim tarihi ve seçim kanunu üzerinde anlaşmalıdır. Toplumsal istikrarın sağlanmasında en sağlam ve güvenli yolun erken seçimden geçtiğine inanıyorum."

TOBB Başkanı **Ali çoşkun** da "sermaye kesiminin bu gibi durumlarda bir beklenti ve tedirginlik içine girdiğini" söyledi.

Türk-iş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** da "terörün önlenmesinin ilk koşulunun erken seçim olduğunu söyledi. Liderler zirvesinden laftan öteye birşey çıkmadı dedirtmesi Yılmaz, "Hükümetin istemiş durumunda sonuç alınabilirdi. Şimdiye kadar bir şey yapılamadığından onlara olan güvenimizi yitirdik" dedi.

TÜSIAD Başkanının erken seçim önerisine İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Memduh Hacıoğlu,** erken seçimin gerekli olduğunu açıklayarak katıldı., **Ege Bölgesi** Sanayi Odası başkanı **Uğur Yücel,** İzmir Ticaret Odası Başkanı **Halit Şarlak,** TOBB Sanayi Konseyi Başkanı **Ersin Faralyalı** da erken seçim önerisine katıldıklarını açıkladılar.

TERÖRE KARŞI NET VE AÇIK TUTUM ALINMALI

İç Politika Servisi : Gazeteci Çetin Emeç'in öldürülmesi ve terör olaylarının gelişmesi üstüne TBKP yaptığı açıklamada, "terör odakları ancak daha kararlı, daha geniş bir demokrasi mücadelesiyle etkisizleştirilebilir" dedi. 7 Mart günü yapılan açıklama şöyle,

Prof. Muammer Aksoy'dan sonra önde gelen gazetecilerimizden Çetin Emeç de öldürüldü. Katiller gene iz bırakmadan ortadan kayboldular. Bu cinayete polisle öğrenciler arasında yeralan sert çatışmalar ve Moskova Sirkine yapılan sabotaj öncelik etti.

Terör ortamını canlandırma çabaları demokratikleşmenin önüne geçme, demokrat aydınları ve politikacıları yıldırma, gelişen hak arama eylemlerini geriletme, Türkiye'yi dünyada yalnız bırakma amacını taşıyor.

Çetin Emeç'in, hükümetin 141-142-163. maddeler konusunu gündemine alıp karara bağlayacağı gün öldürülmesi sıradan bir rastlantı olmasa gerek. TCK'daki bu maddelerin kaldırılması, devlet anlayışında, hukuk sisteminde ve politik yaşamda çağdaşlaşmanın yolunu açacaktır. Terörün tırmandırılması bunun önünü kesme amacından bağımsız değildir.

Törer odakları ancak daha kararlı, daha geniş bir demokrasi mücadelesiyle etkisizleştirilebilir. Sağduyu sahibi her yurttaşı ve bütün kuruluşları şimdi yılgınlığa kapılmadan bu konuda daha duyarlı olmaya ve militarist-otoriter rejim arayışlarına karşı net ve açık bir tutum almaya çağırıyoruz.

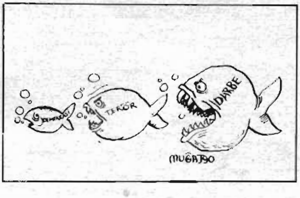
Terör odaklarının ekmeğine yağ süren bugünkü dumanlı havayı dağıtmada ana sorumluluk ANAP hükümetindedir. Bunun için:

Hükümet biran önce amasız-fakatsız 141-142-163'ün kaldırılmasından yana tutum almalı ve buna açık olan DYP ile SHP ile mutabakat sağlamalıdır.

Hükümet ne pahasına olursa olsun 1992'ye kadar iktidarda kalma inadından vazgeçmeli ve makul bir süre içinde genel seçimlere gidilmesinden yana olduğunu açıklamalıdır.

Politik cinayetlerin soruşturulmasında Barolar Birliğinin önerileri dikkate alınmalıdır.

Çetin Emeç'in öldürülmesine karşı olanaklı en geniş tepkiyi birlikte ya da paralel eylemlerle dile getirmek demokrasi isteyenler için bugün en önemli görevdir.

Kutlu-Sargın davasına devam edildi.

30. DURUŞMADA DA TELEFONUN ZİLİ ÇALMADI ANLAŞILAN

M. Suphi İleri

Bu duruşma çok önemliydi. Artık DGM yargıçları hukuksal açıdan iyice sıkışmışlar, söyleyecekleri hiç bir gerekçe kalmamıştı. Böylesi bir garip dava görülmüş değildi. Yönetimi dışarıda Başkanı, Sekreteri sanki her an suç işleyecekler-miş (üstelik kaçma diye bir sorunları da yok, kendileri yurt dışında yaşamak zorundayken, ülkeye geldiler.) gibi hala gözalunda tutuluyorlar. Bu duruşmada artık. Serbest bırakılmaları kaçınılmazdı.

Duruşmaya, Prof. Mine Ungan, ile ,istanbul Barosu Başkanı Turgut Kazan yurt dışında parlementer, sendikacı ve TBKP yöneticileri ve kalabalık bir grup izliyordu.

Dört otobüs istanbul'dan gelen yine tartışmalar ile girdik Ankara-Hipodromu'na ÇEvre sok. Yine kesikti, basın deyip geçtik.

Çevre sokaktan DGM kapısından geçtik, ama duruşma salonunda takıldık; basın olarak. DGM salonunda mahkeme heyetinin üstündeydi sanki Ankara polis müdürleri. İzleyicilerin oturduğu arka bölümden aşağıya bırakmadılar gazetecileri. basın mensuplarına Kutlu ve Sargın'ın kellesi değil portre fotoğrafları gerekiyordu, dava süresinve. Başkan'a iletelim. istedik. bu sıkıntımızı "Müdahil taraf değilsiniz?" dendi. Başkan tarafından; BAY BAŞKAN ! BASIN HER KONUDA KAMU ADINA MÜDAHIL TARAFTIR.

Bu gerçek sizin varlık sebebinizin de ötesinde BIR GERÇEKTIR. Bunu saptadıktan sonra duruşmaya dönelim: İst Barosu Bşk. av. Turgut Kazan ile Av. Necla Fertan; hiç bir hukuksal ve insansal açıdan gerekçeli itiraza olanak bırakmayacak tahliye istemlerini ve dayanak emsalleri mahkeme başkanına ilettiler. Usulen bir süre aradanın sonra gereği düşünüldü: Eldeki delillere sucunmahiyetine dosyanın durumuna ... Tahliyelerinin reddine . . . Duruşmanın 6 Nisan 1990 gününe bırakılmasına... Bizler alışmıştık bu nevi soğuk druşmalara ama yabancı konuklar bu mart günü böyle bir soğuk duş yapınca epey titrediler. Bize söylenilenin de ötesinde bir şey bu. Türkiye bu yolla mı Avrupalı olup AT'a ve AET'ye girebileceğini umuyor? gibisinden sorular soruyorlardı. Kutlu- Sargın davası'na gözlemci olarak gelin bizimle dayanışma içinde olan Danimarka Komünist Partisi Başkanı OLE ŞON İngiltereden İşçi Partisi milletvekili Alf Lomos İsviçreden, Sos Demokrat milletvekili Ancelina Sarhusson Yunanistan'dan Belediye memurları federasyonu Genel Sekreteri Panayakis Gorgalakos Aynı federasyonun yürütme kurulu üyesi Yanis Gatsos ve İdris Erdinç (Şoför İdris), Prof Sadun Aren ile kalabalık bir izleyici topluluğu duruşma sonrasında Baro hanı'ın salonunda idik. Bir basın toplantısı düzenlenmişti. Davanın hukuksal içeriği ve gidişi hakkında açıklamalar yapıldıktan sonra, yabancı konuklar birer konuşma yaptılar.

Danimarka KP Başkanı Ole Sohn : Bu davaya Danimarkadaki ilgi yanlız oradaki Türkler'den yada biz komünistlerden değil tüm halktan kaynaklanıyor çünkü burada düşünce yargılanıyor ve insan düşüncesi yargılanabileceği bir düzen düşünemiyor. Düşüncenin yargılanması kadar şaşırtıcı, aptalca bir şey yoktur. .

İngiliz parlamenter SP üyesi ve AT üyesi Bu dava benim için çok ilginç. Ben 12 kişilik jürinin tüm verileri en ince ayrıntısına kadar irdeleyip verdiği kararlarla yapılan yargılamaya alışığım. Ancak bu davanın başka bir ilginç yanı da düşünce ve örgütlenme sucu ile ilgili davaların hukuksal açıdan saçmalığını göstermesidir. AT'de 45 komünist parlamenter var. Ve eğerTürkiye ATye girecekse Kl bu şartlarla çok güç gözüküyor- bu 45 komünist parlamenterle birlikte çalışacaktır. .

İsviçreli Parlamenter Anceline Sarhosun, İsviçre'de birçok kişi var göçmen olarak gelmiş. Bunlar bu davanın suçladığı kanun maddelerinin yüzünden ülkelerini terk etmişler. Bugün izlediğimiz dava bir insanlık ayıbını düşünme ve örgütlenme sucu ayıbını bize yeniden yaşattı. . . Kutlu ve Sargın'ın en kısa sürede salıverileceğine inanmak istiyorum onların salıverileceği gün yine burada olmak dileğiyle . .

Yunan Belediye Memurları Sendikası Sekreti Panayotis Gorpalakos ülkemde de Kutlu ve Sargın dayanışması sürmektedir. Bu dava sonuçlanana kadar devam edecektir. Türkiye yetkilileri şunu iyi bilmelidirler ki demokrasilerde komünistler hapsedilmezler. . .

İzmir Bağımsız Milletvekili Kemal Anadol ise; "Değerli dostlar, vaktinizi almadan 140. maddeden bahsedeceğim. Yabancı misafirlerimizi duydunuz. enaçık eleştiriyi yaptılar. Biz aynı eleştiriyi yapsak 140 işler. Halbuki bizler olan biteni en açık şekilde ortaya koyarak Türkiyenin itibarını koruyoruz. Yöneticiler ise bu itibarı zedeliyor ve hatta yok ediyorlar. Kutlu ve Sargın'ı hukuksuz tutuklayanları ve bu emri verenleri koğuşturmalıdırlar çünkü demokrasilerde düşünce sucu diye bir suç yoktur. anayasal açıdan üniter dene TC hukuksal açıdan İst. ve Ank. federasyonu: gibi işlev görüyor. yani İstanbul'da suç sayılmayan Ankara'da suç sayılıyor. Buçifte standardın en açık örneğidir. 12 Eylül terörüve yeniden hortlatmak istenen 1990 terörü demokrasiye bağlı kişileri susturmak ve yoketmek amacındadır. Ancak Türkiye'de kurulacak olan bir Marksist Parti demokrasinin güvencesi ve vazgeçilemez ögesidir. Bu parti ancak kişisel, örgütsel ve devlet terörüne karşı yegane güvencedir.

Çünki TERÖR ve ANARŞİ ANTİMARKSİST'TİR. Marksizmle alakası yoktur. en kısa sürede tüm hapisaneleri dolduran düşünce suçlularının ve Kutlu ve Sargın'ın da yer alacağı siyasi yelpazenin yeniden oluşacağına inanıyorum." dedi.

Aynı akşam ikiyüz kişiye yakın bir yemek verildi. Yemeğe çevre belediye başkanları yazarlar, profesörler, eğitimciler, doktorlar ve kalabalık bir avukat topluluğu ile ankaralı TBKP'liler katıldı.

Kutlu-Sargın davası devam ediyor. 30. duruşma da olacak.

ANAYASA KURULTAYI TOPLANIYOR

Demokrasi İzleme Komitesi'nin girişimiyle düzenlenen Anayasa Kurultayı 30 Mart-1 Nisan günleri arasında Ankara'da toplanıyor. Kurultay'da DİK tarafından hazırlanan "Anayasanın Dayanması Gereken Temel İlkeler" başlıklı metin tartışılacak. Nisan 1989 da toplanan 'Demokrasi Kurultayı"nda oluşturulan DİK geçen süre içinde, "ülkemizdeki demokratikleşme çabalarının önündeki en büyük engel 1982 Anayasasıdır" saptamasından yola çıkarak bir anayasa çalışması başlatmış ve TC Anayasasının dayanması gereken temel ilkeleri saptayan bir metni ortaya çıkarmıştı.

Türkiye'nin çeşitli illerinden demokratik kamuoyunu temsil eden çok sayıda kişinin çağrılı olduğu Anayasa Kurultayının çalışmaları üç gün sürecek ve tartışmaların ışığında metine son biçimi verilecek. Aziz Nesin'in açış konuşmasıyla başlayacak olan kurultayda ilk gün başbakan ve öteki siyasi parti başkanları, DİSK, Hak-İş ve İnsan Hakları Derneği başkanları söz alacak. Daha sonra ve ikinci, üçüncü günlerin oturumlarında yapılacak olan tartışmalardan sonra bir "Sonuç Yazanağı" karara bağlanacak.

DİK tarafından hazırlanan "TC Anayasasının Dayanması Gereken Temel İlkeler" başlıklı metin bir giriş bölümünden sonra "Temel Hak ve Özgürlüklere İlişkin İlkeler" ve "Devletin Temel Kuruluşu" başlıklarını taşıyan iki bölümden oluşuyor.

Giriş'te anayasanın insanı temel alan, sık sık değiştirilme ihtiyacı duyulmayacak biçimde, temel ilke, kurum ve kuralları içeren ve geniş bir oydaşmaya (mutabakata) dayanan bir metin olması gerektiği belirtiliyor. Çoğulculuk, katılımcılık, açıklık, hukukun üstünlüğü, laik, demokratik, insan haklarına dayalı, sosyal devlet anlayışı ve etnik ve kültürel çeşitlilik ilkeleri savunuluyor. Devletin resmi dilinin Türkçe olması ilkesinin, insanların ana dillerini kullanma ve geliştirmesine engel olmayacak biçimde düzenlenmesi gerektiği belirtiliyor.

Öteki iki bölümde de bu ilkeler ışığında temel düzenlemeler somutlanıyor. Burada metni hazırlayanlar arasında, siyasi partilerin örgütlenmesine ilişkin iki noktada farklı görüş oluştuğu belirtiliyor. Bir görüşe göre, "devlet siyasi partilerin örgütlenmesine hiçbir şekilde karışmamalı", bir görüşe göre ise, "anayasada siyasi partilerin örgütlenmeleri ile ilgili genel bir çerçeve bulunmalı." Gene bir görüş, ancak laiklik ile ilgili metinde önerilen koşullar gerçekleştikten sonra "şeriatçı partilerin kurulmasını" savunurken, bir başka görüş böylesi partilerin hiçbir koşulda kurulmamasından yana.

- 21 yüzyıla girerken hala cezaevlerini modernleştirme hesapları yapan kafalar, insanların düşüncelerine zincir vurmaya çalıştılar ama insanlar yaşamlarını ortaya koyarak düşüncelerini ve onurlarını çiğnetmediler. Bu afiş bir **HATIRLATMA**, kime? niçin? unutkanlara, duyarsızlara, duygusuzlara.

NEDİR BU 141,141 ?

❑ Ergin Cinmen

TCK'nun 141 ve 142. maddesinin metni ve ülkemizdeki uygulanışı konusunda yazılmış olan kitaplar için harcanan kağıt ve mürekkebin miktarını düşünemiyorum...
Maddelerin yasalarımıza girdiği tarihten bu yana; ülkemiz demokratlarının, sosyalistlerinin, komünistlerinin başında sallanan Demokles'in kılıcı olduğunu görebilmek için hukukçu olmaya da gerek yok.

Ülkemizin politik kriz dönemleriyle, mevut Anayasal kuralların olağan uygulandığı dönemler karşılaştırıldığında; 141, 142. maddelerin nemenem maddeler olduğu görülecektir. 1990'a gelindiğinde maddelerin kriz dönemlerindeki ilginç uygulamalarının da dışında, mahkemeden mahkemeye, ilden ile değişik yorumlandığı görülecektir.
Allah beterinden saklasın aşağıda daha nasıl ilginç uygulamalar olabileceğinden de bahsedeceğiz.
Yıl 1961. TİP kuruldu. 141. madde tüm haşmeziyle ortada. Ve TİP 15 milletvekiliyle parlamentoda. Cumhuriyetin hiç bir savcısının aklına 141. maddeyi işletip TİP'i kapatmak gelmezken, hep birlikte 12 Mart 1971 muhtırasını tam yaşarken iyi saatte olsunların aklına hemen 141 ve 142. maddeler geliveriyor. Hadi Sıkıyönetim Mahkemesi, hadi Anayasa Mahkemesi. Ve TİP kapatılıyor. Yöneticileri, üyeleri işkenceden geçiriliyor. 8 yıllara varan hapis cezalarıyla cezalandırılıyor. Sanki 15 milletvekiliyle parlamentodayken 141. madde yasalarda yoktu, ya da hiç bir savcı bunun farkına varamadı.

12 Mart fırtınası dindikten sonra, TİP yine kuruldu. Olağan anayasal dönem içinde TSİP, VP, DİSK, TÖB-DER, Barış Derneği, vb. anayasal partiler ve demokratik kuruluşlar mevcut yasalara uygun olarak kurulup faaliyet gösterdiler. Yine her zamanki gibi hiçbir savcının aklına ünlü 141 ve 142. maddeler gelmedi. Ta ki, 12 Eylül 1980'e kadar. 11 Eylül'ü 12 Eylül'e bağlayan gecede iyi saatte olsunların aklına yine 141 ve 142. maddeler geliverdi. 7-8 yıl hiçbir soruşturmaya uğramayan kuruluşlara 141 ve 142. maddelerden davalar açıldı. Gelsin işkenceler, davalar, zindanlar cezalar...

Demek ki, 141 ve 142. maddeler ancak kriz dönemi maddeleri. Halbuki, bizlere Hukuk Fakültelerinde hiç de böyle öğretilmemişti. Devletin sözüne güvenilmeli, yasalarına saygılı olunmalıydı. Kriz yasaları diye bir kategori yoktu. Bir yasa varsa, suç işleyen herkese, her zaman uygulanmalıydı. Devlet hiç tuzak kurar mıydı? Kurarsa ona devlet denir miydi?

141 ve 142. maddeler, 1980-1990 arası iyice azıttı. Artık sapla saman karışmış, kantarın topuzu iyice kaçmıştı. TÖB-DER yöneticileri Ankara Sıkıyönetim Mahkeme'sinde 141. maddeden 10 yıllara varan ağır cezala almıştı ve cezalarını da artık çekmişlerdi. Ama bu derneğin genel başkanı Sayın Gülteni Gazioğlu bulunamamıştı. Sivil döneme geçildiğinde, usul yasasında yapılan bir değişiklikle bulunamayan Gazioğlu'na Ankara Ağır Ceza Mahkemesi 141. maddeden BERAAT kararını veriverdi. Bu karar kesinleşti. Demek ki, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi, TÖB-DER'in tüm faaliyetlerini değerlendirmiş, TÖB-DER'i 141. maddeye aykırı bir demek olarak

Av. Ergin Cinmen

görmüş ve sırf bu nedenle, yöneticilerini cezalandırmıştır. Ankara Ağır Ceza Mahkemesi de aynı işlemi yapmış, TÖB-DER'in tüm faaliyetlerini değerlendirmiş bir de önüne 141. maddeyi koymuş. Görmüş ki, TÖB-DER 141. madde anlamında bir örgüt değil ve GAZİOĞLU hakkında beraat kararını vermiştir. Demek ki, Sıkıyönetim Mahkemesiyle, Genel Mahkeme 141. maddeyi ayrı ayrı değerlendiriyor. Bu arada olan topun ağzındakine oluyor. Sıkıyönetim Mahkemesi'nin kepçesine takılanlar 141. maddenin hışmına uğrarken, kepçeye katılmayanlar kurtuluyor.

İki ayrı Sıkıyönetim Mahkemesi de 141. maddeyi ayrı ayrı anlıyor. 1980 sonrası açılan TİP davalarında TİP'in bir ilçesinin yöneticileri, sırf parti programı nedeniyle cezalandırılırken, diğer il yöneticileri aynı gerekçeyle beraat ediyorlar.

Yani devletin bu yasası insanlara tuzak kuruyor. Ne suçtur, ne değildir kimse bilmiyor....
Geldik bui güne, Kutlu-Sargın, Ankara DGM'de 2,5 yıldan beri 141. maddeden tutuklu yargılanırken, aynı konumda olan Erdal TALU, Mehmet BOZIŞIK, Ahmet KARDAM, Şeref YILDIZ hakkında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, 2 aylık bir tutukluluktan sonra tahliye kararı veriyor.

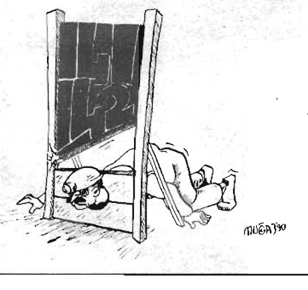
İpleri ellerinde tutanlara akıl vermek gibi olmasın amae; bu madde daha kimlere uygulanabilir biliyor musunuz? Mesela, "evliliğe karşı olanlar" da yarın bir gün 141 ve 142. maddelerin hışmına uğrayabilirler. Neden mi? Maddelerin cezalandırdığı hareketlerden biri şu: "Sosyal temel nizamlardan birini devirmek." Aile kurumu da, fiilen sosyal temel nizamlardan biridir.
Bu konuyu da feminist arkadaşların dikkatine sunuyorum.
İstanbul DGM'nin "dumanı üstünde" bir kararından bir alıntı:
"Cemiyete girmek bir düşünce suçudur. Bugün için insanların düşüncelerini açığa çıkaran teknik bir vasıta olmadığından, düşünceler ancak dış aleme yansıyan hareket ve davranışlardan çıkartılabilecektir..."
Yani, beyindeki düşünceyi okuyan bir alet icat edildiğinde, artık yargıca da gerek yok. Tak aleti insanın kafasına, oku düşüncesini, bas 141 den cezayı.

Bu madde, uygarlık adına onursuzluktur.
Bu madde, her yemeğe maydonozdur.

Bu madde, egemenlerin kepfi bozulmasın diye insanların kafasının üzerinde dolaştırılan bir kılıçtır.
Bu madde, insanlara uygulanabilecek yasal tuzaktır.

Tüm yetkililer ve yetkisizler aylardır, "efendim hukuk ulemalarından görüş alıyoruz, bu maddeyi kaldıracağız" derken, cezaevleri 141 illetinden yatanlarla dolup dolup taşıyor.

Dünyadaki duvarlar yıkılırken, bilimsel teknolojik devrim tüm değerleri alt üst ederken biz hala nelerle uğraşıyoruz.

KESİN TERCİH YAPMA ZAMANI

❑ Zülfü Dicleli

Terör politikasını yeniden uygulamaya soka en çok ülkenin geleceği konusundbelirsizliğin egemen olmasından yararlanıyorlar. Belirsizlik durumu, perspektifin bulanıklaşması, halkı kararsızlığa iti yor, kurumları felce uğratıyor. Terör politikasını dün de ğil de, bugün gündeme getirenler, bu belirsizlik ve kararsızlık ortamında, kesin ve kararlı davranırlarsa, ka muoyunu ve kurumları etkileyeceklerini, kendi iradelerin geçerli kılacaklarını, doğrultuyu belirleyebileceklerin düşünüyorlar.
Terörü tırmandırmak bir politika. O nedenle, terör eylem leri salt polisiye önlemlerle, "teröristlere karşı mücade leyle" önlenemez. Bunun için bilinçli ve kararlı, bütünse bir politika gerekli. Halka çıkış yoluna ilişkin somut bi perspektif sunabilecek, kurumları bu doğrultuda tercih yapıp tutum almaya zorlayacak gerçekçi bir politika ol madan, terör odaklarını caydırmak olanaklı değil. Türki ye'yi nasıl bir rejim bekliyor? Gençken demokratik, ço ğulcu, katılımcı, sivil bir rejim mi, yoksa baskıcı otoriter antidemokratik bir rejim mi? Ya da bugünkü, ne biri, ne öteki olan acaip durum mu sürgit devam edecek? ANAP'ın seçmen desteğini yitirmiş olmasına karşın iktidarda kalmada ısrar etmesi bu belirsizlik ortamının oluş masında başlıca faktör oldu. Ama yapılan kamuoyu yok lamaları, muhalefet partilerinin hiçbirinin bugün %25' aşan bir seçmen desteği elde edemediğini gösteriyor. Demek ki, onlar da güven verici bir perspektif ortaya koya muyor.

Türkiye dünyada nasıl bir perspektife yönelecek? Komşularına karşı nasıl bir politika geliştirecek? Son aylarda, Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna başvurusunun reddedilmesiyle, Doğu Avrupa'daki hızlı gelişmeler sonucunda Avrupa'nın ve NATO'nun geleceğinin belirsizleşmesiyle, yapılan eski tercihler bugün anlamsızlaşmıştır. Türkiye'nin gerek uluslararası alanda, gerekse komşularına yaklaşımında politikasını belirlemede başvuracağı yeni koordinat sistemlerine ihtiyacı vardır. Bunlar belirgin değildir. O nedenle dış politika anlamsız bir savunma içgüdüsüne dayalı pasif bekleyişe dönüşmüştür. Rejimin geleceği ve Türkiye'nin dünyada nasıl bir perspektife yöneleceği netleştirilmeden, öteki sorunlara da çözüm bulunamaz. Ancak bu iki konuda temel tercihler yapılırsa, bu temel tercihler doğrultusunda etkili bir politik güç birikimi oluşursa, devlet kurumlarında, ekonomik, sosyal ve kültürel yapıda yeniden yapılanma için çıkış noktaları ortaya çıkabilir ve yeni süreçler başlayabilir. O zaman herşey bu temel tercihlere göre yeniden düzenlenebilir. Çünkü otoriter bir rejim altındaki ekonomik örgütleniş ile demokratik bir rejim altındaki ekonomik örgütleniş aynı olmaz. "Kuzeye dahil olmaya" çalışan bir Türkiye'nin sosyal-kültürel düzenlenişi ile "Ortadoğu'da lider olmaya" çalışan bir Türkiye'nin sosyal-kültürel düzenlenişi farklı olur. Bunların taşıyıcı güçleri de farklılaşır. Bugün Türkiye'de çok farklı sosyal kesimlerden ve politik görüşlerden güçler arasında, dünyadaki değişiklikleri de dikkate alan, gerçekten demokratik bir rejimi ve hiçbir kutbu merkez almadan her yönde gelişecek bir dış ilişkiler sistemini taşıyabilecek bir eğilim güç kazanıyor. Bu eğilimin güçlenmesi, doğrultuyu belirleyebilir hale gelmesi en başta eski politika anlayışının terkedilmesini gerektiriyor.

Eğer genel olarak demokrasi, barış ve işbirliği isteyen, ama şimdilik sadece bunları yinelemekle yetinen politik güçler, bu eğilimi dikkate alarak, bu hedeflere kararlı biçimde sahip çıkarlarsa ve kendi aralarında somut bir işbirliğine gidebilirlerse, dönüşümü yaratacak politik güç birikimi oluşabilir. Bütün sorun gecikmeden kesin tercihleri yapabilmek ve buna uygun bir politik davranışa girebilmektir.

Örneğin muhalefet partileri seçimleri kazanıp sorunları çözeceklerini iddia etmekten, bunun için oy istemekten, bu aşamada vazgeçmelidir. Bugünden demokratik bir rejimin anahatlarında birleşip, bunu gerçekleştirmek için iktidara birlikte geleceklerini açıklamalıdırlar. Hatta sorunu daha geniş katılımla çözmek için parlamento dışından etkili demokratların da bakan olmasını sağlayacaklarını belirtmelidirler. Bugünden eksiksiz bir demokrasi için kurulacak böylesi geniş bir koalisyon kısa sürede toplumdaki ruh haline değiştirecek, perspektifi netleştirecek, dolayısıyla halkın demokratikleşmeye katılımını hızla artıracaktır. Bütün kurumlar bu doğrultuda kendi tercihlerini yapmak ve kendilerin bu sürece göre yeniden düzenlemek zorunda kalacaktır.

Demokrasi güçlerinin, şimdiden bütün yönlerde yapıcı ve barışçı inisiyatif geliştiren bir dış politika konseptinde anlaşması ise, hem içerde demokrasi yandaşlarını harekeilendirecek, hem de uluslararası alanın bütün olanaklarından yararlanma perspektifini gündeme getirecektir.

Özetle, demokrasi ve barıştan yana net tercih ve tutumlar ne kadar geniş güçlerce ve ne kadar birlikte ve çabuk yapılırsa, belirsizik ortamı o kadar çabuk aşılacak, terör politikası o kadar etkili yenilgiye uğratılabilecektir. Şunu da eklemeliyim, soldaki çeşitli birlik platformları da, bugün ancak böylesi bir netliğe ulaşmayı başa alabilirlerse, hem en geniş birlik için temel oluşturabilecek,

DÜŞÜNCE AÇIKLAMA HÜRRİYETİ SINIRSIZDIR

■ Sinan Dirlik

Ceza kanununun 141, 142 ve 163. maddelerinin kaldırılması ya da değiştirilmesi konusunda İslamcı düşünürlerden Prof. Hüseyin Hatemi sorularımızı yanıtlayarak görüşlerini açıkladı:

-Bundan bir kaç hafta önce, Sn. Muammer Aksoy'un katlinden sonra çok geniş bir siyasi yelpazede aydınların demokrasiden yana tavır geliştirdiklerini gördük. Siz de bu çerçevede kaleme alınan bildiriye imzanızı koymuştunuz. Bir kaç hafta sonra, bu gün, Türkiye ,yeni bir cinayetle çalkalanıyor. Gazeteci Çetin Emeç, kimliği belirsiz kişiler tarafından katledildi. Öncelikle sizin bu konudaki görüşünüzü almak istiyorum.

H. HATEMİ: Ortak basın bildirimizde de söylediğimiz gibi, terör çok üzücü, çok bıktırıcı, çok bezdirici bir şey. Terörün masum kişileri hedef alması, toplumda tanınmış kişileri hedef olarak seçmesi oldukça üzücü. Terör, düşünce özgürlüğünü önlemek için, insanları düşünce özgürlüğünden vazgeçirmek için başvurulan bir yöntemdir. Bir de, memlekette düşünce özgürlüğüne doğru, demokrasi ve hukuk devletine doğru adımlar atıldığı bir dönemde, bu gidişi önlemekte çıkarı olanlar terörü desteklerler, tekrar ortaya çıkartırlar, ki ardından "sivil yönetimler buna mani olamıyor" denerek yeni darbenin gerekçeleri hazırlansın.

-Siz daha önceki konuşmalarınızda, yazılarınızda terörü önlemek için demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla yerleşmesinin mutlak koşul olduğunu söylediniz.

H. HATEMİ: Evet, samimi olarak demokratik nizamdan anladığım hukuk devletidir. Demokrasi hukuk devletinin bir yöntemidir. Yoksa demokrasiyi dar anlamıyla eski Yunan'dan Fransız ihtilaline devredilmiş şekliyle çoğunluk iradesinin hakim olması diye anlarsak, çoğunluğa da millet diye bir ad takarsak, çoğunluğu metafizik bir tüzel kişilik sayarsak ve çoğunluk iradesinin hakimiyeti ile yetinirsek, bu hukuk devleti demek değildir. Biz de, demokrasinin gerçekten hukuk devletinin bir yöntemi, bir gerçekleştirme aracı olması için, ne yapılması gerektiğini düşünmeliyiz. Çünkü bugünkü "çoğulculuk" dediğimiz şey de, bizim koyduğumuz isimler de gerçek durumu ifade etmeyebilir. Son zamanlarda görünen bir tehlike şudur: İtalya'da uzun süre hapiste yatmış ve yanılmıyorsam hapiste vefat etmiş bir Marksist düşünür, Gramsci'nin ortaya attığı bir "sivil toplum" sözü, bir moda, fakat yine tehlikeli bir kavram, bir terim olmak üzeredir. Muz gibi, ne niyetle yenirse o tadı vermek üzere, Fransız ihtilalinin demokrasi kavramını kullanması gibi ve yahut başka ülkelerde "proleterya hakimiyeti" gibi kavramların yanlış kullanılması gibi bir "sivil toplum" sözüdür gitmektedir. Aslında, bundan şu kastedilmelidir: "gerçekte çoğunluğun isteği olmalıdır, fakat azınlık da korunmak üzere..."

Mesela, cumhuriyet iyidir, monarşi kötüdür. Ama İsveçte, İskandinav ülkelerinde, İngilterede olduğu gibi sembolik hale gelse bile, bugünkü Güney Afrika Cumhuriyetinden daha kötüdür denebilir mi? Hukuk devleti terimi dahi yanlış anlaşılabilir. Bir çok kişi de böyle bir mugalataya, demagojiye gidebilirler. "Hukuk devleti demek, hukuku olan devlet demektir, işte daha ne istiyorsunuz, bizim 82 anayasamız yok mu, orada hukukun üstünlüğü ilkesi yok mu? Hangi memlekette bizim kadar kanun var? TC Kanunları külliyatı kaç kalın cildi buldu? Şu halde biz de hukuk devletiyiz" diyorlar. Halbuki bu tam bir mugalatadır, bu anlamda, Hitler de hukuk devletinin başındaydı. Hukuk devleti demek, adalet devleti demektir. Burada da, adalet teriminin yanlış bir kavramın üzerine iğnelenmemesi için biraz düşünmemiz, yine bilinçlenmemiz gerekir.

-İşaret ettiğiniz kavram karmaşası gerçekten çok ilginç. Türkiye'de de bu kavram karmaşasının kafalarda yarattığı bulanıklık kendine özgü bir suç anlayışını yarattı. Neyin suç olduğu, neyin olmadığı, neredeyse keyfi, kişisel ön yargılı tutumlarla belirleniyor. 141-142 ve 163 fiilen varlığını sürdürüyor.

H. HATEMİ: Bu konuda Adalet Bakanlığı da benden görüş istedi. Diğer hukukçu ve bilim adamlarından istediği gibi. Ben de bir rapor şeklinde kendilerine verdim:

Bir kere, 141-142 ve 163 bizde, anayasada iki farklı anayasal temele dayanmaktadır. TCK'nunda nasıl 141, 142, 163, ayrı ayrı maddeler halinde düzenlenmişse, bunların anayasal temeli de farklıdır. 141, 142'ye anayasadaki temel başka bir maddedir, 163'e başka bir madde.... Anayasanın 14. maddesinde, 141-142'ye de temel teşkil etmek üzere bir madde yer almaktadır. Fakat burada, "dil, ırk, din ve mezhep ayrımı yaratmak" ibaresiyle aynı zamanda 163'e de temel teşkil eden bir ibare söz konusudur. Ondan sonra, asıl 141-142'nin temeli, anayasada "düşünce ve kanaat hürriyetı" ile ilgili 25. maddede yer alır. 163'ün temeli, 24. maddede, vicdan hürriyeti kapsamı altında, bilhassa son fıkrada düzenlenmektedir. Din ve vicdan hürriyeti başkadır, din ve vicdan hürriyetinin dış tezahürü olan ibadet hürriyeti başkadır. Ama bizde şöyle bir şaşırtmaca vardır. Bir müslümanın düşünce açıklama hürriyeti, mümin kimliğiyle düşünce açıklama hürriyeti, düşünce açıklama hürriyetini kullanması demek değildir. Adeta, düşünce dini bir dünya görüşüne bağlı olursa, düşünce olmaktan çıkar, açıkça "din ve düşünce ayırımı"nın yapıldığı ortadadır.

-Daha açık ifade eder misiniz?

H. HATEMİ: Daha somut olarak, bu maddeler şu şekilde düzenlenmelidir. İbadet hürriyeti ile ilgili madde, sadece ibadet hürriyetini anayasada düzenlemelidir. Fakat, düşünce açıklama hürriyeti, ister bu düşünce dini olsun, ister materyalist felsefe temeline dayanan bir düşünce olsun, düşünce açıklama hürriyetinin tezahürü olmaları bakımından aralarında bir fark yoktur. Tek bir maddede, tek bir standartta düzenlenmelidirler. Şu halde, ilk yapılacak şey, anayasanın değiştirilmesidir. Aksi takdirde, 141-142'nin temeli olan maddelerde düşünce açıklama hürriyeti bakımından suça kışkırtma sözkonusu değilse, açıkça, cebir unsurunu savunma, zorla iktidara gelme amacı ortaya çıkmıyorsa, anayasa değiştirilmeden de 141-142 kaldırılabilir. 163'ün anayasal temeli olan 24. maddenin son fıkrası, çok geniş, çok keyfi olabilecek bir şekilde düzenlenmiştir. Böyle olunca mesela bir devlet başkanı, bir cumhurbaşkanı meydanda, kendi yorumuna göre Kur'an-ı Kerim okursa, bunu savcılar suç saymaya cesaret etmeyebilirler. Ama, mesela başına bir şey açılmak istenen bir parti başkanı seçim propagandası sırasında, mesela diyelim ki "Allah'a şükür, biz şöyle yaptık, inşallah bundan sonra da böyle yapacağız!" dese, siyasi ya da kişisel çıkar amacıyla dince kutsal sayılan şeyleri istismar etmek... diye pek ala yorumlanabilir.

Anayasa değiştirilmeden, sadece TCK'nun 141-142-163. maddelerinde değişiklik yapılırsa, en iyi ihtimalle karşılaşılacak sonuç şudur: 141-142 değişikliği belki iptal edilmez. En iyi ihtimalle diyorum, hiç olmazsa bir taraf için iyi bir sonuç elde edilmesi sevindirici olacaktır. Fakat 163 mutlaka iptal edilir, buna da iktidar partisi çoğunluğu dahi seyirci kalır. Bir kısmı bilinçsiz olduğu için, bir kısmı korktuğu için, önemli bir kısmı da, 163. maddenin kalkmasını zaten istemediği için.

-Yani, size göre 163'ün kaldırılması, halkın dini duygularını gerçek anlamda sömüren kişilerin elindeki silahın alınmasını mı sağlayacak?

H. HATEMİ: Alacak! Çünkü bir kere her iki açıdan da, gerek 141-142, gerek 163 alanında insanlık değerinin ayrılmaz bir şartı, insana düşünce hürriyetinin tanınmasıdır. Çünkü düşünce hürriyeti kural olarak sınırsızdır. İnsan düşünür ve seçer. Aksi takdirde tekâmül olmaz. Kur'an-ı Kerim, "Onlar ki sözü dinlerler ve en güzeline uyarlar" der. En güzeline uyulması için, sözün söylenmesinin yasaklanmamış olması gerekir. Anayasada, düşünce açıklama hürriyetinin SINIRSIZ olduğu açıklanmalıdır ve artık 163'ün temeli olan ve düşünce açıklama hürriyetini ilgilendiren "dini düşünce açıklama" hürriyeti ilkesi de, ibadet hürriyetinden ayrılmalıdır. Düşünce açıklama hürriyetinin sınırsız olduğu kabul edilmeli, ancak bu hürriyet kapsamına iki şeyin girmediği belirtilmelidir. Birisi, başkalarının insan haklarını somut olarak ihlale kışkırtmak, çoğunluğu, toplumu, bir zümre ya da sınıfı suç işlemeye teşvik etmek gibi. İkincisi, gene bir zümreye ya da ferde hakaret ve sövmek, düşünce açıklama hürriyetinin kapsamına girmez. İster Marksist düşünce olsun, ister islâmi düşünce olsun... Bundan sonra da örgütlenme hürriyeti alanı gelir. Örgütlenme hürriyeti, artık düşünce hürriyeti değil, eylem alanına girmektedir. Onun için bunda bazı sınırlar olabilir. Ne olabilir sınır? Artık çok genel ifade ile eylem alanıdır söz konusu olan. Sınırı, hukuk devleti ilkelerine uygun olarak tesbit etmek gerekir. Yoksa, "eylem alanına girdik, devlet ister bu hakkı verir, ister vermez, ister sınırlar, ister genişletir..." değil. Eylem alanı içinde de, insan hakları açısından, eşit ve adil sınır neyse, hukuk devleti ilkeleri neyi gerektiriyorsa onu aramamız gerekir. Adil sınır da şudur, artık eylem alanına geçtiğimize göre, düşünceyle başkasına zarar verilemez ama, eylemle zarar verilebilir. O halde, bu zararın ne olabileceğini tesbit etmek gerekir. Gene 141, 142 ve 163 ayrımı yapmaksızın, sadece bunu, eylem alanında doğabileceği varsayılan zararı araştırmamız gerekir. Peki nedir, bu zarar, ne olabilir sorusuna cevap arayalım. Hukuk devleti ilkelerine aykırı amaçla örgütlenmek. İnsanlar arasında, insan hakları açısından mutlak olan adalet ve eşitliğe aykırı biçimde bir zümrenin, bir sınıfın veya bir ferdin diğer zümre, sınıf ya da ferdlere hakim olması sonucunu doğuracak amaçlar, mesela faşist ideoloji doğrultusunda örgütlenme. Zor unsuru olmasa bile bu örgütlenmeler yasaklanabilir. Amaç hukuk devleti, adalet devleti ilkelerine aykırı ise... Ama dikkat edelim, bunu da çok somut belirtmek lâzım. Hukuk devleti ilkeleri nedir, hangi ilkeye aykırılık? Yoksa, iki parti sistemine aykırılık, bilmem çoğulculuk sistemine aykırılık değil. Genel belirsiz terimler değil, vazgeçilmez hukuk devleti ilkelerinin ne olduğu belirtilmelidir.

Laiklik ilkesi, TC'nin bir niteliği olarak anayasada yer alabilir. Fakat, aleyhine faaliyet yürütülemeyecek hukuk devleti ilkeleri şunlar olabilir: Birincisi, herkese eşitlik adaleti temelinde, insan hakları ve insanlık değeri tanıma ilkesi. Bu temel bir ilkedir. Dil, din, cins, ırk, mezhep ayrımı yapmama ilkesi.

İkinci vazgeçilmez ilke ise, yöneticilerin seçimle başa gelmesi ilkesidir. Hatta hukuk devletinin diğer ilkelerinden bahsedilmemiş olabilir. Fakat bu iki temel ilke, TCK'da da, anayasada da örgütlenme hürriyeti düzenlenirken temel alınmalıdır. Laikliğe değil ama, hukuk devleti ilkelerine aykırı siyasi parti

Prof. Hüseyin Hatemi

kurulması yasaklanmalıdır. İnsanlar arasında eşitlik ilkesi ve yönetime hakim olma, insanların yönetimi yönetebilme hakkı güvence altına alınmalıdır. Ki, insanların yönetime hakim olması oranında, optimal noktaya yakınlaşma nispetinde gerçek sivil toplumdan söz etmek gerekir. Bu iki ilkeye aykırı amaçlarla, mesela diktatörlük kurma amacıyla örgütlenmek veya çoğunluk diktatörlüğü kuracak tarzda, bu amaçla örgütlenmek, cebir unsuru olmasa dahi yasaklanmalıdır. Fakat sınır getirirken nasıl insan haklarından, eşitlik ve adalet prensiplerinden uzaklaşmamak gerekirse, müeyyide getirirken de çok dikkat etmek gerekir. Birisi böyle bir örgüt kurduğunda, cezası idam mı olmalıdır? Hayır, asla! Cezanın da ne olacağı, yine ceza adaleti ilkeleri çerçevesinde tesbit edilmelidir. Kural olarak, böyle bir örgüt kurmanın cezası, örgütün dağıtılmasıdır.

Bundan sonra, gelelim üç. safhaya. Yine ister 141-142 ister 163 alanında olsun, eğer demokratik yollardan iktidara gelme amacında değil de, cebir kullanarak iktidara gelmek, silah kullanmak, silah depolamak gibi cebir unsuru olan örgütlenmeler varsa, bunlar hukuk devletine karşı örgütlenmeler oldukları için, hangi ülkede olursa olsun, ne düşünce açıklama hürriyeti kapsamına girerler, ne de örgütlenme hürriyetinin kapsamına. Suç sayılmaları da gayet tabiidir.

-Evet, özellikle hukuk devleti konusu az önce sizin de hassasiyetle üzerinde durduğunuz bir konuydu. İslâmın kendine özgü bir hukuk anlayışının varlığı düşünüldüğünde, bu bir çelişki yaratmıyor mu?

H. HATEMİ: Hayır, yaratmıyor.

-Yaygın bir kanı da, İslami ideolojinin iktidar olma şansı bulduğunda, kendi dışındaki düşüncelere yaşama şansı vermeyeceği doğrultusunda. Konu gelip, laiklik konusunda düğümleniyor. Söyleşimize laiklik üzerine düşüncelerinizi alarak son verelim istersenız.

H. HATEMİ: Bakın, laiklik ilkesi iki anlam taşır. Birincisi, Batı'da, Batı demokrasilerindeki anlamı. Batı'da dini ahlaki değerlerden söz edilmesi ve devlet adamlarının fert olarak inançlarını açıklaması, laikliğe aykırı sayılmaz. 163'e tekabül eden bir madde de yoktur. Kilise mensupları, dini açıdan, hukuk uygulamasına eleştiri yöneltebilirler. Üstelik din adı ile parti de kurulabilir. Hristiyan Demokratlar gibi.

Bizdeyse, Fransız Devriminin din düşmanlığı rengindeki laiklik anlayışını işleyen, Napoleon usulü "devlet vesayeti" sistemine yakın hatta çeşidi açılardan ondan daha da katı bir laiklik anlayışı vardır. Din, kilise gibi "bağımsız" bir örgüte sahip değildir. Buna karşılık, dini kurallardan değil, dini-ahlaki değerlerden dahi siyaset alanında söz edilmesi, tabii eğer söz eden hakim gruplardan icazetli değilse, hoş görülmez ve suç sayılabilir.

Batı, vicdan hürriyetine sahip olabilmek için, öncelikle laik olmak zorundadır. Fakat islam ülkelerinde böyle değildir. Önemli olan hangisi? Bence önemli olan adalet devletidir. Anayasasında "İslam Devleti"kaydı olan bir devlet de zulüm devleti olabileceği gibi, "Laik" olduğunu anayasasına yazan devlet de zulüm devleti olabilir. Amaç, hukuk devleti, adalet devleti olmalıdır.

Laiklik ilkesi, zulmü önleyen bir efsun değildir. İslami görünüme bürünsün veya marksist olsun, zulüm zulümdür. Şu halde tekrar etmek istiyorum. laiklik ilkesi, hukuk devletinin zorunlu güvencesi değildir.

-Çok teşekkür ederiz Sn. Hatemi

Değişen Dünya, Doğu Avrupa ve Türkiye

Demokrasinin olmadığı yerde ilerleme olmamıştır.

Abartılı özgürlükler büyük tahribatlara yol açıyor. Abartılı eşitlik de ister istemez demokratik özgürlükleri kısıtlıyor. Dünyada iki büyük değişim var. Birincisi üretim teknolojisinde ihtilal yaratıldı. İkincisi kitle haberleşmesinde ihtilal yapıldı. Artık kararların her düzeyde her köşede alınması çok önemli oldu.

İstanbul Sheraton Otelin 9-10 Mart tarihleri arasın da İFMC (İktisat Fakültesi Mezunları Cemiyeti) nin "**Değişen Dünya, Doğu Avrupa ve Türkiye**" konulu 15. İktisatçılar Haftası oldukça renkli tartışmalara sahne oldu. Sosyalist ekonomilerin gidişinden, değişen dünyada Türkiye'nin jeostratejik konumuna kadar, farklı konularda farklı düşüncelere sahip insanların bir araya geldiği renkli tartışmalar yaşandı. Aklın yolu, insani zenginliğin düşünsel ifadesiyle tekleşiyor.Türkiye'nin değişen dünyada nasıl yer alacağı sorusuna sanayicilerden, sosyalist aydınlara kadar bir dizi insan kendince yanıtlar üretmeye çalıştı. Türkiye'nin çağa uygun bir hale gelmesi, "hipnotize halinden" çıkması, yeniden yapılanmanın varyantlarını, bu topraklara göre bir sentezi yaratacaktır

Tülay Arın: Sosyalizmde Özelleştirme mülkiyetin özelleştirilmesi anlamına gelmiyor. Kiralama yada kontratla iş yapmadır. Aile işletmesi, küçük işletmelerin, küçük hizmet ve tarımda faaliyet göstermesidir. Ya da yabancı şirketlerle ortaklıklardır.

Acaba özel işletmelerde işçi kullanabilecekler mi? Bunlar nasıl vergilendirilecek. Özel mülkiyet demiyorlar, "bireysel emek faaliyeti" diyorlar.

Emre Gönensay:Türkiye konusunda dış perspektiflere bakarken kalıp ve modellerden kendimizi sıyırarak bakmak lazım. Çevresinde önemli pazarlar var. Türkiye'nin durumu bu pazarlarla ilişki kurmaya müsaittir. Bu ilişki, çok uluslu, çok yönlü askeri bloklardan arınmış bir gündür. A.T. içinde olursa Doğu ile ilişkileri bozulabilir, dışında olduğunda Batı ile ilişkileri bozulabilir.

Dış politikada stratejik önem kavramını terketmeliyiz. Bu kavram karşı ülkeler için bir önemi ifade ediyor. Ekonomik ilişkiler ile bu meseleyi karıştırmamak gerekiyor. Ve Türkiye stratejik durumunu kendi açısından değerlendirmelidir.

Tolga Yarman :Politika için artık, gelecek mühendisliği denilebilir. Tüm yumuşama inançları yanında dünya nükleer çılgınlık dengesini hala koruyor. Önümüzdeki yüzyılın başındaki tarihçiler bu ahmakça dahilikler olarak anacaklardır.

Herşeyi kapitalizmi ve sosyalizm düzeyinde değerlendirmemek gerekir. Elbette ki, bu düzeydeki değerlendirme temeldir. Kamuoyu nükleer caydırıcılığı alt eden bir "demokratik caydırıcılık" gündeme getirmiştir. Barış aslında savaş gibi karmaşık bir kurumsallaştırma gerektiriyor. Bu insanların bilinçlendirilmeleriyle oluşacak bir gelişmedir.

Yeni bir süper Avrupa'ya gidilebileceği kanısındayım. Biz çok iyi ve uslu bir seyirciyiz, ipnoza gelmiş ve bir türlü çıkamayan bir seyirciyiz..

Abartılı özgürlükler büyük tahribata yol açıyor. Abartılı eşitlik de ister istemez demokratik özgürlükleri kısıtlıyor. Doğrusu neden Sovyetlerde iki KP olmasın? Neden demokratik örgütlenme özgürlüğü olmasın?

Dünya'yı aydın bir astronot gibi görme şansına sahibiz. Kendimizi o kadar az tanıyoruz ki. Sen bana "Zot" ben sana" hot" bitmiştir. Bu noktada insanlık durup düşünmek zorundadır. Eşitlikler ve özgürlükleri dengeye getirmeli- çoğulculuk-özgürlük ve akılcılık yönünde gelişmesidir. Çok büyük bir geri dönüşü mümkün görmüyorum. Süreç kesintiye uğrayabilir diye düşünmüyorum.

20. Yüzyıla baktığımızda, toplumlar fevkalede eşitliksiz, büyük kitleler yokluk içindedir. Doğu Avrupa da bunun tersi yaşamıyor. İyi kötü, objektif olarak eşitlik, adalet gibi değerler temeli üzerinde ekonomik anlamda liberalleşme, özelleşme gelişiyor.

Türkiye şu anda son beş altı yılın dünya nezdinde imajının en düşük olduğu, çoğulcu ülkelerden dışlanmış olduğu bir dönemden geçiyor. Avrupa ya, bizim görüntümüz çok yanlış ve cansıkıcı gelmeye başladı. Hala 141-142, türban, komünist partisi yöneticilerinin tutukluluğu karşısında en ağır müeyyide olarak ilgisizlik karşımıza çıkıyor.

12'ler yani AT yeni Avrupanın merkezi olma özelliğini yitiriyor. 2000'li yılların tasarlanan modeli çok farklıydı. Model değişiyor. AT anlam değiştiriyor çünkü, birleşen Almanya'yı içerecek güçte değil.

Aslında Doğu blokundaki temel postula yatıyor. Postulalardan bir tanesi insanların eşit kabul edilmesi, yani seçim olgusu, özgürlük olgusu, demokrasi olgusu, insanların siyasal olarak eşit kabul edilmesi postulasından hareketle ulaşılan bir yerdir.

Herkes kendi köşesinde bu ideali aramaya başlamıştır. Yani acaba bu siyasi eşitliği, siyasi düzeyde özgürlükler ve eşitlikleri iktisadi düzeyde bir özgürlükler ve eşitlikle tamamlanıp daha bütün, daha mükemmel bir topluma ulaşamaz mıyız?

Demokrasinin, herkese eşit oy, hukuk devleti ile sınırlı kalmaması, eşitiliğin tüketimi, gelir, servet ve refah ve iktidar dağılımında da sağlanmaya çalışmasıdır. Bu haliyle ulvi bir hedeftir. Bu tanım içinde sosyalizm var olacaktır, sona ermesi mümkün değildir, bence ulaşılması da mümkün değikdir. Asimtolik bir taleptir. Oraya hiçbir zaman varamazsınız, ama oraya ulaşmaya çalışırsınız.

Aradaki büyük farklılık, benim tanımladığım sosyalizm idealinden, sovyetik, bolşevik, ne derseniz deyin ideal arasındaki farklılık

dır. Şuraya şu kadar dolar yığınca Rahmaninof'un bestesini yapamazsınız....

Çağatay Anadol: Bu halkın kandırılmaması için bekçilere ihtiyacı yoktur. Vesayet fikrinin, gelişen süreç içinde, geleneksel politikaların sürdüğü kanısındayım.

Ülkede urlar halinde demokrasi çukurları var. Biz dünyanın 90 sene evveline yetişmeliyiz. Kimsenin vicdanını sızlatmıyor mu, Haydar Kutlu ve Nihat Sargın 2,5 yıldır içeeride. Bu 6 senelik bir infazdır. Bu hukuk değil inat. DYP,ANAP ve SHP'nin politikacılarının bu rezillik dediğini duymadım. Böyle yapa yapa MC'lerden geçerek 12 Eylül'e geldik

İsmail Cem:Dünyada iki büyük değişim var.

Birincisi üretim teknolojisinde ihtilal yaratıldı.

İkincisi kitle haberleşmesinde ihtilal yaratıldı. Artık kararların her düzelde her köşede alınması çok önemli oldu.

Bu değişim ekonomik değişiklik bir yerde akılcılığın ortaya çıkmasıdır. Türkiye'de akılcı düşünceyle akılcı siyaset hemen hiç olmamıştır.

Memleketi rasyonel yönetme anlayışı yok. Parlamento yok, çalışmıyor. Ülke yönetimine hiçbir katkısı olamayan bir parlamento düzeni var. Bizim merkez ve sol partilere benzeyen parti Batı Avrupada kalmadı. Bu yapılanma içinde de çözüm çıkmıyor, politika çıkmıyor.

Asaf Savaş Akat: Şimdi nedir ideallerimiz? Sosyalizm nedir? Sosyalizmi tanımlamamız lazım ki, iflas eden, kendine sosyalist diyen şeyin ne kadar sosyalizm olduğunu, kısmen de neden iflas ettiğini anlayabilelim. Genel bir tarifle sosyalizm 18.yüzyılın sonu 19.yüzyılın başlarında dünyada ortaya çıkan önemli bir devrim sayılabilecek sanayi toplumunun, sanayi ve demokrasi ikilisinin ürettiği, bir ideoloji, bir arayış diyebiliriz. Onlarla gelen bir liberalizm var.

Liberalizmin altında bir iki demokrasi kavramındadır. Bu sosyalizm varyantı yola çıkış anında özgürlükleri, demokrasiyi kabul etmiyerek yola çıktı. Bu fikre inanmış ve toplumu bu yönde dönüştürmek isteyen insanların, iktidara ne seçimle gelmelerine ihtiyaç vardı, ne seçimle gitmelerine olanak verecek bir yapı kuracaklardı...

Demokrasinin olmadığı bir yerde hiçbir zaman ilerleme olmamıştır ve olmayacaktır. Sosyalizm bir demokrasiyi yaygınlaştırma ve demokrasi içinde daha eşit ve daha özgür insanlardan oluşan bir toplum arama idealidir.

Bireysel mülkiyetin eşitsizlikler sisteminin temel nedenlerinden birini görmem eğilimi hep vardır.Özellikle büyük sanayi mülkiyetinde. Ama burada gidilen yer insanların ,bireylerin hiçbir şeye sahip olmadıkları, bir toprak reformu sonrasında köylülerin kendi topraklarını işleyememeleri, bırakın onu, bahçelerinde iki tane tavuk bulundurup yumurtalarını alamamaları noktasına gitmiştir.

KISA... KISA...

■ Good-Year'ın İzmir ve Adapazarı fabrikalarında 1700 işçi 10 Mart'ta greve başladılar. Pirelli ve Brisa'da da grev kararı alındı. 10 bin tarım işçisi'de 19 Mart'ta Greve gidiyorlar.

■ 8 Mart Dünya kadınlar günü çerçevesinde "Sendikal Harekette kadının yeri" konulu panel yapıldı. Petrol-iş'in düzenlediği panelde, "Kadının işgücüne katılımının düşük olduğu vurgulandı. Eşlerinin eylemine destek veren ve doğrudan doğruya eylemin içinde olan" kadın ayrımı yapan konuşmacılar, sorunu yanlızca kadın hakları açısından değil "sınıf açısından" da incelemek belirttüler.

■ İstanbul Anakent ve ilçe belediyelerine bağlı 23 bini aşkın işçiyi kapsayan grev sürüyor. Ankarada, 33 bin 500, Adana'da 9 bin, İzmir'de 12 bin 500 işçiye kapsayan görüşmeler devam ediyor. Belediye İş Sendikası başkanı Fuat Alan 102 bin işçinin çalıştığı 350 belediye ile sözleşme masasına orucaklarını açıkladı.

■ Sıkıyönetim komutanlıkları'nın istemi üzerine görevlerine son verildikten sonra açtıkları davalar idare mahkemelerince reddedilen 1402'lik işçiler için Danıştay yargı yolunu açtı. İşçiler, parasal, özlük hakları için adli yargıya dava açabilecekler.

■ Öncelikle 10-15 ve daha fazla kıdemli memurlara verilmesi düşünülen kira yardımına hazine karşı çıktı. Maliye Bakanı Ekrem Pakdemirli'nin "müjde" olarak açıkladığı yardım ertelendi. Bütçe görüşmelerinde 100-400 bin lira arasında verilmesi düşünülen yardımın gerekli hazırlıklarının yapılamadığını açıklayan yetkililer ve buna "siyasi otoritenin karar vermesi" gerektiğini açıkladılar.

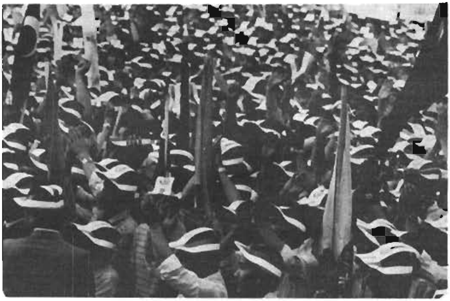
■ Çevre müşteşarlığı tarafından bir yönetmelik hazırlanıyor. Kimyasal artıkları çevreye zarar veren, ayda bin kilogramdan fazla tehlikeli atık üreten her kişi veya kuruluşun bir çevre görevlisi bulundurması öngörülüyor. Önümüzdeki günlerde tartışmaya açılacak taslakta" fabrikaların bilgi verme yükümlülüğü" başlığı altında belli yaptırımlar öngörülüyor.

■ Bakanlar kurulunun Sözleşmeli Personelin ücretlerine zam yapılmasına ilişkin kararnamesi Cumhurbaşkanınca imzalandı. Kararnameye göre sözleşmeli personel yüzde yirmi beş ücretli zammını ocak ile Şubatayları farkını Mart ayı sonlarına doğru alabilecek.

Sendikal Hareketteki son gelişmelerin düşündürdükleri:

ASIL NEYE İHTİYACIMIZ VAR?

"Sendikal hareket bugün gelişen, zorlaşan ve karmaşıklaşan görevlerinin üstesinden gelebilmke için geleneksel kimliğinden sıyrılmaya demokratizmin, açıklığın, birlikte çalışmanın, çeşitliliğin eğemen olduğu, ortaklaşa mücadelenin hertürlü ayrılık noktasından daha değerli olduğu bunun da ötesinde zorunlu olduğunun kavrandığı bir anlayışa, yeni bir sendikal kültüre ihtiyaç duyuyor"

❐ Aziz Çelik

Son zamanlarda sendikal harekette yaşanan gelişmeler; belirginleşen tehlikeler egemen-geleneksel sendikal kültürün yenilenmesini, sendikal iklimin demokratikleştirilmesini bir kez daha gündeme getiriyor. Sendikal hareketi en az rejimden, yeni tutuculuktan kaynaklanan tehlikeler kadar bu eski tarz egemen sendikal kültür tehdit ediyor, içe döndürüyor, zayıf düşürüyor. Söz konusu egemen sendikal kültür sendikal hareketin tümünün sorunu. Egemen politik kültürün uzantısı olan negatif bir söylemden, farklılıklara tahammülsüzlükten, politik ya da kişisel kaygılardan, doğmatik normlarıdan ve kalıp yargılardan oluşuyor. Demokratizmi, konsensüsü dışlıyor, tasfiyeciliği ve grupçuluğu besliyor. Faydacılığı içeriyor. Orta ve uzun vadede hükümet ve işverenler hariç hiç kimseye karar getirmiyor.

1990'a önemli kazanımlarla giren sendikal hareket egemen sendikal kültürden kaynaklanan ciddi zaaflar yüzünden sancılı günler yaşıyor.

Nelerdi 1990'a girerken kazanımlar?

-En başta 89 Bahar eylemlerinin yarattığı deneyim ve özgüven,

-Diğer bütün farklılıkları ikinci kplana iterek gelişen sendikal birlik ve ortaklaşa mücadele eğilimi,

-Toplum vicdanında işçi hareketine karşı gelişen sempati ve kazanılan meşruluk

-Ulusal ölçekli bir koordinasyon ve Türk-İş'in öncülük ettiği bir toplu sözleşme mücadelesi,

-Depolitizasyonun ve bir dizi sendikal yasağın kırılması ve işçi eylemlerinin politik yönelimler taşıması,

-Demokrasi ve işçi hakları mücadelesinde ileri bir program oluşturabilecek Türk-İş 15 . Genel Kurul Kararları.

1989'dan devralınan bu kazanımlara karşın sendikal hareket bugün daha ileri atılımlar gerçekleştiremiyor, içsel sorunları öne çıkıyor, ülke gündeminde etkisiz kalıyor.

Sendikal hareket bugün şu zaaflarla karşı karşıyadır:

-Türk-İş 15. Genel Kurulunda yaşanan kamplaşmanın yarattığı sorunlar; tabanın özlemlerinin yönetime yansıyamaması, oluşan olumsuz pisikoloji ve Türk-İş sağa yattı yanılsaması,

-Genel Kurul sırasında yaşanan kamplaşmanın özellikle "sosyal demokrat" olarak adlandırılan kanat tarafından ısrarla sürdürülmek istenmesi,

-Sendikal birliğe stratejik değil ama taktik bir sorun olarak bakılması,

-Türk-İş yönetiminin basiretsizliği ve ataleti,

-Genel olarak kopuk olan işçi sendika bağının daha da koparılmasına yönelik çabalar,

-Özellikle son işçi mitinglerinde yaşanan hedef şaşırtma girişimleri,

Bütün bu sorunlar sendikal hareketi giderek bir açmaza götürüyor. Oysa 1990 çetin mücadelelerle geçecek bir yıl olarak gözüküyor: Özel sektör ağırlıklı 750 bin işçinin sözleşmesi yenilenecek. İşverenler daha şimdiden "veremeyiz, herkes aklını başına toplasın" tehditlerini savuruyor. Cumhurbaşkanı geçen yıl takındığı "burun sürtme" politikasının başarısız olduğunu görünce "toplumsal uzlaşma" önerisiyle radikal-yığınsal işçi eylemlerinin önünü almaya çalışıyor. Açıklanan bilançolarda reel kârların genellikle düşük görülmesi mücadeleyi sertleştirecek bir diğer faktör. Özel sektör sözleşmelerinin yıl içine yayılmış olması, kamu sözleşmelerinde olduğu gibi doğrudan siyasal sonuçlarının olmaması, henüz ulusal çapta bir koordinasyon ve ortak hedeflerin saptanmamış olması mücadelenin başarısını engelleyecek faktörler. Ancak yine de uzun süreli ve yaygın grevler ile dönemsel ve lokal işçi eylemleri gündeme gelecektir.

Bu tablo sendikal hareketin içe dönük sorunlarını aşmasını ve dışa dönük ortak mücadelesini zorunlu kılıyor. Bunu geciktirici hiçbir gerekçe inandırıcı değildir. Ancak son olaylar sendikal hareketin içe dönük sorularını arttırmaya devam ediyor: Türk-İş giderek iki başlı bir görüntü veriyor, ayrışma körükleniyor, işçi mitingleri Türk-İş'in, sendikaların yuhalandığı toplantılara dönüşüyor. Son üç işçi eylemi bunun açık göstergesi: Harb-İş Adana mitingi, Maden sendikaları Zonguldak mitingi, Kristal-İş Beykoz mitingi. Bu üç miting de eylemsizlik yakınmalarının yoğunlaştığı günlerde gerçekleştirildi. Üçünün de amacı işverenleri ve hükümeti protesto etmekti. Ancak üçü de "yuh mitinglerine" dönüştürülmek istendi. Bu gelişmeler sorunları derinleştirdi, Türk-İş de iki başlığı pekiştirdi. Yuh'lu mitingler bundan sonraki eylemlerin önünde büyük bir handikap oluşturuyor. Türk-İş ve diğer sendikalarda çekingenlik yaygınlaşıyor. Olayların bu noktaya varmasında belirleyici sorumluluk grupçu yaklaşımda karaçalma politikalarındadır.

Bu olumsuzluklar geleneksel sendikal kültürün, negatif muhalefet anlayışının kısırlığını, öngörüsüzlüğünü bir kez daha kanıtladı. Yuhlamalar bir aczin, zayıflığın ürünü, arabesk bir politik kültürün, depolitizasyonun ürünü. Yuhlama kitle psikolojisinin en ilkel en basit yanına dayanan ve artık terkedilmesi gereken çağdışı bir biçim. İlerletici değil tahrip edici, çözümleyici değil zorlaştırıcı ve bir yanıyla şiddet öğesini de içeren bir tarz.

EGEMEN sendikal kültür tıpkı egemen politik kültür gibi olayları süreçleri ak ve kara olarak algılıyor. Sendikaları/sendikacıları iyi-kötü, bizden olanlar ve olmayanlar, bizimkiler ve düşmanlar, işbirlikçiler olarak ayırıyor. Ortak noktaları değil ayrılıkları öne çıkarıyor. Nelerin apılabileceğini değil nelerin yapılamayacağını gerekçelendiriyor. Varlık nedeni karşıklıklarda arıyor. En belirgin yanı negatif muhalefet tarzıyla ortaya çıkıyor; kendini karşı olduklarıyla tanımlıyor. Böylece bölünmüşlüğü yeniden üretiyor.

Sendikal hareket bugün gelişen zorlaşan ve karmaşıklaşan görevlerinin üstesinden gelebilmek için geleneksel kimliğinden sıyrılmaya, demokratizmin açıklığın birlikte çalışmanın, çeşitliliğin egemen olduğu, ortaklaşa mücadelenin hertürlü ayrılık noktalarından daha değerli olduğu bunun da ötesinde zorunlu olduğunun kavrandığı bir anlayışa yeni bir sendikal kültre ihtiyaçduyuyor.

İşten atılmaları protesto için **Otomobil-İş** sendikası 18 Mart'ta İstanbul'da **Hürriyeti Ebediye Meydan**'ında miting düzenleyecek.

ÖNYARGISIZ 1 MAYIS'LARA

Türker Selbaşı

Hiç 1 Mayıs'a katıldınız mı? Anlamsız bir takım gerekçe ve yasaklarla ülkemizde, ancak birkaç kez açık ve yığınsal olarak kutlanabilen, 1 Mayıs'a katıldım, ben de o coşkuyu yaşadım diyebilecek insan ve kuşak sayısı ne yazık ki azdır. Nedir insanları bu etkinliklere katılmaktan alıkoyan, nedir her 1 Mayıs'ta panik ve korku havası yaratan, nedir bu önyargıların kaynağı, nedir 1 Mayıs?

1 Mayıs hemen her ülkede,. her işyerinde ve çalışan, üreten her insanın yaşayabileceği ya da yaşadığı, gündelik bir olay 8 saatlik işgünü... Makinaların dahi bakım ve dinlenme ihtiyacı duyduğu üretim yaşamında, insana kendini yenileme olanağı vermeyen 16 saate varan çalışma sürelerini kısaltmak ve iyileştirmek, isteyen işçilerin bu haklı isteğine ateş açarak cevap vermek 1 Mayıs'ın nedeni. Kadın ya da erkek, çocuk ya da yetişkin, siyah ya da beyaz, zdini inancı olan ya da olmayan, politik görüşü şu ya da bu olan ama ortak özelliği çalışmak olan, üretmek olan, herkese sıkılan kurşunlar ve darağaçları... 1 Mayıs'ın nedeni.

Bundan 104 yıl önce 1886'da Amerika'nın Şikago kentinde 8 saatlik işgünü isteğine gösterilen tepki geçen zaman içerisinde o günün anısına, dil, dinh, ırk, cinsiyet ve politik görüş ayrımı yapmadan yine çalışanlarca geleneksellleşitireln bir anma bir dayanışma ve bir bayram günüdür. En temiz giysileri, ellerinde çiçekleri yüzlerinde gülümsemeleri, dostluk ve dayanışma duygularıyla biraraya gelinen 1 Mayıs'lardan biz ne anladık, ne anlıyoruz?

Ülkemiz geçmişine baktığımızda 1 Mayıs'lar 1976'da yığınsael bir kutlama, 1977'de kanlı bir provakasyon, 1978'de acaba yine -mi bir provakasyon, engelleme... duyguları altında yığınsal bir kutlama ve ondan önceki ve ondan sonraki yasaklar, fiili baskılar, engellemeler...

Demokrasi düşmanı militarist çevrelerin kamuoyuna sunmaya çalıştığı gibi, 1 Mayıs'lar ne bir grup insanın iktidar provası ne de ayaklanma günüdür. Kutlayanlar ve engelleyenler açısından 1 Mayıs'a yaklaşım demokrasi bilincinin ifadesidir. Hiç bir ayırım gözetmeksizin çalışan herkesi kucaklayan bu günde politik ya da benzeri çıkar duygularıyla yaklaşım konuyu amacından saptırmak olur. Bizde 1 Mayıs'lar yeri geldiğinde 1960 1 Mayıs'ında Menderes döneminde olduğu gibi iktidarlar tarafından politik çıkar için kutlanırken, insanların coşku ve sevincinden korkan kimi iktidarlarca engellenmiştir..

Oysa ülkemizin de üyesi bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) bir kararında şöyle demektedir: "**Açık hava toplantıları özellikle 1 Mayıs dolayısıyla düzenlenecek toplantılar sendikaların önemli bir yönüdür. Bu hak keyfi nedenlerle reddedilemez.**"

Ayrıca ülkemizin en büyük işçi kuruluşu olan Türk-İş'in üyesi bulunduğu Avrupa Sendikalar Federasyonu (ETUC) 1 Mayıs'ı işçi bayramı olarak kabul etmekte ve her yıl kutlamaktadır. Yine Türk-İŞ'in üyesi bulunduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) 1 Mayıs bildirisinde "**İzinli veya izinsiz olarak sendikalar 1 Mayıs'ta dünyanın her yerinde devletten ve işverenlerden isteklerini dile getirirler. Yeni bir uluslararası sosyal ve ekonomik düzen konusnda daha özgür daha demokratik ve adil bir toplum konusunda düşüncelerini açıklarlar...**" demektedir.

Geçmişte olduğu gibi 1 Mayıs kutlamak ne tek tek sendikaların hele hele politik görüşlerin görevi hiç değildir. Bu öncelikle ayrımsız tüm çalışanların, tüm sendikaların reddedemeyecekleri bir gündür.

Ancak 12 Eylül'le birlikte bütün işçi haklarında olduğu gibi 1 Mayıs konusunda da keyfi baskılar had safhayai varmıştır, bu arada 1 Mayıs ücretli izin günü olmaktan bile çıkartılmıştır. 1988-1989 1 Mayıs'ında Türk-İş üyesi ve bağımsız kimi sendikaların kutlama girişimi keyfi olarak engellenmiştir. Bu gün 1 Mayıs'ın ülkemizde işçi bayramı olarak kutlanmasını sınırlayan hiç bir yasa yoktur, ancak fiili olarak bir engelleme sözkonusudur.

Uganda, Şili, Tanzanya dahil olmak üzere 125 ülkede yığınsal olarak kutlanan 1 Mayıs'ların bizim [illegible]de de kutlanabilmesi, ayrımsız tüm sendikaların ve demokrasiden yana güçlerin ortak girişimiyle sağlanabilir. Dünyanın pekçok ülkesinde 1 Mayıs'ın yığınsal olarak kutlanması toplu sözleşme hakkı, grev hakkı, sendika kurma hakkı gibi en temel işçi hakları arasındadır.

Artık böyle 1 Mayıs'lar istemiyoruz

8 saatlik işgünü için verilen mücadelenin üzerinden 100 yılı aşkın bir zaman geçmesine karşın, bugün insanlarımız fazla mesailer yoluyla 12 saat, 16 saat çalışmak için adeta birbiriyle yarışır duruma getirilmiştir. İçinde bulunduğumuz bu koşullarda 1 Mayıs'ı adına ve anlamına uygun bir biçimde kutlayabilmek, 1 Mayıs'ı tekrar ücretli tatil gününe dönüştürebilmek görevi tüm sendikal hareketin önünde duruyor.

Daha önceleri olduğu gibi 1 Mayıs yalnız DİSK üyesi işçilerin değil Türk-İş üyesi işçilerin de bayramıdır. 1 Mayıs yalnız sanayi işçilerinin değil tüm emekçilerin, emekten yana insanların bayramıdır.

Arifesinde olduğumuz 1 Mayıs ülkemiz demokrasi güçleri ve gelecek 1 Mayıs'lar için bir dönüm noktası olmalıdır. Herkesin coşku içerisinde kutladığı 1 Mayıs'lar bizler açısından acı, gözyaşı, ölüm engelleme ve baskı olmamalıdır...

"**1 mayıs hür sendikacılık hareketi olarak demokrasi, özgürlük ve sosyal adalet yolundaki mücadelemizde tarih içinde kıvanç duyduğumuz bir gündür**" diyen Türk-İş (30 nisan 1989 bildirisi) ve "**1 Mayıs'ın özgürlük barış ve emekten yana düşüncelerin yüceltildiği, sömürünün, ezen ve ezilenin olmadığı insanların inandıkları gibi yaşayıp düşündükleri özgürce ifade ettikleri bir gün...**" diyen Hak-İş (30 Nisan 1989 bildirisi) ve 1 Mayıs'ı kutlamayı genel kurul kararına dönüştüren Türk-İş delegelerinin kararlarına hayat vermek için.

1 Mayıs 1990'da hiçbir kutlama biçimini ve mekanını mutlaştırmadan 1 Mayıs'ın meşrulaştırılması, yasallaştırılması, ücretli tatil günü olması geniş emekçi yığınlar tarafından terör ve şiddet korkusu olmaksızın kutlanması asıl hedef olmalıdır.

İşten çıkartmalar 1990 yılının daha ilk günlerinden başlayarak yoğunlaşıyor. Adana'da başlayan protesto mitingi Kristal-İş'in İstanbul Beykoz Mitingiyle devam etti.

Değişen dünya, yeri Türkiye tartışması/ Ergun Balcı

TÜRKİYENİN SAGLIKSIZ KALKINMA STRATEJİSİ, DEMOKRASİZLİKTENDİR

Hüseyin Çakır

Değişen dünya da yeni Türkiye nasıl yer alacak, kendisini nasıl yenileyecek. Cumhuriyet gazetesi dış haberler müdürü Ergun Balcı, Türkiye'nin Avrupadaki yeri, ekonomisi, stratajik konumu ve solun durumuna ilişkin görüşlerini açıklayarak tartışmaya katıldı.

-Glasnost, perestorika ile başlayan ve daha sonra Gorbaçov, Reagan-Bush zirveleriyle devam eden, ardından arka arkaya Doğu Avrupada ki gelişmeler, NATO ve Varşova paktlarının bir araya gelmeleri, insan hakları, demokrasi konusunda artan duyarlılık vb, vb, sayılabilecek olgular, artık dünyanın yeni bir sürece yöneldiğini gösteriyor. Siz bu sürecin gelişimini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Balcı: Bütün bu gelişmeleri değerlendirirken, birincisi, soğuk savaşın sona ermiş olmasıdır. Yumuşama döneminin başlaması ile savaş tehlikesi ortadan kalmıştır. Hatta, bloklar arası savaş tehlikesi tamamiyle ortadan kalkıyor. Tabi bu son derece olumlu karşılanması gereken, insanlığın geleceği için ileri bir adım. Bununla birlikte bir ikinci özelliği var bu yenilenme sürecini. Belirsizlikler dönemi: Doğu parçalanıyor. Eski yönetimler yıkılıyor. Varşova paktı yıkılmak üzere bu durumun getirdiği Avrupa'da büyük bir belirsizlik var. İki Almanya'nın birleşmesi bu belirsizliklerden bir başkası. NATO ve Varşova paktlarının durumu ne olacak. İki Almanya birleşirse-ki birleşecekler- Sovyet birlikleri Polonya ve Macaristan'dan çekiliyor, yani Varşova paktı askeri olarak dağılma sürecinde. Askeri bakımdan kalmayacak. Buradaki belirsizlik NATO'yuda etkiliyor. Orada da belirsizlikler var. Ortak Pazar ne olacak. Bir belirsizlikte buradan çıkıyor. Genişleyecekmi? yoksa eski durumun devam ettirecekmi? Genişlerse, İki Almayna birleşirse DDR otomatik olarak giriyor. Macaristanla Polonya sırada bekliyor, arkada da Avusturya var. Ve tabi ardından Türkiye'de geliyor. Eğer genişlerse Doğu Avrupa ülkelerinden girenlerin yükünü kaldırabilecekmi? Bunların büyük yardıma ihtiyaçları var. Yoksa dağılıp gelecek Ortak Pazar mı olacak burada belirsizlik var.

Avrupanın gelecekteki haritası çizilmemiş, ne olacağı bilinmiyor. Bu da bir belirsizlik noktası. Bu güne kadar, bir yerde soğuk savaşın ordusu yerel savaşları da önlüyordu. Paktların kendi içinde bir iç disiplini var. Mesela, Macaristanla, Romanya her zaman için sürtüşme halinde dir. Ama savaşa tutuşmazlardı. Türkiye ile Yunanistanda öyle. Çoğu kere savaşın eşiğine kadar gelirler ancak müttefikleri tarafından durduruluyor. Blokların dağılmasıyla birlikte bu sefer yerel savaşların çıkması olasılığı artıyor. Bu tabi barış döneminin getirdi belirsizlik oluyor.

Bu açıdan Türkiye'nin durumu ne olacak? Deniliyor ki, Türkiye'nin soğuk savaş döneminde önemli bir işlevi vardı. NATO'nun Güneydoğu kanadının bekçisiydi. Startejik açıdan bu önemini Türkiye kullanıyordu. Şimdi Türkiye'nin bu stratejik önemi kalmayacak. Bir teoribu. Bu görüşte belli bir gerçeklcik var. mesela bunu ermeni tasarısı olayında gördük. reagan zamanıda asarı gelmişti, hemen müdahale etti ve engellendi, şimdi geldi engellenemedi. Bu yaklaşım bana gör eda bir yaklaşımdır. Bu görüşte gerçek payı var, ben bu görüşte değilim.

-Siz nasıl düşünüyorsunuz?

Balcı: Benim düşüncem şu, Türkiye stratejik olarak bu çoğrafyada oldukça savaşta olsa, nükleer silahlarda olsa, barışta olsa dünyanın en önemli bölgesidir. Bunun dışında bir ülkenin stratejik önemi dış politikanın ve dış konjektürün etkisiyle oluşmaktadır. Onun dışında esas temel iç politikadır. Türkiye güçlü sanayileşmesini tamamlamış, demokrasisini kurmuş, sosyal sorunlarını halletmiş, bir ülke olduğu sürece onun önemi azalmaz. Ama böyle bir ülke değilseni, o zaman stratejik öneminiz dış konjektüre bağlı olur. Ben düşünüyorum ki, aslında Türkiye'nin startejik önemi azalmadı, çoğaldı. Bir kere Ortadoğu'yu biliyorsunu, müthiş kaynıyor. İkincisi batılıların petrol ihtiyaçlarının yüzde 66'sı 70'i Ortadoğu'dan karşılanıyor. 1990'nın ortalarına doğru batılıların petrole olan bağımlılığı artacak. Çünkü hem kendi petrolleri tükeniyor, hem tüketimleri arttı.

Ortadoğu petrollerine daha bağımlı hale gelecekler. Suriye, İsrail, Lübnan'ın bulunduğu bölgede Türkiye'nin önemi azalmaz. Ve tabi Dördüncü bir gelişme SSCB'deki Türk ve müslüman cumhuriyetlerdeki karışıklıklar. Sovyetler gerçekten, dengeli istikrarlı, güçlü bir Türkiye'yi ister. Ve inanırki gerçekten aklı başında bir Türkiye, Türk ve müslüman cumhuriyetler içinde bir denge unsuru olabilsin.

-Türkiye bugünkü siyasal, ekonomik durumuyla bu duruma nasıl değerlendirebilir?

Balcı: Oraya geliyorum. Sanayisini kurmuş, demokrasi sorununu sosyal sorunlarını çözmüş, bir Türkiye doğu ile batı arasında hatta SSCB ile Sovyet cumhuriyetleri arasında denge unsuru bir istikrar unsuru bir köprü olabilir.

Ama malesef Türkiye'de bunlar yok.

-Bunun olabilmesi için, Politik bir istikrarın olması gerekli, değilmi?

Balcı: Türkiye ile dünya'nın arasında fark var. Mesela şimdi Doğu Avrupa'da demokrasiye geçiyorlar. Halklar bir demokratik devrim yaptılar. Şimdi demokrasi içinde yeni arayışlar var. Kanıma göre bunlar kapitalizme geçiyorlar deniliyor. Bir kere kapitalizme geçmek öyle kolay değilidır.

Türkiye yeni bir sistemi 45 yıldan beri deniyor. Bu yıllar boyunca düşe kalka arada bir kesintiye uğrayarak bir demokrasiyi götürmeye çalışıyoruz. Fakat götüremiyoruz. Türkiye'nin ekonomik kalkınmasına bakın, 45'den bu yana objektif konuşulmalı, sağcı hükümetler zamanında da ekonomik bir ilerleme yapıldı. Ben daha soldayım ama, objektif bakılınca, Süleyman Demirel zamanında Menderes döneminde sanayileşme oldu. Yüzde 10'lara falan ulaştı.

Türkiye ekonomisinde, iki özellik var. Birincisi, ulusal kaynaklarla kalkınma, diğeri dış yardıma bağlı kalkınma. 1933 lerde dar ulusal kaynaklarla bir kalkınma çabasına gidildi. Dış yardımla kalkınma ise, mesela Özal zamanında dış borçlar 50 milyor dolara çıktı. Ama bu borçla sanayileşmeye gitmedi.

-Günümüzde yanlız ulusal temele dayalı kalkınma mümkünmü?

Balcı: Tabi, tabi, bu imkansız da. Ölçüsü var. Bugünkü bu zayıf ekonominizle tamamen dışa bağımlı hale gelerek entegre olmaya kalkışırsanız onların söze verdiği görevin sınırları içinde kalmaya mecbur kalırsınız.

-Ekonominin gelişmesi demokrasi olmadan olabilirmi 45'lerden bu yana bir demokrasi denemesi süreci var ama, ekonomi ile demokrasi birbirini geliştiren biçimde yürüyemiyor, demokratikleşmenin önü on yılda bir kesilmiş ve ekonomi daha iyi olacak denilmiş. Türkeyi kendisini yenilemeden ne ekonomik ve politik olarak istikrarlılığı sağlayabilir. Yeni bir darbe ile de bu sorunun çözülemeyeceğini herkes görüyor. Belki birileri bunu arzuluyor. Ancak bunu ne içte ne de dışta destekleyecekler var. ama uluslararası konjektürde koşullarda müsait değil. Yani demokrasi olmadan, ya da yarım porsiyon demokrasi ile kalkınma mümkün mü?

Ergun Balcı

- **Balcı:** Türkiye'nin sağlıksız bir kalkınma stratejisine girmesi demokrasisizliğindendir. Ben halk yararına bir ekonomik sistem olmalı diyorum. Tabi bu politik tercih sorunu. Yatırımları nereye yapacaksınız? Yatırımlar lüks konutamı gidecek, saniye, fabrikayamı gidecek? Ticaretemi gidecek? yoksa teknolojik üretimemi?

Gerçek demokrasi olursa planlama daha demokratik yapılacaktır. ANAP hükümetiyle, bu ekonomik politikalarla Türkiye'de kalkınmayı sağlamak mümkün değildir.

- Peki sol ne yapabilir?

Balcı: Türkiye sol olaylardan birazcık ders almalı. İnatçılıktan vazgeçmesi lazım, Galatasaray, Fener çekişmesi, rekabetinden kurtulmalı. Ve birde bazı şeyleri kabul etmek olğununu göstermesi lazım. Bugün 70 yıldır uygulanan model başarısız oldu. Bu kesinlikle sosyalizm bitti, sol bittiği anlamana gelmez. Dünyada zaten biricik sol yoktu. Dünyada bin tane sol vardı. Marks'a karşı ütoik sosyalistler, S.Simon vardı, Bakunin vardı. İngiltere de fabiyanistler çıktı. Başka ülkelerde başkaları çıktı. Sovyet modeli, resmi bir sol oldu. Ve ideolojik hegomonyayı aldı. Bugün bunu kendilerinde artık kabul ediyorlar. Bir kere artık bunda ısrar etmenin bir anlamı yok Yürümedi, olmadı.

-Doğu Avrupadaki gelişmelerden sonra, Marksizm öldümü, ölmedimi tartışması da başlatıldı.

Balcı : Bir defa marksizmi bir doğma olarak alırsanız öldü. Ama marksizim bir inceleme araştırma metodudur. Bilim olarak kapitalizmi incelemiştir. Ve gayet güzel sonuçlara varmıştır.

Bunun neresi ölsün, ikincisi moral doktirindir, herşeyden evvel bir humanizmadır marksizm. Daha fazla adil, daha fazla eşit bir toplum, daha fazla demokratik bir toplum amaçlıyordu. Fakat model, tek partiye dayanan, stalincide olabilir, lenince parti mutlaklaştırıldı. Tabi lenin'in kabahati yok. Lenin Rusya'da belirli koşullarda iktidara gelmek için bir parti modeli bulmuş. O parti olmasaydı, ne iktidara gelebilirlerdi ne de o korkunç iç savaşı atlatabilirlerdi. O günkü koşullarda çelik gibi disiplinli parta olmasaydı iç ve dış saldırılara iktidar dağılıp giderdi.

Lenin Sovyetleri evrensel bir model olarak evrensel bir model olarak söylediğini hatırlamıyorum. Bizim yaptığımız model Rusya'nın özgül koşullarında geçerlidir dedi.

-Fakat Lenin'den sonra

Balcı : Ben hala görüyorum solda tartışmalar var. Bence bunlara saplanmamak lazım. Lenin büyük devrimciyi onlar çağlarına göre yapacaklarını yapmışlar. Lenin "Ne yapmalı" 1903'de yazmış, şimdi 1990 dayız, hala o koşullarda gidemezsizin. O bir dönemdi o dönemde başarıya ulaşmıştılar, İktidara geldiler. Ama amaçladıkları sosyalizmi kuramadılar. İktidara geldiklerinde, Lenin'in, Stalin'in, Troçki'nin de birleştikleri tek nokta vardı. Bu sosyalizm Rusya sınırlarında kalırsa kuramayız. Hepsi batıya baktılar. Batıdan yardım gelirmi, gelmezmi.

Belki erken devrim oldu, belki Rusya'da olmasaydı, Marks'ın dediği gibi sanayileşmiş bir ülkede devrim olsaydı, o zaman batı burjuvazisinin demokrasisini de alacaklardı, daha da geliştireceklerdi. Bu olmadı. Rusyada devrim o zamanda barbarizmi aldılar. ancak Rus barbarlığından kurtulmaya çalıştılar onuda diktatörce yapabildiler. Stalin barbarlığı barbarlıkla kovdu. Karasabanla aldı, traktörle geride bıraktı. Bunu sosyalizm demokratik bir toplumu alacak ve onu daha da ileri götürecekti. Burjuva demorkasinin daha da geliştirecekti.

-Aslında sosyalizm şöyle yada böyle ama, 70 yıl boyunca insanlığa yeni bir toplumsal, politik sistemin kapısını araladı. Despotik, tek partili vs. oldu ama, sonuçta belli kazanımlardda elde edildi. Şimdi meşhur deyimle, duvarlar yıkıldı, herşey şeffaflaşıyor, doğu batıyı, batı da doğuyu görüyor. Şimdi bütün gözler Doğu Avrupa'da, bir noktadan sonra durulacak. Bu yaşanan bürec batı'yı nasıl etkileyecek? Türkiye nasıl etkilenecek bu süreçlerden?

Balcı : Şimdi Doğu Avrupa'nın gözü Ortak Pazara girmede, Romanya'yı bilmiyorum. Ama diğerleri girmek için çalışıyorlar. Sizin söylediğiniz doğru, kazanımlar var, alışkanlıklar var. Çok ıstırap çektiler, kuyruklar oldu, tüketim malları bulamadılar ama, işsiz kalma, yarınından endişe etme yoktu. Yani ne olursa olsun devlet baba bunlara bir iş bulurdu. Öte yandan ilaçsız kalma, sağlık sorunları olduğunda korkusu yoktu. Çocuğunu okula gönderememe, eğitiminin yarım kalması korkusu yoktu. Bu alışkanlıkları kolay kolay terk etmezler. Tabi ki batı da bundan etkilenecektir.

Serbest piyasa, demokrasi, kapitalizm. Bunları özdeşleştiriyorlar. Bu da tehlikeli. Şöyle oluyor bakın, batılılar yapıyor bunu. Serbest piyasa eşittir, kapitalim eşit demokrasi. Bu üçü bir birinden ayrılmaz. Demokrasi kapitalizmin bir yüzü ama öteki yüzüde var o da sömürü. Tabi batılı saniyeleşmiş ülkeler kendi aralarında bunu çözmüşler. İşçi sınıfınabelirli haklar vermişler, ama bakıyorsunuz bu kez Güney-Kuzey arasındaki uçurum artıyor. AYani dünya çapındaki sömürü çözülmemiş, Kuzey giderek dahada gelişiyor, Güney daha fakirleşiyor. Güneyin fakirleşmesinin sebebi, teknolojisi yok, eğitimi yok. İkincisi, Güney'in ekonomi politikasını Kuzey yönlendiriyor. İhtisaslaşma, ticari hatlar gümrükler tüm bunlar Güneyin aleyhine gelişiyor.

- Şöyle diyebilirmiyiz. Dünya, Politik sistem ayrımı yerine gelişmiş yada gelişmemiş, zengin yada fakir gibi bir ayrımamı gidiyor?

Bir kere modelçilikten vazgeçmek lazım. Leninci parti modelini bırakmak lazım. O çağda yapılmış şeyler orada kaldı. Demokratik sosyalizmden hareket edilmeli. Türkiye'nin bu durumda, gerçekten planlı, akılcı, gerçekci bir kalkınma stratejisi politikası izlemesi lazım.

Balcı: Bir kere Kuzey-Güney ayrımına gidiliyor. Biliyorsunuz artık Doğu Avrupa ile Batı birleşiyor, SSCB'de oraya gidiyor. Kapitalist sosyalist ayrımı çok fazla kalmayacak gibime geliyor. Ben, demokratik sosyalizm diyorum. Rekâbet unsuru olmadan ilerleme olmuyor. Belki kötü, talihsiz bir şey ama olmuyor. Kazanma hırsı veya iflas etme korkusu olmadan üretim artmıyor. Rekabet, piyasa olayı kaçınılmaz, bütün Doğu Avrupa ülkeleri bunu yapacak.

- Dünyada artık, çatışma teorisi yerine, diyalog ve işbirliği teorisi egemen olacak?

Balcı : Zaten başladı. Doğu Avrupa ortak pazara girmek istiyor, SSCB de dışında kalmak istemiyor.Batı sermayesine entegre olmak isitiyorlar. İşbirliğini artırmak istiyorlar. Batı sermayesine entegre olmak istiyorlar. İşbirliğini artırmak istiyorlar. Bu süreç gelişecek.

Türkiye bu süreçlerin dışında kalıyor. Bir şeyler yapması lazım. Yoksa fakir dünyada kalır.

- Türkiye Demorkaritleşmeyi sağlamadan bunu yapabilir mi?

Balcı : Tabi bu siyasal bir problem bunu çözmesi lazım, öbür taraftan çok büyük bir avantajı var. Yeni dönemde SSCB ile ekonomik bakımdan ilişkileri çok daha geliştirmeli. Son derece yararlı, karşılıklı ticari ilişkiler kurulabilir. Ortak pazar konusunda benim umudum yok, ATürkiye yavaş yavaş kendisini alıştırmalı, Bana göre çok büyük bir şey de olmaz, kendi ayaklarımızın üstünde kalmayı öğreniriz. SSCB pazarı var, Doğu Avrupa pazarı var. Ortadoğu var. Yani çok önemli, büyük fırsatlar var, ancak bunları değerlendirecek bir ekonomik kapasite ve siyasal ağırlık lazım. O yok.

- Peki, bu süreçte Türkiye marksistleri nasıl rol oynayabilir sizce?

Balcı : Bir kere modelcilikten vaz geçmek lazım. Leninci parti modelini bırakmak lazım. O çağda yapılmış şeyler orada kaldı. demokratik sosyalizmden hareket edilmeli; siyasal rekabete açık, çoğulcu,- tabi başka çaresi yok- şöyle de diğeli, " biz sosyalist çerçevede çoğulcuyuz" sosyalist olmayan partilere izin vermeyiz. Böyle demokrasi olmaz bir, iki sen kendine güveniyorsan niye sosyalist olmayan partilere de izin vermiyorsun. Sen kendine güveniyorsan o seni etkilemez bırak bağırsın çağırsın. Yoksa diğeri otoriterliğe girer.

- Demokratikleşme olmadan Türkiye değişen dünyada yerini alabilir mi?

Balcı : Bir kere hala Komünist partisi yok. Bir çok yasaklar var.Basın özgürlüğü yok. Sonra Güneydoğu Anadolu, orada bizim Kürt vatandaşlarımız var. Biz 500 yıl bu insanlarla birlikte yaşamışız. Ne olur yani bunlar Kürt olduklarını söylerlerse, ne var yani. Mesela ben ayrıcalıktan yana değilim. Ama onlara haklarında vermek lazım. Kürtçe konuşacak, Kürtçe söyleyecek, Kendi kültürünü geliştirecek, şarkısını söyleyecek. Baskı yaparsanız ne olur, tepki doğar. Üç dört yıl öncesine kadar Kürt lafı kullanılamıyordu. Ben ordaki vatandaşın, Kürt vatandaşı olduğunu kabul ediyorum.

Bütün görüşlere, marksist olsun, leninist olsun, bunların tümüne özgürlük verilsin. Türkiye dedoğru dürüst siyasal parti yok.

Türkiye de solu hep yeraltına itilmiş. Kültürü falan da çok sınırlı. Batı solu gibi değil, gelişememiş. Hep aydınların sınırında tekelinde kalmış. Aydınlarda tabi kitlelere istedikleri gibi öğretmişler. Marksizm budur, Leninizm budur demişler. Tabi bütün kabahat sol'da değil.

İktidarlar, solu hep umacı gibi gösterdiler. Onlarda daha çok içlerine kapandılar. Bu toplumun bir yerde trajedisi, dramı tabi. Başta bunları çözmek gerekli.

MEVCUT POLİTİKALARDA AYAK DİREMEKTEN VAZGEÇİLMELİDİR

Enver Sezgin

Bir yandan demokratikleşme eğilimlerinin güç kazandığı, öte yandan da bu süreci durdurmak için terör eylemlerine baş vurulduğu bir dönemde Kürt halkı bayramını kutlamaya hazırlanıyor.

Anlatılana bakılırsa, bundan 2600 yıl önce, Dehak adında astığı astık kestiği kestik bir hükümdar varmış. Bu kanlı hükümdar başta Kürtler olmak üzere bölge halklarına karşı ağır bir zulüm uygularmış. Bir gün Kawa adında bir demirci ustası ortaya çıkar. Bu gözü pek adam çevresine topladığı insanlarla Dehak'a karşı ayaklanır ve çekiciyle başını ezer. Bu olay Kürtleri sevince boğar. O gün bu gündür her 21 Mart'ta karanlığa ve zorbalığa karşı ateşler yakılır, şarkılar söylenir.

Her halkın tarihinde sayısız efsane vardır. Bu efsanelerin büyük çoğunluğu tarihin silik sayfalarında kaldı. Bu anlamıyla Nevrozun farklı bir yanı vardır. O bugün de Kürt halkının bilincinde ve yaşamında parlak bir biçimde yaşıyor. Türkiye'de yaşayan Kürtler için bir başka önemi de, yetmiş yıllık yok sayma ve baskı politikalarına karşı bir direnişi de simgeliyor olmasıdır.

İnsanlığın genel gidişatının özgürleşme ve demokratikleşme yönünde olduğu günümüzde, Kürt sorununa da bu temelede yaklaşmak gerekiyor. Yasaklarla, terör uygulamakla bu sorunun çözülemeyeceği artık görülmelidir. Bir kere ne dünya 1924'lerin dünyasıdır, ne de Türkiye o yılların Türkiyesidir. Kaldı ki yetmiş yıla yakındır izlenen 'kör' politika her iki halka da zarar verdi.

Kürt halkı yetmiş yıllık tarihin üçte iki bölümünü sıkı yönetimlerle, olağanüstü uygulamalar altında geçirdi. Bu on yıllarca süren terör demektir. Terör dün de bugün de Kürt halkının zararına işlemektedir. Özellikle son on yıldır sistemli olarak sürdürülen devlet terörü binlerce insanın göç etmesine, yüzlerce insanın ölümüne yol açarken , soruna sağduyulu yaklaşmayı da engellidi. On yıllardır sürdürülen baskı politikasının asıl amacı da bu değil midir? Son günlerde ülkenin tanınmış simalarının tek tek ve hiçbir iz bırakılmadan öldürülmesi ise politik ve toplumsal yaşamın gerginleşmesini ve insanların birbirlerini dinleyip anlamalarını engellemeye yöneliktir. Böyle bir ortamda politik sorunların sağduyulla ele alınıp çözüme kavuşturulması mümkün değildir. Kürt sorunu da ülkenin en hassas politik sorunlarından biri olduğuna göre, sağduyudan yoksun ve gerginliğin egemen olduğu koşullarda bu sorunun çözümü düşünülemez bile. Bu nedenle bence teröre karşı çıkmak Kürt halkının çıkarınadır.

Yıllardır sürdürülen amaçlı baskı ve terör politikası Kürtleri yok edemedi. Son yıllarda sorunun dahada keskinleşmesinin nedeni ise Kürtlerin ulusal bilinciyle izlenen yanlış politikalar arasındaki çelişkidir. Bu çelişki zorla, terör uygulamakla ortadan kaldırılamaz. Bu durumda yapılması gereken şey mevcut politikada ayak diremekten vaz geçip soruna sağduyulu ve insani olarak yaklaşmaktır. Elbette sorunu bir çırpıda çözülemez. Bütün de bir demokratikleşme sürecine yayılabilecek bir sorundur. Ancak mevcut baskı ve terör politikasının yanlışlığı ilan edilip, Kürt sorununun serbesiçe tartışılabildiği bir ortam sağlandığında görülecektir ki bu alanda da temiz bir hava esecektir.

Aslında, böyle bir fırsatı da yakalamış durumdayız. Kürt sorununun da tartışılmasını yasaklayan 141 ve 142'inci maddeler parlamentonun gündemine girmek üzere. Hükümet bu yasaların geleceğiyle ilgili değişik formüller ileri sürüyor. Bunlardan biri "bölücülük" meselesinin ayrı bir madde olarak yeniden düzenlenmesidir. Böyle bir sonuç Kürt sorununda izlenen çıkmaz politikanın devamı anlamına gelecektir ki bu durum eskisinden çok daha fazla sakıncalar yaratır. Kanımca herkesin çıkarına olan çözüm bu maddelerin bütünüyle ortadan kaldırılmasıdır.

Kürt sorununun serbestçe tartışıldığı bir ortam sağlandığında çok kısa sürede bu güne dek uygulanan resmi politika yerini yeni arayışlara bırakacak ve sorunun çözümü için pek çok çevre en azından bu temelde diyaloğa girebilecektir.

DİK GÖRÜŞLERİNİ AÇIKLADI

KÜRT SORUNUNA ÇÖZÜM YOLU

Adımlar (Ankara) : Demokrasi İzleme Kurulunun oluşturduğu Kürt Komisyonu bir süredir sürdürdüğü çalışmaları sonuçlandırdı ve bunun temelinde "Demokrası İzleme Kurulu'nun Kürt Sorununa İlişkin Görüşleri" başlıklı bir metin kamuoyuna açıklandı.

Metinde Kürt sorunu bütün boyutlarıyla tanımlandıktan sonra, yönetimin soruna yaklaşımının yanlış ve tehlikeli olduğu, uygulanan politikalarla Türkiye'nin bir bölünme ve kargaşa ortamına sürüklendiği belirtilmekte ve sorunun çözüm yoluna ilişkin aşağıdaki görüşler savunulmaktadır:

"Kürt Sorunu toplumsal bir sorundur. Çözümünde izlenecek asimilasyoncu, baskıya dayalı, devlet terörüne dönüşen şoven yöntemler, sonu bölünme ve düşmanlıklara varabilecek tehlike ve acılarla dolu çözümsüzlük süreçlerini harekete geçirir. Geleneksel devlet politikası, şimdiye kadar soruna bir çözüm getiremediği gibi, onu daha da ağırlaştırmaktadır.

Özetle diyordu ki; Doğu'da uygulanan politikalarla, Türkiye, bir toplu kırımlar ve bölünme ortamına hızla sürüklenmektedir. Kürt sorunu, bu politikaların doğrudan sonucudur. Bu sorun çözülmeden, ülkemizde demokrasinin ve barışın gerçekleşebileceğini düşünmek büyük bir yanılgıdır. Aynı biçimde, silah ve şiddet yolunu seçen yaklaşımlar da çözümsüzlük ve bunalım yaratmaktan, Türk-Kürt tüm halkımıza onulmaz acılar çektirmekten başka sonuç veremez. Türkler ve Kürtler, yaklaşık bin yıldır aynı tarih ve coğrafya içinde, içiçe, birlikte yaşadıkları gibi, toplumsal yaşamın tüm alanlarında ve kültürde de bir ortak değerler dizgesini paylaşa gelmektedirler. Emperyalizme karşı verilen ulusal kurtuluş savaşını da birlikte, omuz omuza yürümüşlerdir. Türkler gibi Kürtler de Türkiye'nin asli öğesidir. Kürtler tarih boyunca ve bugün de ülkenin kalkınmasına ve gelişmesine her türlü katkıda bulunmuşlardır. Yoğunlukla Doğu bölgesinde yaşamakla birlikte bugün Türkiye'nin her yanına dağılmış olan Kürtler, ekonomik yaşamda da yine Türkler-

Devamı 23. sayfada

Az demokrasi olmaz

☐ **Mevlut Ilgın, Metin Danış**

Diyarbakır Belediye başkanı Turgut Atalay'la yaptığımız söyleşinin uzun olması nedeniyle geçen sayımızda yayınlayamadığımız bölümü yayınlıyoruz.

-Sayın Atalay seçim kampanyasında özellikle vurgulanan bir Halepçe anıtı meselesi var. Anıtın dikilmesi için bir hazırlığınız var mı? Bu konuda diğer demokratik güçlerden destek bekliyormusunuz?

Atalay- Ben şöyle düşünüyorum. Diyarbakır da şehrin belli merkezlerinde, parklarında, meydanlarında insanları düşündüren, belli anlamları taşıyan şehre estetik kazandıran bir kısım sanat yapıtlarının yani anıtların ve heykellerin olması gerektiğine inanıyorum. Nitekim bazı Avrupa kentlerinde çok yoğundur. Muhakkak çok olmasa bile Türkiye'de bazı kentlerde de vardır. Diyarbakır da bu çok ciddi bir eksikliktir. Bu anlamda yapılacak anıtlardan birisi olarak Halepçe anıtını düşünüyoruz. Bu konu sadece seçimler öncesi belli duyguları istismara yönelik gayri samimi bir sloğan değildir. Biz Halepçe anıtını yapmaya kararlıyız. Halepçe anıtı bilindiği üzere Irak yönetiminin Irak'ta bulunan Kürtlere karşı giriştiği bir toplu soy kırımıdır. Halepçe anıtını yapmakla böyle bir soy kırımı eleştiridiğimizi, lanetlediğimizi ortaya koymak istiyoruz.

-Projenin hazırlanması için düşünceleriniz ve girişimleriniz ne düzeyde.

Atalay - Öyle sanıyorum ki, 1990 yılı içersinde hazırlıkları tamamlayacağız. Bir proje yarışması açmayı düşünüyoruz. yarışma sonucunda Halepçe anıtı yapılacak.

- Demokratikleşme yolundaki adımların önünde 141,142 ve 163 engeli hala duruyor. Bu konudaki düşünceleriniz neler?

Atalay- Bana göre Türkiye daha demokrasinin antresindedir, belkide dışındadır. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün olmadığı bir ortamda tam bir demokrasi var demek mümkün değildir. Demokrasi bir kavramdır, ya vardır ya yoktur. Demokrasi var ama az var, şu yönleri serdediğiniz zaman demokrasi değildir. Düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü düzenleyen yasalar tam olarak ortadan kalkmadığı sürece demokrasiden tam olarak söz etmek mümkün değildir. Esas itibariyle bu sınırlamalar ortadan kalktığı zaman Kürt halkının bir çok sorunun çözüleceğine inanmaktayım.

Demokratik ortamda insanlar düşündüklerini yazabilir, söyleyebilir ve tartışabilirse çözülmedik sorun kalmaz. Bu anlamda şunu söylemek istiyorum, bir halkın varlığını inkar etmek, hele o ülkede yaşayan insanların varlığını inkar ederek demokrasiye ulaşmak mümkün değildir.

Meclis'te termik santral tartışması

EGE SAHİLLERİNE ASİT YAĞACAK

Milletvekili Kemal Anadol.

Bunu bugün İngiltere de yapıyor, Japonya da yapıyor. Ayrıca bir yandan da enerji kaynaklarımızı çeşitlendirmemiz lazım, hidroliğe tek başına bağımlı olmamamız lazım zaten yok havalar kurak geçtiği zaman ayazda kalmamak, kalmmız mümkün.

28 Şubat günü İzmir milletvekili KEMAL ANADOL Aliağa'da kurulmaya çalışılan termik santralla ilgili Meclis'te gündem dışı bir konuşma yaptı ve Enerji Bakanı Fahrettin Kurt'a bazı sorular yöneltti. Konuşmaları Meclis tutanaklarından kısaltarak yayımlıyoruz.

"-Sayın Başkan, değerli milletvekilleri 25.11.1989 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan, 18.10.1989 tarihli ve 14633 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla, İzmir Aliağa ilçesinde Yeni Foça ve Aliağa Belediyeleri mücavir alanları içerisinde Çakmaklı ve Horozgediği köyleri hudutları kapsamında serbest bölge kurulmasına karar verilmiştir. Amaç; yap-işlet-devret modeline göre kurulan Japon şirketleri konsorsiyumundan oluşan ve %30 oranında yerli sermaye dahil edilen, Güney Afrika'dan ithal edilecek kömüre dayalı termik santral kurmaktır.

Bildiğiniz gibi, bu kararname tepkilere yol açtı. "Tarım, turizm, hayvancılık ve doğa büyük zarar görecektir," dendi ve insanların öleceği ileri sürüldü. "Bu kararname ANAP iktidarı döneminde çıkarılan tüm yasalara, tüm yönetmeliklere aykırıdır" denildi.

Ayrıca, 19 Belediyeden oluşan Bakırçay Belediyeler Birliği bu termik santrala karşı çıktı, yöre halkı karşı çıktı, köylüler karşı çıktı, Egeliler karşı çıktı. Türkiye'de bu konuda önemli bir kamuoyu oluştu.

Yöre milletvekili olarak Danıştay'da dava açtım. 9.11.1989 tarihinde Danıştay'da açtığım dava, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, 1989/422 sayılı dosya ile ilgili olarak yürütmenin durdurulması talebini kabul etti ve 27.11.1989 günü yürütmenin durdurulmasına karar v erdi.

Bu karara rağmen, Anayasa'nın 138. maddesinde, idarenin yargı kararlarına uyma mecburiyeti hiçbir şekilde geciktirilmeyeceği belirtilmesine rağmen, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Fahrettin KURT bu hususta beyanlarda bulundu televizyona çıkarak, termik santrali, Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararına rağmen savundu, Hükümetin tek yanlı televizyonuyla birlikte kamuoyunu yanıltmaya çalıştı.

Değerli arkadaşlarım, onun dışında, dava devam ediyor, ama Türkiye'nin sorunu değil artık. Bu hava kirliliği olacak. Denizden çekilerek, soğutma suyu olarak kullanılacak su, ısındıktan sonra denize verilecek; günde 100 bin metreküpten, 1 milyar metreküpe kadar sıcak su, denize (Ege'ye) hem de 200 dereceye kadar çıkaran bir hararetle verilecek. Artık canlı hiçbir şey kalmayacak.

Ayrıca, soğutma suyunun dışında, ağır metal ve siyanür içerikleri bulunan tonlarca tahliye suyu Ege'ye verilecek. Asitli yağmur yağacak Ege sahillerine.

Arkadaşlar, bu tesisi kimse, değil Türkiye'ye, ne Yunanistan'a, ne adalara, ne Kıbrıs'a, ne Mısır'a, ne de İtarya'ya yaptıramaz. Bunun ulusal bağımsızlıkla da alakası yok. Nasıl Almanlar, dünya çevrecileri, İztuzu'nda, kaplumbağaların yok olması tehlikesine karşı koyarak otel yapılmasını durdurttularsa, dünya kamuoyu ve Ege'nin çevre kirlenmesine, yok olmasına karşı çıkan insanlık, buna engel olacaktır."

Kemal Anadol'dan sonra söz alan Bakan F. Kurt, "Değerli arkadaşlarım, tesisi neden Aliağa'da yapıyoruz? Bizim yerli linyit santrallerinde kullanacağımız kömürlerimizin kalorisi 1100 ila 1900 arasındadır. Bu linyitlerin kükürt oranı 2 ila 4,65 arasında kül oranı %20 ila 50 arasında ve nem oranı da %55 arasındadır. İşte kendi santrallarımızdaki durum bu, kömürlerimizdeki durum bu. Madem ki çevreyi düşünüyorlar, madem ki insanlarımızı düşünüyorlar, bu kömürlerle bu işin sağlıklı bir şekilde olmayacağına inanmaları lazımdır. İşte Yatağan'daki tecrübeden sonra, Yeniköy'deki tecrübeden sonra, Kemerköy'deki tecrübeden sonra mecburen Aliağa'da ithal kömüre dayalı, 6500 kalorisi olan, kükürt oranı binde 4 ila yüzde bir arasında ve nem oranı da %9 larda bulunan santralı yapmak zorundayız. bunu bugün İngiltere de yapıyor, Japonya da yapıyor. Ayrıca bir yandan da enerji kaynaklarımızı çeşitlendirmek zorundayız. Doğalgaza tek başına bağımlı olmamamız lazım, hidroliğe tek başına bağımlı olmamamız lazım -zaten yok- havalar kurak geçtiği zaman ayazda kalmamız mümkün.

Bacadan çıkan gazların çevre limitlerinin altına düşürülmesi için bir yandan temiz kömür kullanılırken, bir yandan da desülfirizasyon tesisleriyle bunun çevre limitlerinin altına düşürülmesi planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Bunun örnekleri de vardır.

Şimdi Sayın Anadol "burada 200 derecede su ısınacak" diyor. Saniyede on metreküp su kullanacak olan bir santralın suyunu 200 dereceye kadar ısıtacak enerjiyi bulmak mümkün değildir. Konuyu bilmeden, hazmetmeden neyin nasıl yapılacağını anlamadan, ulu orta,

Denizler, Ormanlar, İnsanlar, Termik Santral yutacak onları

gereksiz şekilde milletin başına soru işaretleri sokmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Buradaki su ile baca gazları bin miligramın altına düşürülmüştür ve bu, bizim yerli santrallerimizin 20 de biri niteliğindedir...

Şu anda orada bulunan fabrikaların çevreye yaptığı zarar, yersel ölçümlerde 409 mikrogram mertebesindedir. Oysa bizim bu santrallerimizin çevreye getireceği kirlilik 49 mikrogram seviyesindedir. Bizim görevimiz buradaki tesislerin kirliliğini asgariye indirmek için gerekli finansmanı, krediyi zorlayıcı tedbirleri bulmak ve bu santralı da bugünkü teknolojinin imkanları ölçüsünde, limitleri zorlayarak kurmak olmalıdır. Memleketimizin menfaati bu doğrultudadır.

M. KEMAL ANADOL (İzmir)- Sayın Başkan, Sayın Bakan konuşmasında "Bir takım uç gruplarla işbirliği yaparak..." diyerek içtüzüğün 70. maddesine göre bana açıklama hakkı doğurmuştur. Buna göre söz talep ediyorum efendim.

BAŞKAN- Buyrun, yalnız sizden bir ricam var. Hukukçusunuz,bakımdan tekrar cevap hakkı doğurmayacak şekilde konuşunuz lütfen.Yeniden söz alan Kemal Anadol "Şimdi ben, Sayın Bakanın bu davayı açan ben olmaksızın , 19 Belediyeden oluşan Bakırçay Belediyeler Birliğinin bir temsilcisi olmaksızın fabrikanın yapılacağı Horozgediği Köyü Muhtarı olmaksızın, fabrikanın kurulmasına karşı olan bilim adamları olmaksızın, Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararı kendisine tebliğ edilmesine rağmen televizyonda tek taraflı olarak konuşmasını eleştirdim.

Biz, burada, Aliağa'da inşa edilecek termik santralın ülkemize ve ülkemizin dışında Akdeniz'e, Ege'ye yararlı mı, zararlı mı olacağını tartışıyoruz. Hatta ben, birşeye daha özen gösterdim: Dava Danıştay'da devam ettiği için esasına girmedim. Siz ona da özen göstermediniz ve "Uç gruplarla işbirliği yapıyor" diyerek saldırma teşebbüsünde bulundunuz ve eyleme geçirdiniz.

Kim bu uç gruplar? Ben, dava açtım yöre milletvekili olarak, beni suçladınız.

19 Belediyeden oluşan Bakırçay Belediyeler Birliği var, bu Belediyelerin çoğu ANAP'lıydı. bugün bir tanesi bile ANAP'lı değil, ama tüzel kişilikleri devam ediyor. Dava açan uç gruplar onlar mı? Termik santralin yapılacağı Horozgediği Köyü muhtarı dava açtı, muhtarmı uç gruplardan? Türkiye'de geniş bir kamuoyu oluşuyor, Dünyada" çevreci" Hareket büyüyor, gelişiyor. Bu olaya siz bu gözle bakarsanız, burada ne kadar açıklama yaparsanız yapınız size sorduklarıma yanıt vermeden bildiklerinizi bir plak gibi tekrarlarsanız inandırıcı olamazsınız. Ben size bir takım sorular sordum, yanıt alamadım suçlama aldım . Bu"uç gruplar" deyimini hem anlamsız buluyorum hem mantıksız ve parlamento literatürüne aykırı buluyorum. Ama biliyorum ki, tarihinde, turizmiyle, hayvancılığı, tarımıyla Türkiye'nin en seçkin bir bölgesine Güney Afrika'dan kömür ithal ederek ve onları Japonlara işlettirerek bu güzel doğayı berbat etmek, tarihi eserleri ortadan kaldırmak, insanları ölüme mahkum etmek uç grup anlayışının ta kendisidir ve uç grup deyimi bir eldiven gibi size yakışmaktadır.

Karadenize de termik santral

ZATEN NEFES ALAMIYORUZ

Enerji Bakanlığı,bilim adamlarının bilimsel değerlendirmelerinin somut sonuçlara karşın Termik Santral yapımına devam ediyor. Aliağa' dan sonra şimdi de Türkiye'nin en eski tatil köylerinden Amasra'ya termik santral kurulması, Türkiye elektirik Kurumu tarafından planlanıyor. Santralın fizibilite etütlerinin bittiği bildiriliyor.

Bu karar bölgede 'şok' etkisi yarattı. Belediye Başkanı Rıfat Açıcı "Asit ve kül yağmuru altında kalacak olan 35 km'lik alanda yaşamanın bir mucize olacağını" belirtti. Başkan, "halkımız bu konuda çok hassas, bu santrala hayır diyeceğiz." dedi.

İzmir bağımsız milletvekili ve eski Zonguldak milletvekili olan Kemal Anadol yaptığı açıklamada, "Zonguldak'ın en güzel yerleri, turistik, tarımsal ve tarihi özellikleriyle iç içe bulunan beldeler yok olacak. Buna karşı çıkmak ülkesini seven her yurttaşın görevidir. Bu konuda her türlü yardıma hazırım" dedi.r

SANTRAL KURULUNCA NELER OLACAK

1- Turlaağzın'da 35 kmkarelik bir alan asit ve kül yağmuru etkisinde kalacak.

2- Bartın- İnkumu - Çakraz Kazcağız yerleşim alanları yaşanamaz olacak

3- Amasya-Bartın- İnkumu'nda turizm kalmayacak. Bu kıyılarda balıkçılık da yapılamayacak.

4- İnsanların solunum ve deri sistemi direkt olarak etkilenecek ve böylece hastalıklar artacak.

5- Çevredeki bitki örtüsü asit yağmuru sebebiyle kuruyacak. Çiçekler, fındık, mısır, buğday, sebze ve meyva üretimi yok olacak.

6- Santral yakamamış kömür yakacağı için kömür ocaklarında yerüstü işçilerine gerek kalmayacak. Böylece işsizlik artacak.□

KISA... KISA...

■ 19 Kasım 1989 da Aliağa Belediyesi Termik santralla ilgili referandum yapmıştı. aliağalıların yüzde 94'ü santrala hayır demişti. Valilik konuyu incelemeye aldı. Belediye başkanı hakkı Ülkü hakkında dava açıldı. Danıştay Kemal Anadol'un başvurusu üstüne santral yapımını ikinci kez durdurma kararı aldı.

■ Küçükçekmece belediye başkanı Ertuğrul Tığlay , kirlenen gölün kurtarılacağını açıkladı. Tığlay, kurtarılma çalışmalarının Nisan'da başlayacağını belirtti. Gölün temizlenmesi çalışmasını İTÜ çevre mühendisliği öğretim üyesi Prof. Erem Gönenç yürütüyor.

■ Kayseri Atatürk lisesi 6 edebiyat ve Sos. Bil. öğrencileri okul müdürlüğüne bir dilekçe vererek, il çapında temizlik kampanyası başlatmak istediler

■ ESKA ağaç ...ı kesmeyeceğini açıkladı. Antalya'nın side ilçesi yakınlarındaki Titreyen Göl'de golf sahası yapmayı planlayan ESKA grubu yöre halkının tepkisi üzerine ağaçları kesmeyeceklerini açıkladılar.

■ Manyas Kuş Cenneti için önlem alınmazsa önümüzdekiyıllarda burasının zehirli bir bataklığa dönüşebileceğini açıkladılar.

■ Bakırçay Ovasında bu dönemin pamuk üretiminin yaklaşık yüzde 50 düşük olduğu belirlendi. Belediye Başkanı Sefa Taşkın, "ürüne büyük zarar veren asit yağmurlarına Soma Termik Santralının neden olduğunu açıkladı.

HA ALİAĞA, HA AĞAALİ

Talat Ulusoy

Ekolojik durumun felaket boyutlarına vardığı sözkonusu sanayi bölgesinde bir uzmanlar kurulunca yapılan son incelemenin özetini sunuyoruz:

"Bölge, bilindiği gibi petrol rafinerisi, Petro-kimya kompleksi, suni gübre fabrikaları ve termik santrallerle kaplıdır. Antikçağı'dan beri uygarlık beşiği bir yeşleşim alanı olan bölge, 1970'lere dek dantelalı koyları ve balığı ile tanınıyordu. Okuyacağınız raporun salt bölgenin son durumunu değil, "Kalkınan Türkiye'nin yeni çehresini de yansıtacağı kanısındayız ..."

"Buraya ilk geldiğimiz gün kendimize hangi çağda yaşadığımızı sormadan edemedik. İkinci Dünya Savaşı'nda hava hücumuna uğramış bir Avrupa kenti miydi burası ? Cadde ve sokaklar alarm sirenleri ve hoparlölerle donatılmıştı. Herkes bellerine takılıgaz maskeleriyledolaşıyordu.Gerektiğinde kent sakinleritehlike bölgesi dışına taşımak üzere alarm durumunda kullanılmak üzere yüzlerce otobüs stratejik noktalarda harekete hazır bekliyordu ...

"Yapılan ölçümlere göre geçen yıl bölgedeki petrokimya tesislerinden atmosfere salınan zehirli ve sinirleri felç edici atık gaz miktarı bir milyon yirmi iki bin tondur. Bu yılın ilk altı ayında ise yedi yüz otuz dört bin ton atık gaz salınmış havaya ...."

Bak şu bebelerin . . .

"Her çocuk gibi buralı çocuklar da sabahlarıokula gidiyor. Ama "aşırı çürük yumurta" kokladıkları gecelerin sabahında çocukların çoğu okula gidemiyor.Baş ağrısı, uyku hali, yorgunluk, öksürük ve solunum güçlükleri nedeniyle çocuklar yataktan başını kaldıramıyor ? . . Okula gidebilenler ise ilk iki dersi izleyebiliyorlar, ondan sonra gariplikler başlıyor: Çocuklar ağırlaşıyor, sıraların üzerine yığılıp uyumaya başlıyorlar. Bunu engellemek için öğretmenler her beş dakikada bir beden hareketleri yaptırmaya çalışıyor, ama nafile . . . "

"Çocukların beşte birinde yüksek ateş eşliğinde epileptik karakterde kasılmalar oluyor ve bazan bu bilinç yitimine ve ölümlere yol açıyor . . . Geçen yıl haziran ayında çocuklar arasında hızla yayılan ve üç çocuğun ölümüyle sonuçlanan hastalığın nedeni "Lenf bezlerindeki bir virüsten ötürü ciddi solunum güçlüğü" olarak saptanmış. Virüsün kaynağı ise zehirli atık gazlar . . . "

"Yetişkinlerin durumu da farklı değil, % 87,1'inde ciddi rahatsızlıklar saptanmış durumda . . . Bölgede görevli doktorlar hamile kadınlarda artan düşük oranına dikkat çekiyorlar. Tenleri yeşile çalan bir renge dönüşen hamile kadınların yarıya yakınında rahim suyu kaybıyla birlikte düşük oluyor."

Astrahan 1989- aliağa 2000

Okuduklarınız kurgu değil, gerçek; Sovyetler Birliği'ndeki Astrahan Kimyasal Gaz Kompleksi çevresinde Bilimler Akademisi Sosyal Ekoloji Araştırma Grubu'nca yapılan incelenmeden (X) kimi küçük değişikliklerle aktarılan satırlar bunlar.

Ha Astrahan, ha Aliağa, ha bugün orada, ha on yıl sonra burada, ne farkeder? Böyle giderse, hatada böylesine ısrar edilirse aynı sona varmayacak mı ?

Varmayacak. Vardırmamalıyız. I Nisan' da gerçekleştirilecek elli kilometrelik İzmir-Aliağa **doğa ve insan sevgisi zinciri** geleceğimizi bugünden kendi ellerimize almanın önemli bir adımı olacak. Hala "ne yapmalı" diye soran var mı ?

(X) Bkz: Rusland Monitor, Temmuz /Ağustos 1989, s. - 7, AHollandaca

KISA... KISA...

GORBAÇOV'A TAM YETKİ

Sovyetler Birliğinde Başkanlık sistemine geçilmesi için yapılan oylama sonucunda 1817 evet, 133 hayır ve 61 çekimser oyu eli Halk temsilcileri Kongresi'nde başkanlık sistemi kabul edildi. Kongre ayrıca KP'nin iktidar tekelinin kaldırılması yönündeki anayasa değişikliğini 74 çekimser, 164 ret oyuna karşılık 1771 oyla kabul etti.
Temsilciler meçlisi sınırlı ölçüde kişisel mülkiyete izin veren yasayı kabul etti.
Kongrenin yenilediği Anayasa 6 ve 7 maddelerini yeniledi. Yenilenen maddeler şöyle.
Madde 6. SSCB Komünistpartisi ya da öteki partiler, sendikalar, gençlik örgütleri ve öteki toplumsal örgütler ile yığın hareketleri, seçilmiş temsilcileri aracılığıyla halkk temsilcileri Soveytelerine ve öteki yolları da Sovyet devlet politikasının hazırlanmasına, devletin ve toplumsal işlerinin yönetimine katılırlar.
Madde 7 : Bütün parti, toplumsal örgütler ve yığınsal hareketler, tüzük ve programlarında öngörülen çalışmaları yaparlarken, Sovyet anayasası ve yasaları çerçevesinde hareket ederle. Anayasal rejimi zor kullanarak değiştirmeyi, sosyalist devletin güvenlik ve bütünlüğünezarar vermeyi ve ulusal dinsel ve toplumsal alanlarda anlaşmazlıkları körüklemeyi hedef alan partilerin kurulmasına izin verilmez.

MOĞOLİSTAN'DA DEMORKATİKLEŞME

Mogolistan KP ile muhalefet grupları, ülkede başlatılan demokratikleşme süreci üzerinde mutabakata vararak demokratik sosyalizm için birlikte mücadele edeceklerini ilan ettiler.

PİNOCHET GİTTİ

Şili'de 1973'de bir darbeyle sosyalist Allende hükümetini devirerek iktidara gelen Augusto Pinochet devlet başkanlığı görevini, başbakanlık seçimlerinni ortak adayı Patricio aylwin'e bıraktı. Yeni başkan aylvin diktatörlük-döneminde işlenen suçların araştırılacağını söyledi.

LİTVANYA'DA DEĞİŞİM

Litvanya parlementosu bağımsılığını ilan etti. litvanya Yüksek Sovyetinde devlet başkanlığına Sajudis örgütün lideri Vitaustas Landsbergis seçildi. Başbakanlığa ise KP üyesi olmasına karşın Kazımlera Prunskene'yi geçici olarak atadı.

HAİTİ'DE GEÇİŞ

Halkın etkin muhalefeti karşısında devlet Başkanlığı görevinden istifa eden General Prosper Avril ülkeyi terk etti. Görevi geçici devir alan Genelkurmay Başkanı herard Abraham siyasi partilerin yöneticileri ile görüşerek serbest seçimlerin düzenlenmesi için geçi hükümetin oluşmasının gerektiği belirtti. Aldığı görevi en kısa sürede devreden General Abraham, yerine yüksek mahkeme başkanı bayan Ertha Pascal Trouillot getirildi.

İSVİÇRE'DE SİYASİ POLİSİN KALDIRILMASI KAMPANYASI

Dış Haberler Servisi-Demokratik Almanya'da "devlet güvenliği" adı altında yurttaşların özel yaşamıyla ilgili olarak çeşitli yaptırımlara yol açan devlet güvenlik örgütünün kaldırılmasıdan sonra bu kez İsviçre'de halk, siyasi polis aygıtının kaldırılması için harekete geçti. "Herşeye Burnunu Sokan Devlete Son Komitesi" adlı halk girişimi, 1 Mayıs 1990'dan itibaren ülke çapında siyasi polis aygıtının kaldırılması için imza toplayacağını açıkladı.
Komitenin imza kampanyası, bu konuda ülke çapında bir referandum örgütlemeyi amaçlıyor. Siyasi polisin lağvedilmesi, parlamentoda da ele alındı. Görüşmeler sırasında çeşitli örgüt, kişi ve kuruluş için 900 bin dosyanın birikmiş olduğu öğrenildi. Ulusal Konsey adlı parlamento, siyasi polisin lağvedilmesini şimdilik ertelerken, tüm mağdurlara, dosyalarını inceleme hakkını tanıdı. 3 Mart 1990'da yaklaşık 30 bin kişi Bern'de bir miting yaparak, siyasi polis aygıtının kaldırılmasını, İsviçre'nin demokratik bir ülke olarak bu tür gizli servis faaliyetlerine son verilmesini talep etmişti.

KGB'NİN REJİM MUHALİFLERİ

Dış Haberler Servisi- Sovyet Devlet Güvenlik Örgütü KGB'nin rejim karşıtlarının faaliyetleriyle ilgili olan 5. Dairesi lağvedildi. Sovyet Devlet Güvenlik Örgütü Başkan Yardımcısı Şebarşin tarafından konuyla ilgili yapılan açıklamada, ayrıca, devlet güvenliği ile ilgili yeni yasaların hazırlanmakta olduğu da belirtildi. Şebarşin'in açıklamasına göre, bu yasalarla, KGB'nin toplumdaki statüsü de yeniden belirlenecek.

EĞER TÜRKİYE KENDİ KENDİSİNİ TEHDİT ETMEMELİYSE ..

❒ Ayşe Bilge Dicleli

Dünyanın kimi açılardan bir belirsizlik dönemine girdiği, Avrupa'da hiç kimsenin, o ünlü Amerikan "think-tank" denilen strateji araştırma merkezlerinin bile içinden çıkamadıkları yepyeni nesnel yasaların işlemeye başladığı bir ortamda Türkiye'de terör yeniden hortladı. Doğu Avrupa'daki gelişmelerin Üçüncü Dünyanın gelişmiş ülkeler tarafından terkedileceği korkularını kamçıladığı ve Türkiye'nin AT üyeliği başvuruşunun rafa kaldırıldığı bir ortamda ülkemizde peşpeşe insanlar öldürüldü. Bütün bunlara "Türkiye'ye Ortadoğu'da biçilmek istenen yeni roller" üzerine açıklamalar eklenince, doğal olarak "aynı senaryo yeniden mi yaşanıyor?" diye sorulmakta.

Açık ki, aynı senaryoyu tezgahlamak isteyen iç ve dış güçler vardır. Bunlar, 1990'ların 1980'ler olmadığını unutturmak isteyenlerdir. 1990'ların 1980'ler olmadığını bilince çıkartanlar için ise zaman dayatıyor: Eğer Türkiye, kendi kendisini tehdit eder duruma gelmemeliyse, 21.yüzyıla yepyeni bir çehreyle hazırlanmalıysa, biran önce çok alternatifli dış politikalar üretmek, değişen dünya koşullarını salt askeri açıdan ele almak gibi tekyönlü bakış açısını terketmek durumundadır.

Değişen dünya koşulları, parlamentodaki politik partiler, özellikle SHP ve DYP tarafından en belirgin biçimde Aralık 1989'daki bütçe görüşmeleri sırasında dile getirildi. Ne yazık ki, bu değerlendirmelerde, yalnızca Doğu-Batı ilişkileri öne çıktı. Kuşkusuz NATO üyesi Türkiye, ABD-SSCB, NATO- Varşova Paktı arasında değişen durumlara göre kendisini uyarlamak durumundadır. Türkiye'nin de taraf olduğu uluslararası silah ve asker indirimi görüşmeleri, gelişmekte olan Türk-Sovyet ilişkileri yepyeni olanaklar yaratmaktadır. Ya da Ortadoğu'da hala sürmekte olan belirsizlikler, bu bölgede güvenlik alanında kimi önlemleri gerektirmektedir. Ama ülkemiz güvenlik tehdit değerlendirmelerini yalnız ve yalnızca askeri açıdan ele alma geleneğini sürdürürse, Ortadoğu'da da yaya kalabilir. ABD'nin İsrail ile Filistinlileri görüşme masasında buluşturmaya çalıştırması da yeni bir olgu değil midir?

Artık bir başını ABD'nin, öteki başını SSCB'nin çektiği iki kutuplu dünya tarihe karışmakta. Bunun bir nedeni, Doğu Avrupa'daki gelişmeler ise, (bu Varşova Paktı çöküyor biçiminde ifade edilmekte), diğer nedeni de Federal Almanya gibi, Japonya gibi, Güney Kore, Tayvan-Singapur ve Hong Kong gibi Güney Afrika gibi güçlerin dünya sahnesine çıkmasıyla bağlıdır. O halde, dünya değerlendirmemiz, çok alternatifli dış politika stratejilerimiz bunu mutlaka dikkate almak durumundadır.

Nükleer gücün politik güce, hele hele ekonomik güce dönüştürülemediği bir ortamda, askeri güç, giderek önemini yitiriyor. Nükleer silahı kullanan, kendisini de yok edecek. Bu işin bir yanı, ama dünya ekonomi ve politikasında yeni sivrilenlerin nükleer silah sahibi olmaması da bir şeyi göstermekte: Ülkelerin gücünün ekonomileriyle, politikalarıyla, insani ve kültürel değerleriyle öne çıkmakta olduğu bir dünya oluşuyor. Böyle bir dünyada, Türkiye'ye yönelik en büyük tehlikelerden birisi, bilimsel-teknolojik alandaki geriliğidir.

Toprak ve hammadde kaynaklarını fethetmek için kullanılan askeri güç, ekonomileri bilim-yoğun teknolojiye ve enformatiğe dayalı modern toplumların ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Bir ülkeyi ekonomik potansiyelini ve pazarlarını ele geçirmek için askeri bakımdan hegemonya altına alma dönemi de geçerliliğini yitiriyor. Ulusal pazarların uluslararası pazarlara dönüştüğü günümüz dünyasında en katı kapitalist için en kârlı şey özgür biçimde gelişen bir toplumdur. Bu durum, Türkiye'de ne ölçüde dikkate alınıyor?

Eğer Türkiye, herhangi bir ülkenin dayatmalarıyla karşı karşıya kalmak istemiyorsa, TÜBİTAK'a yepyeni bir kimlik kazandırmayı, YÖK'ün kaldırılmasıyla üniversiteleri demokratik bir bilim ocağı haline getirmeyi, fikirsel alandaki çoğulculuğu desteklemeyi bir ulusal güvenlik alanı olarak ele almak durumundadır. Kaldı ki, bilimsel-teknolojik devrim, muazzam olanaklar yaratmaktadır. Tekellerin en gelişkin olduğu ülkelerde, bugün küçük ve orta işletmeler mantar gibi fışkırıyor. Teknolojinin, enformatiğin yarattığı olanaklar sonucu bugün en büyük uluslararası tekeller, örneğin bir IBM bile rahat değildir. Rekabet, risk, her an yeni bir gelişme, muazzam bir tetiktelik yaratıyor. Türkiye de böyle bir rekabete girebilir. Tabii, en iyi beyinlerini hapse atmaktan vazgeçerse. Türkiye'ye yönelik bir başka ciddi tehdit, ekolojik felakettir. Her gün ölümlerle yaşadığımız hava kirliliği, iklim değişiklikleri toprağın erozyonu, orman yıkımının yarattığı sonuçlar, balıklar dahil çeşitli hayvan türlerinin yokolması, Karadeniz'in, Marmara'nın kirliliğinin bir süre sonra alacağı boyutlar karşısında ne yapılacaktır? Bir zamanlar, "nükleer silahlar patlarsa dünya ve Türkiye yokolacak değerlendirmesi" tek başına öne çıkıyordu. Şimdi, buna şu eklendi: Doğanın ölümü, insan türündeki değişiklikler, yeni tipten hastalıklar karşısında dünyanın en güçlü ordusu ne yapabilir?

Türkiye, aynı zamanda insan haklarıyla ilgili 12 Eylül düzeninden çıkmamakla tehdit edilmektedir. O dönemde (ki bu aynı zamanda çatışma politikasının doruk noktasına vardığı dönemdi) ABD'de Türkiye Büyükelçiliği yapmış, insan hakları konusunda çok farklı konuşmuş olan Dr. Şükrü Elekdağ, Şimdilerde, Cumhuriyet gazetesinin 10 Şubat 1990 günlü sayısında şunları yazıyor: "Yeni çağın ideolojisinin insan hakları olacağı, bugün artık tartışmasız kabul edilir olmuştur. Çağın en önemli özelliğinin de çekirdeğini Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı üyelerinin teşkil edeceği, insan haklarından evrensel bir bütünleşme süreci olacağı belirgin hale gelmektedir. Türkiye'nin daha başlangıçta bu çekirdek içinde yerini alması, çağdaş uygarlığı yakalama özleminin bir gereği olduğu kadar, kendi insanının onur, kişilik ve özgürlüğüne verdiği değerin ve gösterdiği saygının simgesi olacaktır. "Bu sözlere yalnızca şunları eklemek istiyorum:

12 Eylül hukukunun, yasalarının, yapılarının, anlayışlarının devam etmesi, yalnızca dış itibarı zedelemekle kalmıyor. Aynı zamanda ülkeyi dayatmalara açık hale getiriyor. Aynı zamanda yaratıcı çalışmasına ihtiyaç duyduğu insanını sinik, ürkek kılıyor. Ve aynı zamanda güvenliğin sosyal boyutunu ortadan kaldırıyor.

Eğer Türkiye, kendi kendisini tehdit eder duruma gelmemeliyse, asker-sivil herkes, dinsel-dünyevi tüm politik akımlar, işçisinden kapitalistine kadar tüm sosyal kesimler yukarda ancak bazıları sayılabilmiş olan yeni dünya gerçekleri, yeni türden tehditler konusunda çare üretmek yarışına girmelidir. Yoksa topluma dayatılan terör olaylarıyla önlenmek istenen bu mudur?

Demokratik Sosyalizm Partisi güçlü bir muhalefet olmaya hazırlanıyor.

DAC'DA SEÇİMLERE BİR HAFTA KALA UMUT VE KAYGILAR

Seçimlere, komünist, sosyalist, sosyal demokrat, liberal, Hristiyan demokrat olmak üzere sağın ve solun çok çeşitli kesimlerinden partiler ve gruplar ile köylüler, kadınlar, gençler, barış ve insan hakları örgütleri, çevreciler ve hatta bira içenler birliği ayrı listeler içinde katılıyorlar.

„ Filiz Kardam

DAC'da ilk özgür seçimlere bir hafta kala, Cumartesi öğleden sonra Alexander Platz'dayız . . . Dükkanlar kapandığı için meydanın her zamanki hareketliliğinden eser yok. Havanın tatsızlığı ve sinsi sinsi yağan yağmur da hafta sonu gezintilerini engellemiş olsa gerek . . .

Meydanın bir köşesinde kurulmuş 8-10 stand'da çeşitli sol parti ve gruplardan gençler propaganda malzemelerini dağıtıyorlar. Meydanın orta yerinde 15-20 kişilik bir grup insan durmuş tartışıyor. Yaklaşıp, kulak veriyoruz. Konu, Batı Berlin'deki ev kiraları, ev bulma sorunu ve CDU yönetiminin konut politikası. Heyecanlı, heyecanlı konuşan, orta yaşlı, iyi giyimli bir adam, geçen yılki hükümetin politikasını eleştiriyor, etrafındakiler kendisine sorular yöneltiyorlar. Dinleyenlere bu adamın kim olduğunu soruyoruz. **"Sendikacıymış"** diyorlar, **"Batı'dan gelmiş"**.

Evet, DAC'daki seçim kampanyası, Batı ile, Batı Almanya'dan gelen partiler ve politikacılar ile öylesine içiçe yürüyor ki ! Seçimlere katılan 24 listede yeralan en önemli parti ve grupların bir kısmı, örneğin **SPD, CDU/CSU , DAC**'da aynı adları taşıyan partilerin içinde bulunduğu listelere önemli maddi destek sağlamaktan öte, seçim kampanyalarını da bizzat kendileri yürütüyorlar. Her ne kadar Magdeburg'da birkaç kişi yumurta yağmuruna tutulduysa da, **Helmut Kohl, DAC-CDU**'nun içinde yeraldığı Almanya İçin Birlik (**Allianca für Deutschland**)ın oy oranının son tahminlere göre %30'a varmasında önemli bir rol oynadı. **DAC-SPD**'nin seçim kampanyasında ise Batılı sosyal demokrat politikacıların yanısıra, bu partinin onur başkanlığına seçilen Sosyalist Enternasyonal'in Başkanı **W. Brandt**'ın desteği büyük . . . Kamuoyu yoklamalarına göre **SPD**'nin oy oranının da %30-34 arası olması bekleniyor. "Yeni Forum" un kurucularından biolog **Jens Reich, TİME** dergisinin kendisi ile yaptığı röportajda durumu şöyle özetliyor: **"Batı Alman partileri kendi seçim kampanyalarını bizim ülkemizde sürdürüyorlar. Oysa daha Aralık ayında bize, kendi demokrasimizi geliştirebileceğimiz konusunda garanti veriyorlardı . . . Batı Alman partileriyle bağları olanların seçim kampanyasını yürütmek için herşeyleri var. Bizim ise sadece sempatizanlarımız var."**

Birleşme ama nasıl ?

Seçim kampanyasının Batılı politikacılar tarafından yürütülmesi, propaganda alanlarının onlar tarafından belirlenmesi, birleşme konusunun kampanyanın ana teması haline getirilmesi ve bu konuda özellikle **Kohl** tarafından Alman Anayasası'nın 23. maddesine göre gerçekleşecek hızlı bir birleşmenin (daha doğrusu **DAC**'ın, **FAC**'a ilhakının) dayatılması dikkatleri belli bir noktada yoğunlaştırıp, diğer önemli sorunların hep bu konuya bağlı olarak ele alınmasını ortaya çıkarmış durumda . . Ama bu konuda da, özellikle birbirine daha yakın gözüken partilerin yaklaşımları ve aralarındaki farklar halk tarafından yeterince anlaşılmış görünmüyor. Partilerin çokluğu, çoğunun son birkaç ay içinde kurulmuş oluşu, programlarının tanınmaması ve seçim kampanyası sürecinin kısalığının yarattığı karmaşa **DAC** vatandaşlarının önemli bir kesimini kararsız bırakmış durumda. Bu nedenle de 12.2. milyon seçmenden ne kadarının oylarını kullanacağı ve şu anda kararsız olan %26' lık bir kesimin oylarının nereye yöneleceği belirleyici önem taşıyor. . .

Bu seçimlerin sonuçlarının yalnızca **DAC** değil, DAC halkıyla birlikte bütünüyle Almanya'nın kaderi, Avrupa'nın birliği, askeri paktların durumu gibi konularla dünya barış ve güvenliğini de etkileyebileceğini düşündüğüm zaman garip bir huzursuzluk duyuyorum.... Kuşkusuz bu huzursuzluk duygusunu, kaygıları taşıyan yalnızca ben değilim. Ayni gün, Demokratik Sosyalizm Partisi (**PDS**)'nin eğlencesinde rastladığımız 23-25 yaşlarında bir grup genç de birleşmenin, doğacak ulusal, ekonomik ve sosyal sorunlar açısından kendilerini endişelendirdiği söylerken **"yanlış anlamayın"** diye vurguluyorlar, **"bugünkü dünyanın koşullarında Almanya'nın yeni bir savaş çıkarmaya çalışmasından değil, ekonomik açıdan saldırgan, bizi yutabilecek bir Almanya'dan endişe ediyoruz."**

Bir başka köşede karşılaşıp, biraz konuştuğumuz 45 yıllık partili, savaşta bir gözünü yitirmiş yaşlı iktisatçı ise bize kendi yaşamından örnekler vererek ekonomik ve sosyal kazanımların korunmasının öneminden sözederken, açıkça şöyle diyor: **"Bugün 525 mark sakat maaşı alıyorum. Kaloriferli olan evime ayda 104 mark kira ödüyorum. Haftada 4 mark ödeyerek yemek yiyorum. 17 kez bedava ameliyat oldum. Bu haklarımı garanti altına almayan bir birleşmeden yana değilim."**

PDŚ'i güçlü bir muhalefet partisi olmaya hazırlayan parti başkanı **G.Gysi**'nin bu konularda kaygılı olmadığı söylenebilir mi? Çeşitli konuşmalarında akılcı bir birleşmenin yolunun, bağımsız, güçlü ve vatandaşlarının sosyal çıkarları ve kazanımlarını koruyan bir **DAC**'dan geçtiğini vurgulayan **Gysi, "konkret"** dergisinin çeşitli sorularına verdiği yanıtlarda son ayların gelişmelerini yalnızca Batı'dan gelen çok boyutlu müdahalelere indirgemeyip, toplumda buna zemin hazırlayan kimi nesnel süreçleri de değerlendirmeye çalışıyor. Derginin gündeme getirdiği konu, niçin birkaç ay önce sosyalizmin yenilenmesinden, demokratik ve özgürlükçü bir sosyalizmin gerçekleştirilmesinden sözeden ve bu amaçla sokaklara dökülen halkın, şimdi FAC ile birleşme konusunu ön plana çıkardığı . . . Gerçekten de Kasım ayından bu yana yapılan anketler, birleşmeye "evet" diyenlerin oran %16'dan %44'e çıkarken, tümüyle karşı çıkanların oranının %23'den, %3'e düştüğünü gösteriyor.

Gelişmeleri değerlendiren Gysi, DAC'ın eğitim ve öğretim sistemindeki hoşgörüsüzlüğün yarattığı sorunlar ile, DAC halkının kendilerini hep FAC ile kıyaslayarak duydukları alçaklık kompeksi üzerinde duruyor ve 28 yıl kapalı tutulan halkın, duvarların yıkılmasıyla bu Batı Berlin ve Batı Almanya'ya açılmasının önemli bir kesimde, "Almanlık" duygusunu ön plana çıkardığını söylüyor. Avrupa ile henüz karşılaşmamış olmalarının da, Almanya'nın Batı'sının kendilerini teslim almasını kolaylaştırdığını belirtiyor. GYSI'ye göre birlik sorununun bu denli öne çıkmasına yolaçan süreci, özellikle emekçi kesimlerin kendilerini özdeşleştirecekleri politik bir temsilciye sahip olmamaları da etkilemiştir. Çalışan kesimlerin eski SED'nin devamı olarak gördükleri PDS'i reddetmeleri, yani kurulan sol partileri ise tanımadıkları ve entellektüel buldukları için benimsememeleri, sendikaların istikrara kavuşmamış oluşu, 40 yıldır kandırıldığını düşünen bu kesimleri yalnız ve güvensiz bırakmıştır. Sonuçta, özgürlük için, yönetimin değişmesi ve demokratik yaratılabilmesi için muhalefete destek olmuş, sokaklara dökülmüş olan halkın küçümsenemeyecek bir kesimi paniğe kapılmış gözlerini gitgide daha çok Bonn'a çevirmeye, çareyi orada aramaya başlamıştır.

Yine de "Don't Worry, be Happy" mi?

PDS'nin eğlencesinin yapıldığı eski **SED MK** binasında, hoparlörlerden yükselen şarkının sözleri. **"Don't worry, be happy"** (Kaygılanma, mutlu ol) diyor. .. Bir kulağında üzerinde kocaman **"Don't Worry, take Gysi"**

(Gysi'yi seç gerisini düşünme) belgisini taşıyan bir küpe takmış şirin mi şirin gencecik kıza yaklaşıp parti üyesi olup olmadığını soruyoruz. **"Henüz değil"** diyor, **"ama herhalde yakında olacağım."**

Eski üye sayısı 2.3 milyon olan **PDS**'in şu anda 700bin üyesi var. Partiden ayrılanlar arasında kadınların daha az oluşu yeni katılanlar içinde de gençlerin ağırlıkta olması bu eğlenceye de yansımış durumda Çeşitli faaliyetlerin yeraldığı her salonda değişik kılık-kıyafetlerde gençler, çeşitli yaşlarda kadınlar ve herhalde kadınlar bukadar çok olduğu için onlardan daha da çok çocuk !... Resmiyetten oldukça uzak bir atmosfer. **PDS**'lilerin ağırlıkta olduğu bu toplantıya, çeşitli sol grup, partiler, demokratik örgütler, kadınlar, homoseksüeller vb. katılmışlar, onlar da kendi propaganda malzemelerini dağıtıyorlar. . .

Biçim, bir anlamda yapının ve yaklaşımların değişmesinin bir yansıması olduğu için, kısa bir süre önce lüks mobilyalarla dolu olduğunu tahmin ettiğim, üst yöneticiler dışında kimsenin elini kolunu sallayarak giremediği, asık suratlı, resmi binanın salonlarında cıvıl cıvıl kaynaşan gençler, koşuşturan çoçuklar, bu atmosfer umut verici. . . Genç **PDS**'liler de umutlu. **"Partide henüz herşey değişmiş değil, tartışmalar sürüyor. Ama ara kademeler kaldırılarak tabanın parti içindeki etkisini artıracak önlemler alındı. Bu da partinin bağımsız politika üretme gücünü arttırdı."** diyorlar.

Gençler, seçimlerde PDS'nin %15 oranında oy sağlayabileceğini düşünüyorlar. Bu ise onun yalnızca güçlü bir muhalefet olarak ortaya çıkmasını değil, aynı zamanda partiye yani katılımlarla kendisini daha hızlı yenileyebilme ve böylece diğer sol parti ve gruplarla işbirliğini geliştirme şansını doğurabilir . . .

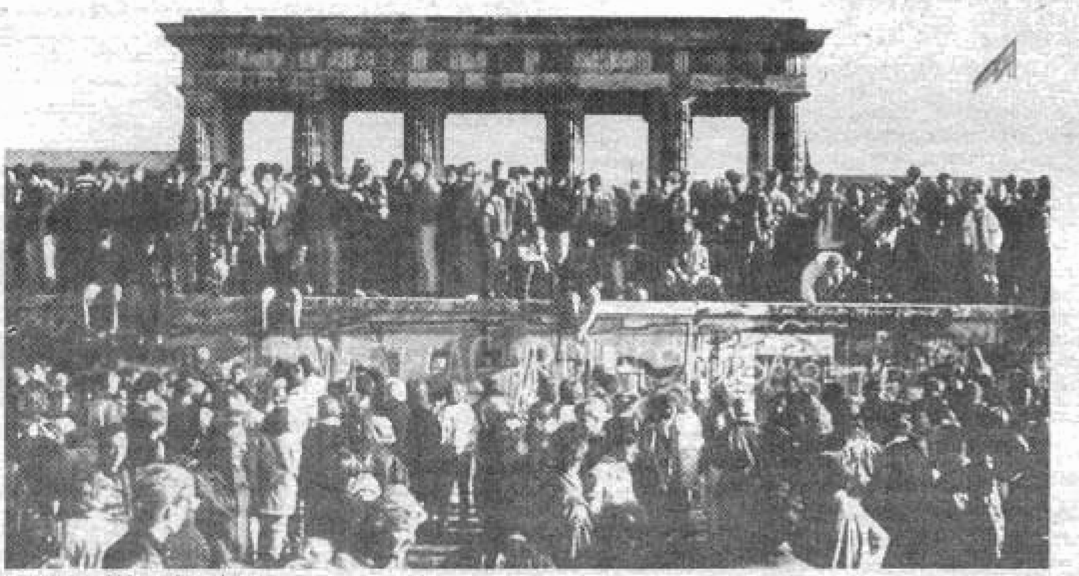
Hayal kuracak kadar cesur olmak

Batı Berlin'e dönüşte, sınır kapısından geçerken, duvarın delindiği akşam yaşadığım coşkuyu düşünüyorum. .. İlk özgür seçimlerin arifesinde Berlin'e yaptığım ziyaretin, edindiğim küçücük izlenimlerin içimi sevinçle doldurduğu söylenemez.

Şimdilik, kafamdaki kocaman soruların yanında umut veren kimi gelişmeler pek ufacık kalıyor. . .

Seçimleri, CDU'nun da içinde yeraldığı **Allianz** kazanırsa, ya da en azından hükümette yeralabilecek oy .... sağlarsa **DAC'ın FAC** topraklarına hızla ilhak edilmesi dayatmasının önüne nasıl geçilebilir? Kuşkusuz **DAC'da** koşulsuz bir ilhak politikasına karşı olan, DAC halkının FAC'ın "yoksullar evi" haline gelmesini istemeyen güçler azımsanmayacak kadar çoktur. . . Ama böylesine kısa bir zaman aralığına sıkıştırılmış, Batı'dan güdümlü, çarpık ve en azından temel bazı konularda anlaşma sağlayabilecek sol parti ve grupların da ayrı listeler halinde seçimlere girdiği koşullarda sonuçlar, bu çoğunluğun istemlerine yanıt getirecek bir hükümetin oluşmasına yol açabilir mi? Ya da en azından parlamentoda onların istemlerini güçlü bir biçimde dile getirecek bir muhalefet oluşabilecek midir?

Sanırım, iki Almanya'nın birleşmesi sorununa, Avrupa çerçevesinde, demokratik, barışçıl ve insancıl bir biçimde, her iki tarafın da eşit haklı olarak tercihlerini ortaya koyabildiği ve kazanımlarını koruyabildiği koşullarda ve belli bir süre içinde çözüm aranması, bu soruların yanıtlarında yatıyor. 18 Mart'tan sonra hep birlikte göreceğiz yerine Gysi'nin şu sözleriyle bitirmek istiyorum : **"Hala hayal kuracak kadar cesarete sahibiz ve yalnızca DM'ın hayalini değil".**

DAC'da yeni bir sayfa açılıyor.

"SOSYALİZMİN SONU VEYA STALİNİST MODELİN ÇÖKÜŞÜ ?"

□ Valeri Mussatov

Doğu Avrupa'daki değişik ikler Sovyet toplumunun farklı katmanlarında birçok soru ortaya çıkardı. Düşünceler gelişmeleri onaylamaktan(bizde de böyle olmalı gibi) sosyalizm çöküyor, savaş sonrasının gelişen sonuçları silinecek gibi panik ve anlayışsızlığa kadar çok geniş bir dağılıma sahip.

Doğu Avrupa sosyalist ülkelerindeki değişimler doğrusu beklemedik bir şey olarak gelmediler. Nesnel olarak özellikle son yıllarda, değişimler uzun süredir gerekliydi. Çelişkilerden kritik bir yığın toplanmıştı. Her ne kadar bizimle müttefik altı ülkeden her biri kendi özgüllüğünü gösterse de 1947-1948 yıllarında Doğu Avrupa'da komünist partilerinin iktidara gelmesinden sonra yerleştirilen kumanda sosyalizminin çöküşü değişiklikler için ortak temeli oluşturmuştur.

Tarihsel- Ulusal özgüllükleri dikkate almayan, birçok açıdan yabancı bu model daha tam başında endüstrileşme, kollektifleşme, kültür devrimi ve iç yeniliklerin vaktinden evvel denenmesi çerçevesinde ve aynı zamanda halkların hoşnutsuzluğunun patlamasında açığa çıkan tıkanıklığa uğramıştı. Bu olaylar ya zor kullanılarak (SSCB'nin de yardımıyla(veya "revizyonizme" karşı sert ideolojik kampanlarla bastırılmıştır. Stalinci yaklaşımlardan arınmanın yükselme ve alçalmaları olduğu gibi sovyet politikacılarının "Prag Baharına" yönelik olumsuz tavırları gelişmekte olan krizin belirtilerini ortaya koymaktaydı.

Merkezi olarak yönetilen ekonomiyle administratif kumanda sistemi gerçi soğuk savaş ve ikili blok sisteminin kongrontasyonu koşulları altında belli rezervleri seferber edebilmişti, fakat 60'lı yılların sonunda potansiyelini tüketti. Hiçbir yerde, ne SSCB'de ne de başka bir sosyalist ülkede, her ne kadar az yada çok başarılı 5 yıllık planlar olmasına rağmen, dengeli ve istikrarlı bir ekonomik gelişmeyi gerçekleştirme, yaşam düzeyini endüstri ülkelerini düzeyine yükseltmek mümkün olmadı. Çağdaş alanda batı ile aradaki farklılık sürekli büyüdü, buna karşın askersel alanda eşitliğin korunması çok zorlaştı. Yığınların politikadan toplunun idaresine katılımdan yabancılaşması ve aynı zamanda insan haklarının çiğnenmesi de çelişkilerin güçlenmesini ve halkın büyüyen hoşnutsuzluğunu beraberinde getirdi.

Öncü partilerin fonksiyonu deforme edildi. Bunlar devlet ile bir sayıldı ve böylece bürokratik kumanda sisteminin organik bir elementi oldular. Partiler ilerlemenin frenlerine, gerici düşüncelerin taşıyıcılarına dönüştüler. On yıllarca koltuklarında oturmuş olan parti liderleri erk tekeline sıkıca sarıldılar ve her türlü değişiklikten kaçındılar. Komünist partilerin politikalarına halkın güveni zayıfladı ve toplumdaki krizin suçluları olarak onların politikaları görüldü.

Tüm bunların önüne geçilemez miydi ? Macaristan ve Yugoslavya'da yenilik denemeleri söz konusu olmu, Polonya'daki yıllardır süren kriz dalgası oturup düşünmek için yeterli malzeme sunmuştu. Çin'deki ekonomik reform vepolitik dönüşüm süreci de tamamiyle öğretici güçteydi.

Ne yazık ki bu 'sinyallere' uygun reaksiyon yoktu. Bunlar anlaşılmadı ve reddedildi. Çoğu Doğu Avrupa ülkesinin liderleri toplumun esaslı yenilenmesinin görevleriyle başa çıkamadılar. Hatta bazıları burnu büyük bir tavırla Sovyetler'deki Perestroykanın sorunlarıyla alay etmişlerdi. İnsiyatifin kaybolmas., gerçekliğin horgörülmesi ve halkın çıkarlarını ihmal edilmesinden dolayı tarih onalrını hesaplarını gördü.

Gelişmenin çeşitliliğiya klasik yoldan evolusyonla ya da devrimci patlamanın sonucu olarak Doğu Avrupa'da erişilen kökten değişiklikler savaş sonrası gelişmenin zorunlu ve nesnel sonucudur. Bu sonuç kendini admistratif kumanda sosyalizminin v ebunun temeli üzerinde kurulan "Parti devletinin" olanak ve sınırlarında açıkca gösterir.

Doğu Avrupa'da bugüne kadar varolan güçler ilişkisi artık yok. Her yerde çok partili sistem hayata geçiyor. Yeni yığın hareketleri ve biçimlenmelir, örenğin Polonya'da Dayanışma, Çekoslavak vatandaş forumu, Bulgar demokratik güçlerin birliği gibi, belirleyici olmasa bile önemli bir rol oyunuyorlar. Bunların yanısıra ordu ve yagı organları politikadan arındırılıyorlar.

Her yerde komünist partileri çok zor durumdalar. Romanya'da parti tamamen dağıldı. Diğer birçok ülkede komünistler ya hükümet koalisyonunda ya da muhalefetteler. Partilerden yığınsal çıkışlar, program ve isim değişiklikleri, birbirleriyle rekabet eden platformların ortaya çıkışı, partilerin bölünmesi, partilerin adı çıkmış kişilerden kendilerini arındırma ve demokratik merkeziyetçiliğin yeni bir konseptini arama veya bundan tamamiyle vazgeçme paralel olaylar olarak gözlemlenebilir. Açıkcası biz önceki tüm hükümet partilerini etkilemiş olan krizin aşılmasının sancılı süreci ile karış karşıyayız. Bugün birinin sosyalist düşüncelerini açıklaması için hayli büyük bir cesarete ihtiyacı var. Kendilerini yenilemiş komünist, sol-sosyalist ve sosyal-demokrat yönelimli partilerin önünde, kendilerinin hükümette veya parlamentoda temsil edilip edilmemelerinden bağımsız olarak, kendi varlıklarını ve etkilerinin sağlamlaştırılması için zorlu bir mücadele duruyor.

Hali hazırda varolan durum bir geçiştir. Bazı ülkelerde özgür parlemento seçimleri (Polonya'da yerel secimler) gerçekten halkın sesini yansıtacak ve politik güç ilişkisine açıklık getirecektir. Devlet sosyalizmi düşüncesi karşısında toplumun yabancılaşması çok büyüktür. Burjuva demokrasisinin hayata geçmesi konusunda açık bir eğilim kendini göstermektedir. Fakat sosyalist kuruculuğun biçim ve yöntemleri ve bu yoldaki başarısızlıklarla bağlantı içinde bulunan tüm kavramlara karşı temelleri olan bir alerjinin varlığına rağmen sosyalizmin etik normlarının, sosyal güvenlik ve adalet konusundaki düşüncelerinni halkların bilincinde derin kökler saldığı kabul edilmelidir. Savaş sonrası yıllarda devlet ve kooperatif sektörlerinde milyonlaca insana iş vermiş olan işletmeler biçiminde çok büyük bir üretim potansiyelinin yaratılmış olduğunu unutmamak gerekir.

Müttefik kalacağız

Sovyetler Birliğini Doğu Avrupa ülkeleriyle ilişkileri, onların halklarının sosyal seçimleri ne olursa olsun, daha da değişecektir. Bu ilişkiler ideolojik klişe ve doğmalardan arınmış olacaktır. Bugüne kadar ki anlamıyla bir sosyalist devletler topluluğu artık sözkonusu değildir. Şüphesiz Doğu Avrupa ile ilişkilerimiz istikrarlı unsarlara ve geçici olmayan değerlere sahiptir. Buna birçok sınavı başarıyla atlatmış olan halkların işbirliğinin tarihsel gelenekleri, ortak bir bağlaşıklığa balı olmakla ve iyi komşuluk ilişkileri için harcanan çabada kendini gösteren ulusal çıkarların uygunluğu; Sovyetler Birliğinde başlamış olan ve bugün Doğu Avrupa ülkelerine de yayılan demokratik değişikliklerin başarılı olmasındaki ortak çıkarlar dahildir. Burada sorun kimin kimi geçeceği değildir. Her ülke kendi özgüllüğüne sahiptir.

Biz, askersel politik örgütün, barışın ve Avrupa'da güvenliğin dış politika çıkarlarının oylanmasının önemli bir aracının üyeleri ve bağlaşıklar olarak kalacağız. SSCB ve Doğu Avrupa ülkeleri çok değişik alanlara ayrılmış ekonomik ilişkiler aracılığıyla birbirleriyle sıkı bağlıdırlar. Bu ilişkileri bozmak ve kendi lehine çıkarları batıda aramak saflık olur.

Bunun dışında komşularımızla birlikte ülkelerimizin politika ve ekonomideki strüktür reformları sürecinde Helsinki ve Viyana sözleşmelerinin gerçekleşmesi, silahsızlanma ve Avrupa ortak eve düşüncesinin gerçekleşmesi için çok uygun olanaklar sunabileceğimize inanıyoruz. Bunlar üretici ekonomik ve insancıl işbirliği için koşulları iyileştirebilirler.

Doğu Avrupa'daki değişiklikler hem batı Avrupa'da hem de kapitalist endüstri ülkelerinde etkide bulunmaktadır. Alexander Dubcek'in Strasbourg'da işaret ettiği gibi modern burjuva toplumunun çelişki ve paradoksları hiç bir şekilde unutulmamalıdır. Radikallizim, anarşi ve değişikliklerin temposu Doğu Avrupa'nın iç istikrarsızlığının unsurlarını da güçlendirmektedir; buda Avrupa'daki bütünsel duruma olumsuz etkide bulunabilir. İstikrarlı bir durumdan, öngörülebilen ve gerçekçi davranıştan herkesin çıkarı vardı. Avrupa'da güven çok yavaş ilerlemektedir. Geriye kıtanın parçalanmasının aşıldığı günümüde hiç kimsenin Doğu Avrupa'daki YENİ arayışını zorlaştıracak, onu dışarıdan etkide bulunacak vealmanya'nın birliğini zorlayacak politik ve ideolojik deneylerde bulunmamasını ümit etmek kalıyor. Böylesi birşey Helsinki-süreciyle çelişecek, eşit haklı kominikasyonu zedeleyecek, bizi aşılmasına yeni başlamış olduğumuz geçmişe geri döndürecektir.

-Yeni Zamanlar S.8 den çevrilmiştir

İtalyan Komünistlerinin Kongresi Kapanırken

PCI'DAN BİRLEŞİK SOL'A

□ Celal A. Kanat

İtalyan komünistlerinin kongresi kapanırken, komünist hareket ile komünist olmayan sol arasındaki ilişkiler bir kez daha gündeme yerleşti. Sorunlar, çözümleri için ciddi olanaklar doğduğu zaman, kendilerini duyumsatabiliyorlar: Bu konuda da durum böyle oluyor.

Bilindiği üzere, Birinci Dünya Savaşı'nın örgütlerinden başlayarak, solun önemli sektörlerinden biristi olan komünistler, politik sahnede daha çok, solun öbür sektörlerine karşıt bir güç olarak işlev görüyorlar. Daha o günlerde savaş kredilerinden, sömürge politikalarından, emperyalizm kuramına ilişkin tartışmalardan, demokrasi anlayışlarından başlayan global dikotomi (ikiye ayrışım) giderek derinleşti. Süreç içinde, hem çeşitli komünist akımlar arasında, hem komünistlerle sosyal demokrasi arasında, hem de komünistlerle öteki politik ve toplumsal akımlar arasında kıyasıya bir savaşımın boy verdiği gözlendi. Bunalım ve şiddet anlayışının ağır bastığı, politik ve toplumsal güçlerin kutuplaştığı bir dünyada, bu süreci iten pekçok katalizörün bulunmasına da şaşmamak gerekiyor.

Önemli bir nokta olarak, bu evrimleşmede pek çok poli ik eğilimin kendine yabancılaştığı, adeta kendisi olmaktan çıktığı gözleniyordu. Ve bu, kendi olmayan şeye dönüşüm dinamikleri sosyal demokrasiyi de, komünist hareketi de doğrudan etkilemeden edemezdi. Sosyal demokraside sağ (ve sığ) yönelimler, komünist harekette de stalinci anlayışlar ağır basıyor; bunlar, kendi konumlanışlarını gerekçelendirmeye kalkıştıkça, aralarındaki çatlak büyüyor ve giderek, aşılması zor bir psikopolitik uçuruma dönüşüyorlardı. Sözgelimi, Komintern politikaları sosyal demokrasiyi "sosyal faşizm" olarak nitelemeye yönelebiliyordu.

Neostalinizm de, bu yönelimleri örtük olarak ayakta tutmaya hizmet etti ve ediyor. "Sosyal demokrasiye ayrımlı yanaşma" söylemi onun yönetim kademelerini kendi tabanından yalıtlamanın, hatta bir tür entrizmin özgül bir anlatımına kan taşıdı ve taşıyor.

Şimdi, komünist hareket ciddi bir varoluş bunalımını yaşarken, pek çok şey gibi, bu global dikotomi de sorgulanmaya başlanmaktadır. Marksizm diye anılagelen şeyin, tam da, otantik sosyal demokrasinin kuramsal-ideolojik sistematikleştirilme çabası olduğu, yavaş yavaş anımsanıyor. Böyle olmakla birlikte, komünistlerin yakın zamanlara dek, ciddi bir bellek erozyonuyla malûl olarak, reel sosyal demokrat politikalara karşı çıkmakla kalmayıp, otantik sosyal demokrat yapılanışa da karşı çıktıkları gözlenebiliyor. Sosyal demokratizmin özündeki genel değerler dışlanırken, çok özgül kullanım alanlarına sahip olan ve bana göre, çağımızdaki işlevselliği tükenmiş bulunan Leninist modeller bu boşluğu doldurmaya yöneliyor.

Başka bir yerde daha yazmıştım: Yenilenme ne yalnızca bir partiyle ve bir ülkeyle, ne de yalnızca bir politik akımla sınırlı yaşıyabilir. politik ve/yada coğrafi sınırlılık yenilenmeyi önce kısıtlar, sonra da bütünüyle paralize eder. O yüzden, komünist hareketin tek başına yenilenmesi ancak üst düzeyde yapılmış bir soyutlamadan ibarettir. Bugün yenilenme, sınırlarını çoktan zorlamaya başlamıştır ve komünist hareket içinde başlayan yenilenmenin, zamansal ardışıklık içinde ilk sırada geldiği tezi de ciddi olarak kanıtlanmaya gerek göstçeren bir argümandan öteye geçmemektedir.

Sonuç olarak, yenilenme ciddi olarak düşünülmek zorundaysa, komünist hareketin şimdiki koordinatlarıyla bunu başarabilmesinin olağanüstü zor, çoğu kez de olanaksız olduğu bilinmelidir. PCI'nın yeni arayışının bir boyutu bu olsa gerekir.

Elbette, bütünsel bir Avrupa çerçevesinde politikalar yürütme zorunluluğu da ayrı ve belki, belirleyici önemdeki başka bir boyuttur.

Var olan konumlanışı, bunu belirleyen koordinatları değiştirmeden düzeltmek oldukça zor olduğundan, verili koşullarda partinin adı, simgeleri, programı, örgütlenme modeli, yönetimi, vb.vb. de otopsiye alınmak durumundadır. Benzeri süreçler, tüm partnerler için geçerlidir.

Şimdi, İtalyan komünistler bu süreçlerle karşı karşıyadırlar. Ve burada yaşanacak olan dönüşüm, komünist hareketin bütününü, en azından Eurokomünizm ölçüsünde ve (yenilenmenin özgül karakteristikleriyle bağlantılı olduğu için de) gerçekte ondan dahae çok etkilenmeye adaydır.

"ORTEGA SEÇİMİ NEDEN KAYBETTİ ?"

Pierro Schori

Pierre Schori, İsveç'in dışpolitikanı yönlendiren kişilerin başında geliyor. Olof Palme'nin bu konuda sağ kolu olan Schori, Dışişleri Bakanlığı'nın kabine sekreteri olara, Nikaragua lideri Daniel Ortega'yı hem görev gereği, hem de özel arkadaşlıktan ötürü yakından tanımıştır. Aşağıda, Pierro Schori'nin Ortega'nın seçimi kaybetmesi konusunda yazdıklarının kısaltılmış bir çevirisini bulacaksınız. Yazıyı, İsveç'in en büyük akşam gazetesi EXPRESSEN'den aldık (2 Mart'90)

Gürhan Uçkan (İSVEÇ)

"Birdüşünün; ya Sovyetler Polonya seçimleri sırasında aynı şeyi yapsaydı. Dayanışma'nın rakibi silahlı bir gerilla grubunu destekleseydi; ülkeyi politik ve ekonomik olarak tecrit etseydi ve komünist partiyi paraya boğsaydı ?.."

NİKARAGUA, 20. Yüzyıl tarihinin kanlı bir sayfasını oluşturuyor. Bu sayfa, ABD müdahaleleri ve Samoza sülalesinin diktatöryasıyla dolu; orada, Sandino'nun özgürlük savaşı ve ihanet sonucu ölümü var. Sayfa, halkın devrimi ve dış destekle ayakta tutulan karşı devrimin öyküsüyle dolu. Orada reformlar ve sabotaj, dayanışma ve çamur atma, halkın yasal hakları ve aracıyla sürdürülen savaş var.

Nikaragua, önemli bir ilkeyi temel amaç olarak aldı: Halkın kendi geleceğini, dış müdahale olmadan, kendinin saptaması ilkesini.

NİKARAGUA bizim için, 1970'li yılların sonunda odak noktası oldu. Samoza devrilmeden bir yıl önce çok sayıda özgürlük savaşçısı destek istemek için İsveç'e geldi. 1978'de asker şapkalı, sakallı bir ozan Vepcet (Ernesto Cardenal/g.u.) bizden tek bir ambulans istemek için buraya gelmişti. Aynı yol, Kosta Rika'lı kardeş parti, ülkelerine sığınan Nikaragualılara ulaştırılmak için bizden ekonomik destek istedi. Orada, Samoza'nın düşürülmesinde temel rolü oynamış olan 12'ler grubu kuruldu. Bu gruptakilerden bazıları, Arturo Cruz gibi, FSLN düşmanı. 1979'de devrim gerçelşetirilidriğnide, soyulup soğana çevrilmiş, harabeye dönmüş bir ülke devraldılar. Hemen aynı yıl, 1979 Ağustosu'nda Sosyalist Enternasyonel'den bir grup, Mario Soares'in başkanlığında Nikaragua'ya gitti.

Reagan yönetiminin düşmanlığı arttıkça, Nikaragua'ya yapılan uluslararası destek de arttı. Sos. İnt. kısa sürede bir dayanışma komitesi oluşturdu. Başkan, Felipe Gonzales'ti. Üyeler arasında, Mitterand, Palme, Brandt, Sorsa vb. vadı. Ben, genel sekreter oldum. Gonzales, dayanışmamızın sınırlarının nerede olduğunu açıkca dile getirdi. Bizler, devrimin temel programını destekliyorduk.

Program değiştirilirse, saygı gösterecektir ama, yardımı, eskisi gibi sürdürmeyecektir. Şunu söyleyebilirim ki, çok daha direkt bir Amerikan müdehalesini önlemeyi başardık.

1984 'de bir doruk noktasına gelindi. Önceden, 1985'de yapılması kararlaştırılan ilk serbest seçimler, ABD'nin ve muhalefetin isteğine uyularak önceye alınacak mıydı? Olof Palme burada temel bir rol oynadı. O Ülkeye giden ilk yabancı başbakan olara (hâlâ da öyle) halkın önünde konuştu:

"Nikaragua'nın elinde şimdi, devrim sayesinde kurulmuş olan yasallığın, tüm halkın katılmasıyla oluşacak yeni biryasallığa, yani seçim sandık-

larının kurulması yasallığına geçme olanağı var."

Sandinistler uygun gördüler, seçim yapıldı. Yapılır yapılmaz da ABD'nin tavrı değişti. Şimdi, çok erken yapılmıştı seçimler ! Sandinistlerin seçimlerde elde ettikleri zaferi kabul etmediler, ekonomik ve askeri saldırganlığı arttırdılar. Eğer Waşington, Nikaragua'ya saldırma yerine, Latin Amerikalı ve Avrupalı politikacıları dinlemeyi yeğleseydi, bugün binlerce kişi hâlâ yaşıyor olurdu. Az gelişmişlik ve terör son bulurdu. Ne ki Reagan yönetimi aracılığı eliyle saldırmayı ve ülkeyi tecrit etmeyi yeğledi.

Daniel Ortega, genelde ve hatta muhalefet ile Waşington tarafından, verdiği sözü tutan bir insan olarak kutlanıyor; gerçek bir devlet adamı ve iyi bir mağlup olarak. Ne yazık ki onun bu tarafını daha önce göremediler.

SANDİNİSTLER seçimi yitirdiler ama bu, "diktatöre karşı demokrasinin zaferi" değildi. FSLN'e, reformları uygulaması için centilmence bir şans tanınmadı. Ülke, işkence çemberine sokuldu. Halk, savaştan ve yoksulluktan bıkmıştı.

ABD, UNO'ya büyük destek gösterdi. FSLN'siz bir Nikaragua'yı "taşı toprağı altın" olarak tanıttı. Savaşın ancak böyle durdulabileceğine inandırmaya çalıştı. **Diyebiliriz ki, seçimler demokratikti ama, dış çerçeveler anti-demokratikti: UNO'nun lehineydi.**

BİR DÜŞÜNÜN: ya Sovyetler Polonya seçimleri sırasında aynı şeyi yapsaydı, Dayanışma'nın rakibi silahlı bir gerilla grubunu destekleseydi; ülkeyi, politik ve ekonomik olarak tecrit etseydi ve komünist partiyi paraya boğsaydı ?... Ne diyecektik buna ve tepkimiz nasıl olacaktı ?

Şimdi belki Nikaragua barışa kavuşabilir ve dış tehdit ve dışardan askeri müdahele olmadan ülkesin yeniden inşa edilmesi çalışmasına başlayabilir. Ufukta olanakların var olduğunu görüyorum. Nikaragua, ABD işgalinden sonra tümüyle bu ülkeye bağımlı olan Grenada ve Panama gibi bir ülke değil.

Violeta Chamorro zafer sırasında ileri görüşlü olduğunu gösterdi; Ortega da uzlaşmacı ve işbirliğine hazır olduğunu. Chamorro'nun en yakın danışmanlarını Alfredo Cesar, Francisco Moverge, Antonio Lacayo'yu iyi tanıyorum. Hepsi de gerçek vatanseverler ve iyi politikacılar.

EĞER her iki taraftaki aşırı uçlar dizginlenebilirse, yani, kontralardaki sert komutanlar ve profesyonel katiller ile FSLN içindeki mevki düşkünü kişiler kontrol altında tutulabilirse, parti sınırları üzerinde yapıcı bir işbirliği gerçekleştirilebilir.

Ve işbirliğine, gerçakten büyük gereksinme var. FSLN nin parlemento içinde %40 oyuyla güçlü bir yere sahip. UNO ise, aşırı sağdan aşırı sola dek her telden partinin birleşmesiyle ayakta duruyor. Bu, uzun erimde epey zorluklara neden olabilir.

NE Kİ dış yardıma olan gereksinme kaçınılmaz bir gerçek. ABD dolar sözü veriyor. Böylelikle, tarihinde ilk kez, çeşitli marksist leninist partilerin temsilcilerinin de olduğu bir hükümete para vermiş olacak.

İsveç'in dayanışma politikası hiç kuşkusuz sürecek. Biz herhangi bir rejime değil, halka destek olduk. İsveç'in işbirliği sözleşmesi, bu yaz sona eriyor. Eminim ki Violeta Chanmorro'nun zaferi, İsveç'in Nikaragua'ya bugüne dek yaptığı yardımın ülke yararına olduğu görüşünü değiştirmeyecektir. Biz, işbirliğini aynı düşünceyle sürdürmeye hazırız.

ÖZGÜRLÜK, EŞİTLİK SOSYAL ADALET İDEALLERİ GÜNCELLİĞİNİ KAYBETMEDİ

Kutlu-Sargın davasına gözlemci olarak 2. kez katılan Danimarka Komünist Partisi (DKP) Başkanı Ole Sohn'la, Partinin Danimarka Politik yaşamındaki yeri, geleceği ve dünyadaki gelişmeler karşısındaki tutumunu konu alan bir söyleşi yaptık.

DKP'nin 37 yaşındaki -belki de komünist partiler içinde en genç olan- başkanı, inşaat işçiliğinden gelme, Danimarka'nın en büyük sendikası Vasıfsız İşçiler Sendikası'nda Genel Yürütme Kurulu üyeliği ve Şube Başkanlığı yaparken, 3 yıl önce, 5,5 milyonluk Danimarka'nın yaklaşık 7 bin üyeli Komünist Partisi'nin başkanı seçilmiş ve sendikacılığı bırakmış.

- DKP, 2. Dünya Savaşı sonrası Danimarka politik yaşamında önemli bir yere sahipken, bu etkisi giderek azaldı. Son on yıldır Parlamento'ya giremiyor. Bunun nedenleri nedir ?

Sohn- Tarihsel olarak baktığımızda, DKP, 30'lu yıllarda Parlamento'da temsil edildi. 2. Dünya Savaşında illegaldi. 50'lerde ve 70'lerin sonuna kadar yine Parlamento'daydı.

50'li yılların sonunda Macaristan krizi nedeniyle Partide bir bölünme oldu ve bu bölünmenin sonunda Sosyalist Halk Partisi (SF) kuruldu. Bu, partinin Parlamento'daki ve halk hareketleri arasındaki gücünün de bölünmesini getirdi. Bugün SF, birçok milletvekiliyle güçlü bir parlamenter pozisyona sahipken, DKP halk hareketlerinde -Sendikal hareket, barış hareketi, dayanışma hareketi- güçlüdür. Biz şimdi sol güçleri toplamaya, böylece Parlamento içi ve dışındaki çalışmaları bileştirmeye uğraşıyoruz.

-Danimarka sol hareketi içinde Partinizin yerini nasıl belirliyorsunuz, perspektifleriniz nelerdir?

Sohn- En sol güçlerden sosyal demokrasiye kadar uzanan sol yelpaze içinde, sendikal harekette en güçlü olan biziz. Bu bizim gücümüzün bir kısmıdır. "Küçük fakata güçlü" tanımlaması, Partimiz için doğru bir tanımdır.

1990'lar için perspektifimiz, sol güçlerin birliğidir. DKP'de, diğer bir dizi Avrupa Partisi gibi, partinin nasıl gelişeceğini ve sol güçlerin birleşme olanaklarını tartışıyor. Danimarka'da sosyaldemokratlardan başka, Sosyalist Halk Partisi (SF), Sol Sosyalistler (VS) ve çok küçük bir pardi olan Sosyalist İşçi Partisi (SAP) var. Sol partiler arasında işbirliği sağlamakta her zaman zayıflıklar oldu. İlk aşamada VS ve SAP'la seçim işbirliği başlattık. Bunu ve partisiz sosyalistlerle birliğimizi sürdüreceğiz.

Daha ileri perspektiğimiz SF içindeki Marksist çevreyle işbirliğini başlatmaktır. 1990'larda gelişecek sıkı bir işbirliği, ortak bir partiye varabilir. Fakat esas amacımızı, Solda yeni bir parti kurma çalışması değil, sol güçlerin işbirliğini sağlamaktır. Danimarka'daki politik sistem, partilerin politik konularda sıkı işbirliğine olanak veriyor. Özellikle çevre sorunlarında bunu sağlıyoruz.

Diğer yandan, sol arasındaki güçlü bir işbirliği, sosyaldemokrasiye etki edecek belirleyici unsurdur. Sosyaldemokrasiyi burjuva partileriyle işbirliği yapmaktan alıkoyacak etken budur. Bizim perspektifimiz işçi partileri arasında işbirliğini sağlamaktır. Tabii bunlara sosyaldemokrasi de dahildir. Soldaki ayrılıklar nedeniyle, sosyaldemokrasi solla yeterli işbirliği yapmadıkça, büyük ölçüde burjuva partileriyle işbirliği yapıyor, bu da onları sağa itiyor. Sol güçlerin birliği arttıkça, sosyaldemokrasiyi etkilemesi de artacaktır.

-Sosyalist ülkelerdeki gelişmeleri

Ole Sohn

nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sohn- Sosyalist toplumda bir gelişme başladı. Ama sosyalizme demokrasinin birarada gitmesi belirleyicidir. Demokrasi başlamadan gitmesi belirleyicidir. Demokrasi başlamadan sosyalizm gelşyitirilemez.

DAC, Çekoslovakya ve Macaristan'da çok katı, otoriter rejimlerle hesaplaşmaya gidildi.

Bu bir anlamda pozitiftir. Ama şimdi halk daha iyi yaşam stnadartlarına sahip olmak için kapitalizme geri dönmeyi kabul ediyor. Bu, daha şimdiden, toplumda işsizliğin, sosyal eşitsizliğin başladğının görülmesi anlamına geliyor. Bu nedenle, bir yandan demokratik değişikliklerin olması olumlu bir gelişmeyken, diğer yandan olumsuz sonuçlar da ortaya çıkıyor. Örneğin DAC, Ortak Pazar'a ve Batıya daha bağımlı hale geliyor.

Danimarka açısından durum şöyle : Ortak Pazar içinde ekonomik ve Politik bir birlik hedefleniyor. Bu Avrupa Birleşik Devletleri'nin başlangıcıdır. Tam da şimdi DAC ile Batı Almanya'nın birleşmesi görüşmeleri olurken, Ortak Pazar içindeki tüm diğer ülkeler hızla politik bir birlik kurma konusunda yoğunlaştılar. Bunun anlamı, tek tek ülkelerin -tabii Danimakra'nın da- ulusal devletler olarak ortadan kalkması, ABD'de olduğu gibi, Avrupa Birleşik Devletleri'nin birer eyaleti haline gelmesidir. Bu, demokrasinin kısıtlanması anlamına geliyor.

- 2000 yılının eşiğinde Komünist partilerin -ve DKP'nin-varlık nedeni sürüyor mu?

Sohn- Evet. Komünist idealler, özgürlük, eşitlik ve sosyal adalet idealleri güncelliğini kaybetmedi. Ama onların uygulanmalarında hatalar vardı.

Bizim partimiz, birçok biçimde Doğu Avrupa'daki gelişmelerle bağlıydı. Şimdi sadece kendi gücümüzle ve Danimarka'dasosyalist gelişmeyi nasıl düşündüğümüzü açıklayarak, bu durumdan çıkabiliriz. Danimarka'da sosyalizm, orak-çekiçle barikatlarda değil, uzun süreli bir reform programıyla gerçekleşebilir.

Partimiz, sağlıklı güçleri ve halkla iyi ilişkileri nedeniyle, 2000 yılına yeni güçlü bir sosyalist parti olarak yürüyor.

-Parti içinde Marksizmin teorik sorunları tartışılıyor mu?

Sohn-

Biz bunu çeşitli biçimlerde yapıyoruz. Önümüzdeki Nisan ayında 30. olağan Kongremizvar ve bu Kongrede hem Marksizmdeki hem de Doğu Avrupa'daki gelişmeler karşısındaki tutumumuzu belirleyeceğimiz bir belge kabul edeceğiz. Bu temelde yapacağımız tartışmalar sonunda 31. kongrede programımızı gözden geçirip değiştireceğiz. Bu noktada Marksizmdeki gelişmeler, merkezi bir sorun olarak, hem parti içindeki, hem de diğer sol güçlerle yaptığımız tartışmalarda yer alıyor.

-Kutlu-Sargın davasına Danimarka'da nasıl bakılıylor ?

Sohn-Birçok politikacı açısından dava büyük öneme sahip. Bunlara burjuva partileri de dahil, ve İnsan hakları açısından davaya ilgi gösteriyorlar. Dava kamuoyunda da çok tartışılıyor. Çünkü Türkiye NATO üyesi ve Ortak Pazar'a üye olmak istiyor. Danimarka, Türkiye'nin Ortak Pazar'a üye olabilmesi için, Sargın ve Kutlu'nun serbest bırakılmasını istiyor. Bunlar tabii bu konuda bir semboldür, esas olan toplumun demokratikleşmesidir.

1989-1990 *KADIN HAREKETİNİN BİRYILI*

❑ Nimet - Gül

8 Mart 1989 dan bu yana bir yıl geçti. Kadın çevrelerinin ortak olarak düzenledikleri 8 Mart Kadın yürüyüşünün ardından 19-20 Mayıs 1989'da Kadın Kurultayı yaşandı. Kurultayın amacı kadınları kadın olmaktan doğan sorunlarını tartışmak ve taleplerini yükseltmekti. Fakat kurultay olumlu yanlarıyla birlikte iki farklı görüşü ortaya çıkarmıştı.

Birincisi, kadının kurtuluşunun ancak kadınlar tarafından oluşturulacak bağımsız bir politika ile gerçekleşebileceğini öngören görüş, diğeri ise kadınların ancak sınıf mücadelesi ile kurtulabileceğini savunan görüştü.

Kurultaydan sonra, 1989 Ağustos ayında cezaevinde bulunan siyasi tutukluların 1 Ağustos Genelgesinin kaldırılması için başlattıkları açlık grevleri ve tutuklulara uygulanan şiddete karşı kadınlar "siyah eylem" olarak bilinen bir dizi eylem yaptılar. Yüzyıllardır şiddeti her yönüyle yaşayan kadınlar devletin tutuklulara uyguladığı şiddeti siyahlar giyerek protesto ettiler.

Birinci görüşteki feministlerinde içlerinde olduğu kadın çevreleri "Bedenimiz Bizimdir Cinsel Tacize Son" kampanyasını İstanbul'da 2 Kasım da başlattılar. Halen süren kampanyada kadına yönelik, işyerinde, sokakta, evde cinsel taciz sorgulandı. Talepler yükseltildi. Kamuoyunda daha çok "Mor İğne" kampanyası olarak bilinen kampanya süresince Bilsak'da söyleşiler, sokak yürüyüşleri, kadınlara kapalı mekanlar olan meyhane ve kahvehane gibi yerlere gitme eylemleri düzenlendi. Vapurlarda, trenlerde mor iğneler dağıtıldı.

Kampanya sürerken 438. maddenin gündeme gelmesiyle birlikte kadınlar bu maddenin iptalini talep ederek lehte oy kullanan 7 Anayasa mahkemesi üyesini istifaya çağırdılar. Bu sorunla ilgili olarak, 18 Şubat 1990 Pazar günü Üsküdar'da bir yürüyüş düzenlendi

Dayağa karşı kampanyayı yürüten bir başka grup kadın ise MOR ÇATI Kadın Sığınağı için girişimlerde bulundular. Projelerin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığına sunarak Kadın sığınağının açılması yönünde olumlu adımlar atılar. Ayrıca Prof Nejla Arat'ın müdürlüğünü yaptığı İstanbul Üniversitesine bağlı Kadın Enstitüsü kuruldu.

Doç. Füsun Akatlı, Prof. Jale Baysal, Aslı Mardin, Doç.Şirin Tekeli ve Füsun Veraş'tan oluşan bir grup kadın kişisel çabalarıyla Kadın Eserleri Kütüphanesi kurma girişiminde bulundular. Kütüphane bir aksilik olmazsa Nisan ayı ortalarında hizmete açılacak.

Bu bir yılın en önemli gelişmesi çeşitli yerlerde, büyük kentlerin dışına da taşarak, kadınların biraraya gelip bağımsız kadın inisiyatifleri oluşturmalarıydı.

BİR ERKEĞİN PENCERESİNDEN

❑ Muhteşem Özdamar

Ben bir erkeğim. Ben de insanım. Benimde duygularım var. Ey kadınlar ben size ne yaptım, neden böyle üstüme üstüme geliyorsunuz, diye şaşkın ördek misali düşünüp dururken, çocukluğum, ailem, okulum, gençliğim, örgütüm, çalıştığım işyerleri aklıma düşeyazdı. Çocukluğumu anımsıyorum. Evde elim sıcak sudan soğuk suya değmezdi. Ne güzel günlerdi onlar! Anacığım her bir şeyi hazırlar önüme getirirdi. O'nun görevi hazırlamak benimki de hazıra konmaktı.

Ben hem erkek torunduı, hem de en büyük. Ne mutluluk! Bu şekilde tam bir erkek olarak büyütüldüm. Ağlamak bana yasak, duyguları açığa vurmak olmaz. Sert olacaksın, dediğin dedik. Yoksa erkekliğe halel gelir. Rahmetli dedem kız torunlarını başka, beni başka severdi. Ne de olsa benim ayrıcalığım vardı canım. Ama ben de Allah için dedemi çok severdim.

Kurban bayramları gözümün önüne geliyor. Dedem ile dayım kurbanı keserler, ben onlara yardım ederdim. Haremlerin kadın kısmı ise yukarda evde bekleşirlerdi. Kurban günlerinde herkes biz erkeklerin çevresinde dönenip dururdu. Ne kraldı be! Ben anama, anneanneme, nineme emirler yağdırırdım. Etleri taşımak benim, pişirmek kadınların, yemek ise yine biz erkeklerin hakkıydı.

Derken okul çağı geldi. Benim gittiğim ilkokul yatılıydı. Yalnız erkek çocuklar vardı. Hep erkek erkeğe okuduk. Sağa bak erkek, sola bak erkek. Kız çocuklarından arkadaşım hiç olmadı. Ne gam! Okulda yaramazlık yapanlara cezalar verirlerdi. Hep erkekçe cezalar. Tek ayak üstünde durma, kulak çekme, cetvelle avuca vurma falan gibi. Böylece sımsıkı adamlar oluyorduk. Vurduk mu gül bitiyordu alimallah.

Derken ortaokul ve lise dönemi. Ortaokulda üzerimde iz bırakan bir olay anımsıyorum. Bu çağda cinsellik başlamıştı. Akşamları yatakhanede birbirimize cinsel fıkralar anlatır, çıplak kadın resimlerine bakardık. Cinsel tartışmalar çok heyecan verici olurdu. Herkes bir yerlerden duyduğu cinsel bilgileri birbirine satar, üstünlük elde etmeye çalışırdı. Bu dönemde kadın dünyası hayal dünyamızın simgesi olmuştu: Kadın kadın nedir senin adın ?

İşte dediğim olay tam böyle bir zamanda meydana gelmişti. Bir çocuk vardı, kız gibiydi. Müsamerelerde kız rollerini hep o oynardı. Bir gün bu çocuğun başka çocuklarla cinsel ilişkiye girdiği öğrenildi. Zengin ve tanınmış bir ailenin çocuğu olduğu için olay örtbas edildi, çocuk okuldan alındı. Diğerleri ise hafif cezalarla kurtuldular. O zaman bana çok dehşet verici gelmişti bu iş. Ne kadar gözümde büyütmüş, ne kadar iğrenmiştim. Çocuk beynimde olayı çözümleyememek derin tahribat yaratmıştı.

Lise yıllarında nihayet kızlarla tanıştık. Okula ilk kez kız öğrenci alınmıştı. Tam üç tane kız öğrenci vardı. Sonra bir hayli çoğaldı ve kızların sayısı rakamla (11) yazıyla onbir oldu.

Böylece neşeli günler başladı. Herkes kızların etrafında pervane idi. Kızların bulunduğu sınıf, her teneffüste dolup taşar oldu. Okulun en ilgi çekici sınıfı haline gelmiştik. Ama bu durum sorunlara neden oldu. Bizim sınıfın erkekleri bu cazibeden rahatsız olmaya başladılar. Ne de olsa kızlar bizim sınıfın kızlarıydı. Bizim kızlardı. Onların namusunu korumak bize düşerdi. Bu bizim görevimizdi. Kızların hesabı bizden sorulurdu. Yan bakanı yan cebimize koyardık.

Biz bu görevimizi bihakkın yerine getirirken okulun 9-A sınıfının erkek öğrencileri, erkekliği ve erkeklik gururu en gelişkin öğrencileri ünvanına hak kazandılar. Bu şekilde karma öğrenim görmenin yararına bir kez daha inandık.

Lise yıllarında nasılsa devrimci oldum. Her yanımı devrim ateşleri sardı. Artık başka bir yaşam düşünemez olmuştum. Varsa yoksa devrimcilik. O yüzden kızlarla arkadaşlık benim için küçük işlerdendi. Devrimci bir insana yakışmazdı böyle hafif şeyler. Erkek dediğin, hele devrimciyse, ağır olmalı ki molla olabilsin. Mollanın kızlarla ne işi ola ki !

Yine aynı yıllarda örgütlü bir erkek devrimci olarak faaliyet yürütmeye başladım. Anımsıyorum, bizim dernekte sadece iki kız vardı. Arada bir başka kızlar da geliyordu ama bunlar çok azdı. Hiç düşünmezdik neden kızlar yok diye. Devrimcilik herhal erkeklere allah vergisiydi. Kadın kısmına devrimcilik, örgüt, politika ne gerekti ! Doğrusu o zamanlar bizim hiç böyle bir sorunumuz olduğunu hatırlamıyor, dolayısıyla yazacak birşey bulamıyorum.

Daha sonraları bir fabrikada çalıştım. Burada çok sayıda kadın işçi ve memur vardı. Kadınlar erkeklerden ayrı genellikle aynı bölümde, biarada çalışırlardı. Hepsinin ücreti erkeklere göre düşüktü. Hiçbiri vasıflı değildi. Aralarından kimileri bayağı güzeldi. Erkekler, evli olsun olmasın onlara asılırlardı. Ben devrimci olduğum için böyle şeylere yüz vermezdim. Tanrım ne olaylar anlatırlardı. Şaşar kalırdım. Cinsel taciz ne kelime. Taciz çok hafif kalıyor. Saldırı, tecavüz, şerefsizlik ne ararsan var. Yok yok. Sanırsın fabrika değil, fuhuş yuvası. Biraz deşmeye ,sorgulamaya çalıştın mı el cevap: "Alan razı, veren razı. Sana mı kaldı kurtarmak ?"

Derken öykümün sonuna geldik. Ha bu arada ben de evlendim. Kadın sorunuyla yakından tanıştım. Ama işin bu tarafını anlatmayacağım. Neyime gerek, belki birileri gelir tekzip eder, ele güne rezil olurum.

Ben bir erkeğim. Ben de insanım, benim de duygularım var. Üstüme fazla gelmeyin yoksa . . . .

KADINLAR ÖZGÜRCE TOPLUMSAL VE POLİTİK YAŞAMA KATILMALIDIR!

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ nedeniyle TBKP Merkez Yönetiminin Açıklaması

Ülkemizin bütün kadınlarının 8 Mart'ını yürekten kutlarız. 8 Mart bütün dünyada kadınların eşitsizliğe karşı mücadelesini simgeleştiren bir gündür.

Ülkemiz kadınları bugün çok ağır sorunlarla karşı karşıyadır. Yüksek enflasyon en başta kadınları eziyor. Çalışan kadınlar aile yaşamının yanısıra iş yaşamında da eşitsizliğin yükünü taşıyor.Genç kızlar geleceğe umutla bakamıyor. Gecekondularda, köylerde, Kürtler arasında yükün ağır bölümü gene kadınların omuzunda. Toplumun bütün kesimlerinde kadına hâlâ "alınıp satılan bir mal" ,"ikinci sınıf bir insan" gözüyle bakılıyor. Hiçbir alanda kadınlar özgürce toplumsal ve politik yaşama katılamıyor.

Bütün bu soruların çözüm yolu, kadınların kadınlık bilincine ulaşmasından geçiyor.

Ülkemizde son yıllarda gelişen kadın kurtuluş hareketi, politik yaşamdan özel ve cinsel yaşama kadar her alanda erkek egemenliğine dayalı sistemi sorguluyor, kadınlık bilincini yaygınlaştırıyor, erkek ile kadın ilişkisinin insana yaraşır şekilde düzenlenmesi için mücadele ediyor.

Biz komünistler kadın kurtuluş hareketini destekliyoruz. Bütün sınıflardan ve politik görüşlerden kadınların kadın kurtuluş hareketinde birliği için çalışmak, değişim ve ilerlemeden, insan haklarından yana herkesin görevidir.

Kadın sorununun öneminin bilincinde olan erkekler, bulundukları her yerde kadın kurtuluş hareketine ve kadın bakış açısına yer açmalı, eşitsizliğe karşı mücadele eden kadınların sınırsız propaganda ve etkinlik özgürlüğünü savunmalıdır.

Özgür bir Türkiye'nin yaratılmasına katkıda bulunmak isteyen bütün politik güçler, komünistler ve öteki Marksistler de içinde, kadın kurtuluş hareketinin yaklaşımlarını dikkate alarak, ideolojilerini, politika anlayışlarını, örgüt yapılarını ve çalışma tarzlarını gözden geçirebilmeli ve erkek ile kadının birlikte gönüllü katkısının koşullarını hazırlayabilmelidir.

8 Mart'ın bu doğrultuda yeni bir ivme vermesini diliyoruz.

KADIN-ERKEK İLİŞKİSİNE ÇAĞDAŞ BAKIŞ YAKALAYABİLMEK İÇİN

KÜLTÜR SANAT VE EĞİTİMİN ÖNEMİ

❑ Gülsüm Akyüz

Günümüz dünyasında gelişen bilim, teknik ve haberleşme olanakları insanın da gelişip değişmesine yol açmaktadır. Bu değişim, toplum yaşamını, kültür sanat ortamını etkileyerek, var olan değerlerin, yargıların eskimesi; yeni değer arayışı, alternatif kültür arayışı sonuçlarını da beraberinde getirmektedir. Tüm dünyada insan, çağdaşlaşabilmenin, çağdaş insan olabilmenin sancılarını ve sıkıntılarını yaşamaktadır. En büyük sancı da kadın erkek ilişkilerine bakış konusunda ortaya çıkmaktadır.

19. yüzyılda ekonomik gelişmeler nedeniyle yeni bir toplum biçimine geçiş, kadının yine üretici olarak doğrudan toplum yaşamına katılmasına yol açmıştır. Ancak yüzyıllardır sürüp giden baskı ve önyargıların, geleneklerin ağırlığını sırtında taşıyarak. Bu kez hem toplum yaşamında üretken olmak, hem de ev ile ilgili işleri yürütmek sorumluluğu da üstüne yüklenerek. Bununla birlikte, bu koşullar kadın ile ilgili olumlu gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Toplumsal üretime doğrudan katılan kadın, insan olduğunun bilincine vararak hakları için mücadeleye başlamıştır.. Amerika'da ve Avrupa'da kurulan ilk feminist dernekler kadının toplum yaşamında söz sahibi olmasını sağlayan haklar için mücadele eden derneklerdi.

ÇAĞDAŞ İNSAN OLMAK

Kadın hakları konusunda başlayan ilk mücadeleleri sonraları birçokları izledi. Kadınlar, toplum yaşamında görece de olsa bazı haklar kazandılar. Eşitlik bazı durumlarda sağlandı, bazılarında sağlanamadı. Sosyalist ülkelerde bile eşitliğin tam olarak sağlanamadığı söylenmektedir. Şimdi tam bu durumda şu soru akla gelmektedir: Eğer bir toplumda ya da bir ilişkide kadın erkek eşit değilse, o toplumdaki erkek de gerçekte özgür ve eşit olabilir mi, o toplumdaki erkeklerin çağdaşlığından, uygarlığından söz edilebilir mi? Kuşkusuz hayır. **Cinslerden biri ötekine baskı yapıyorsa, gelişmesini engelliyorsa, kendisini de engelliyor demektir.** Toplumun gelişmesini engelliyor demektir. Kadını ikinci sınıf yaratık olarak gören kişinin kendisinde bir eksiklik vardır. Kuşkusuz yüzyıllar süren koşullanmaların sonucunda böyle düşünmesi, ya da davranması artık mazeret olmaktan çıkmıştır. Günümüzde kadın sorunları yüksek sesle dile getirilmekte, tartışılmaktadır. Sorunlar topluma mal edilmeye çalışılmaktadır. Ama tüm bunlara karşın, bakın hâlâ neler oluyor?

-Toplum yaşamında insanlar arasındaki ilişkileri belirleyen yasalarda, suç ve ceza durumlarını belirleyen hukuk kurallarında hâlâ eşitliği zedeleyen maddeler var.

-Toplumu kitlesel olarak yönlendiren basın yayın organlarında haberler değerlendirilirken, kadınları aşağılayan sözler kullanılıyor.

-Yine toplumu kitlesel olarak yönlendiren sinema filmlerinde, kadın dövme sahneleri sıkça görüntüleniyor. Reklam filmlerinde kadın, kolay kandırılan bir kesim olarak ele alınıp düşüncesizce tüketici olmaya özendiriliyor, reklam filmlerinde kadın, malı satmak için hiç ilgisi olmayan mallarda bile öne çıkarılarak (çıplak ve seksi görüntüyle verildiğini bilmem söylemeye gerek var mı?) cins olarak aşağılanıyor.

- Demokratik kitle örgütlerinin yönetiminde görev alan kadın yönetici, yönetim kurulu toplantısında arkadaşlarından birinin görüşüne karşı çıktığında görüşüne karşı çıkılan kişi "sen bir kadın olarak benim görüşüme nasıl karşı çıkarsın?" diyebiliyor. Kadın yönetici gruba ya da görüşe bağlılığı sağlansın diye güvenilir (!) biriyle evlenmeye zorlanabiliyor.

-Eğitim programlarında, ders kitaplarında kadının işlevi ev ve ev işleriyle sınırlandırılıyor. İlkokul 1. sınıf programındaki Evimiz, ailemiz ünitesindeki konular işlenirken, yazılar ve resimler ilk bakışta farkedilmeyen ancak etkisi uzun süren bir koşullanmayı beraberinde getiriyor. Resimlerde, baba gazete okurken,

anne ütü yapıyor vb. Aynı program okul öncesi eğitimde de hafifleştirilerek uygulandığı için koşullanma daha erken yaşlarda başlıyor ve 2.5 yaşındaki bir çocuk, evde tersi bir uygulama gördüğü zaman "anne babam niçin bulaşık yıkıyor, mutfak işlerini anneler yapar" diyebiliyor.

-Benzeri türde koşullandırmalar, bilinçli ya da bilinçsiz kültür, sanat ürünlerinde ortaya çıkıyor. Bir sevda ilişkisinde bile, kadın zayıf, güçsüz, erkeğe muhtaç gösterilirken, erkek bu tür duygulardan yoksun gösterilebiliyor. Filmlerde, baş erkeğin kadın dövmesi, birçok kadının rahatlıkla bu erkeğin yatağına girmesi, izleyici tarafından doğal karşılanıyor.

-Basında kadının dövülmesi, öldürülmesi olaylarına sıkça rastlanıyor. Tam bu noktada, saldırganlık, dayak, küfür gibi şiddet içeren olayların demokrasi bilincinden yoksun olmaktan kaynaklandığını belirtmek istiyorum. Demokrasi bilinci, bir insanın kendisinin dışındaki insanlara da kendisinden değişik düşünme davranma, yaşama özgürlüğü tanımasıdır. Bunu özümseyerek yaşam biçimi haline getirmesidir. Çağdaş insan öteki insanlarla uygarca konuşabilen, tartışabilen, bilimsel, gerçekçi çözümler önerebilen, karşısındakinin görüşüne de saygı duyabilen insandır. Demokrasi bilinci olmadığı için erkek, kendisinden farklı düşünen karısına bağırmakta, dövmekte, bir noktada iş cinayete dek uzanmaktadır. Saldırganlık yalnız kadın erkek arasında değildir ama. Erkek erkeğe şiddet uygulanan, kadın kadına dövüşülen olaylar da vardır. Geçtiğimiz yıl, yaşanılan bir cinsyet olayında, eşcinsel ilişkide olan kadınlardan biri diğerini döverek öldürmüştü. Bu kadınların ikisi de yüksek öğretim görmüş kişilerdi. Bu örneği şunun için veriyorum. Toplumdaki kadına bakışı, erkeklerin kadınlara karşı davranışlarını değerlendirirken, çarpıklıklarla mücadele ederken erkek düşmanı bir konuma düşmek yerine, toplumdaki demokrasi bilincini geliştirmek, çağdaş insan olmak için mücadele etmek gerekir diye düşünüyorum.

BAZI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Çağdaş insan örgütlü insandır. Kadın olsun, erkek olsun herkes sorunlarını çözmek için örgütlenmelidir. Çalışan insanlar, meslek grupları nasıl ki sorunlarına çözüm aramak, dayanışma sağlamak için örgütleniyorlarsa, kadınlar da salt kadın olmaktan gelen sorunlarına çözüm getirmek, haksızlığa uğrayan kadınlarla dayanışma içinde olmak için örgütlenmelidirler. Kadın dernekleri, kadın kültür evleri günümüzde giderek yaygınlaşmaktadır. Kadınların kitlesel olarak bu örgütlerde toplanması, kendi hakları için olabildiğince kitlesel olarak mücadeleye katılması bir zorunluluktur. Burada en büyük görev yine kadın örgütlerine düşmektedir. Kadın hareketi, kadın sorununu merkez kabul edip yola çıktığı için politik görüşlerden, politik hareketlerden bağımsız olmalıdır. Bununla birlikte; ülkemizde hâlâ silahlı saldırılar, işkenceler sonucu yaşamını yitirenlerin yakınları olan kadınların; düşüncelerinden dolayı hapiste yatan kadınların; iş kazalarında, maden ocaklarında yaşamını yitirenlerin yakınları olan kadınların; eğitimsiz, ekonomik bağımsızlıktan yoksun kadınların; tarım kesimindeki hazır ve parasız işgücü olan, her türlü özgürlükten yoksun kadınların; kısacası ülkedeki ekonomik ve toplumsal çelişkilerden fazlasıyla etkilenen kadınların var olduğunu bile tek temellendirmelidir mücadelesini. Buna bağlı olarak;

-Kitleselleşmek için, geniş kadın kitlesinin sorunlarını dert eder, onlara çözüm arar bir tavır içinde olmalıdır. Yukarda belirttiğimiz, yasalarda ve hukuk kurallarındaki eşitsizliğe karşı mücadelelerle, somut eylem biçimleriyle kadını bu mücadelenin içine çekmelidir. Kadınlar burada öncelikle çocuk eğitimi konularında eğitilmeli, bilinçlendirilmelidir. Ancak bilinçli bir anne, gelecekte karşı cinse eşit gözle bakabilen çocuklar yetiştirebilir.'

-Eğitim öğretim kurumlarıyla, eğitimcilerin örgütleriyle işbirliği içinde olmalı, eşitliği zedeleyen konu ve resimlerin kitaplardan ve öğretim programlarından çıkarılması, alternatif kitap ve program hazırlanması, eğitimcilerin konuya duyarlığının sağlanması için işbirliği yapmalıdır. Aile içi eğitimde ve okul eğitiminde koşullanmanın etkilerini azaltmayı, giderek yoketmeyi amaçlamalıdır.

-Yazarlarla, sinema, tiyatro sanatçılarıyla, film yapımcılarıyla, yönetmenlerle ilişki kurmalı, eşitliği zedeleyen yapıt ve ürünlerin olabildiğince aza indirilmesine çalışmalıdır. Bu tür ürünlere karşı kadınların tepki duymasını, tepkilerini kitlesel olarak dile getirmesini sağlamalıdır. Sanatçılardan somut davranış göstermesi istenmelidir. (Dayak sahnesinde oynamamak.)

-Kadın kültür evlerinde kadınların kültürel birikimlerini, kültür düzeylerini artırıcı çalışmalar yapılmalıdır. İyi kitap, iyi film, iyi tiyatro yapıtlarını izlemeye, okumaya yönlendirmeli, kuruluş kendisini ve çevresini sürekli geliştirmelidir.

-Toplumdaki çarpıklıklara karşı mücadele ederken, erkek tarafından uygulanan saldırı ve şiddeti dışlamak için araç olarak yine saldırı ve şiddetin kullanılması yanlışına düşülmemelidir. Sarkıntılık eden erkeklere mor iğne saplanması, kadınların rahatlıkla meyhaneye gidebilmesi için meyhane basılması gibi, bir avuç insanın yine zor kullanarak toplumu (erkek toplumu) değiştirme çabası, bence kadın sorununa çözüm olmaktan, kadınları kitlesel olarak mücadaleye katmaktan uzaktır. Bu tür eylemler; toplumumuzdaki sorunları çözmek için bir avuç iyi niyetli genç insanın silahlanarak dağlara çıkması olayını çağrıştırmaktadır. Hayattan, toplumdaki çoğunluktan kopuk talepler, bulaşık bezini artık erkekler kullansın gibi zorlayıcı biçimsel çözümler, gerçekçi ve uzun vadeli çözümler olmaktan uzaktır. Sorun demokrasi bilinci sorunudur, çağdaş insan olabilmek sorunudur. Bunun için de, kültür sanat ve eğitimden gerektiğince yararlanarak; sabırlı, uzun soluklu, yaşama, insanlara sevgi ve inanç dolu sürekli bir mücadele yürütülmelidir.

KISA... KISA...

■ Eğit-Der Ereğli Şubesi, Kadınlar Günü nedeniyle bir panel düzenledi. Panele yazar **Talip Apaydın**, Yazar **Lütfiye Aydın** ve şair **Zerrin Taşpınar, Azime Korkmazgil** ve **Savaş Büke** konuşmacı olarak katıldılar. Toplantı kalabalık bir kitle tarafından ilgiyle izlendi.

■ Gebze kadın Kültür Derneği 8 Mart nedeniyle bir dizi etkinlik düzenledi. Dernek üyesi kadınlar arasında açılan elişi yarışması ve sergisi, tiyatro gösterisi vb. etkinliklerle sürdü. 8 Mart günü şair yazar **Gülsüm Akyüz** ve şair **Leyla Şahin** ile yapılan imza gününden sonra kalabalık bir kitle tarafından izlenen panel yapıldı. Panele konuşmacı olarak, **Güner Ainar Baş, Ersevil Aydın, Saadet Özkal, Gülsüm Akyüz, Leyla Şahin** katıldılar. Şenlikte **Rahmi Saltuk** dinletisi, koro ve folklor gösterileri sunuldu.

■ Sefaköy Kültür ve Gelişitirme Derneği Kadın Komisyonu, 8 Mart günü pazar yerinde yaklaşık 3000 kadına karanfil takarak günün anlamını belirten konuşmalar yaptılar. 8 Mart akşamı dernek lokalinde şenlik düzenlendi.

■ İnsan Hakları Derneği Kars şubesi 8 Mart'ı düzenlediği bir şenlikle kutladı. Şenlikte konuşan Karslı kadınlar, genel af, idam cezalarının kaldırılması, kadın cinsinin aşağılanmışlığına son verilmesi konusundaki istemlerini belirttiler. Ayrıca yöre kadınlarının ekonomik ve toplumsal sorunlarından sözettiler. Bunlar arasında, tutuklu yakını kadınların yakınlarıyla kendi dillerinde konuşmalarının engellendiği, yörede görevli doktorlarla kendi dillerinde konuşamamaları, sağlık kuruluşlarının yetersizliği vb. sorunlar özellikle öne çıkan konulardı.

■ Kocaeli'li kadınlar 8 Mart'ı 1 haftalık bir programla kutladılar. Çeşitli kadın çevrelerinin ortaklaşa düzenlediğ kutlama 3 Mart'ta **Zalde Üzümçeker** ve **Şule Perinçek**'in katıldığı bir söyleşiyle başladı. 4 Mart - 10 Mart 1990 tarihleri arasında Kocaeli Kültür Sanat Merkezi'nde elişlerinden oluşan birsergi açıldı. 8 Mart günü bir basın toplantısı ve akşamı bir yemek düzenlendi. 9 Mart günü film gösterisi 10 Mart günü de Kadın ve Sorunları konulu bir panel düzenlendi. Panele Ayrımcılığa Karşı Kadın Derneği'nden **Tülin Tınaz**, Sosyalist Feministlerden **Fadime Kök**, Sosyalist Parti Merkez Kadın Bürosu'ndan **Sibel Karaoğlu** katıldılar. Panel, kadınların sordukları sorular, yaptıkları konuşmalarla oldukça canlı bir biçimde geçti.

■ İstanbul Mülkiyeliler Birliği Lokalinde 10 Mart 1990'da "21. Yüzyıla girerken Kadın" konulu panel düzenlendi. Prof. Necla Arat'ın yönettiği panele konuşmacı olarak, **Prof. Mübeccel Kıray, Yard. Doç Yeşim Arat, Prof. Nermin Abadan Onat, Av. Canan Arın** katıldı.
-İTÜ Sosyal ve Kültürel Hizmetler Komitesi 12 Mart 1990'da "Toplumda Kadın konulu bir panel düzenledi. Panele **Ayla Algan, Aydın Boysan, Birsen Yılmazer, Şahika Yüksel** konuşmacı olarak katıldı

■ Petrol-İş Sendikası 10 Mart 1990'da "Ve kadınlar... Bizim Kadınlarımız" adlı bir panel düzenledi. Panele, **Münir Ceylan, Tevfik Çavdar, Yakup Kepenek, Toktamış Ateş, Şükran Ketenci, Meral Ekim, İlknur Karaca** konuşmacı olarak katıldılar.

KISA... KISA...

-14.3.1990 Çarşamba günü saat 11.00'de Türkiye Yayıncılar Birliği'nin Olağanüstü kongresi yapıldı. 1985 yılında kurulan ve 149 üyesi bulunan T. Yayıncılar Birliği'nin kongresinde yapılan seçime iki liste katıldı. Seçimler sonucunda yönetim kurulu asıl üyeliklerine Aygören Dirim, Turhan Bozkurt, Özkan Taner, Cengiz Yaşar, Çetin Tüzüner, Mehmet Atay, Hüseyin Yıldız; yedek üyeliklerine Hüseyin Sönmez, Nihat Emeksiz, Ömer Er, İsmail Dönmez seçilmişlerdir. Yönetim kurulu kendi arasında yaptığı seçimde başkanlığa Turhan Bozkurt'u, sekreterliğe Aygören Dirim'i getirmiştir.

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın Ustalara Saygı gecesinin üçüncüsü 12 Mart 1990'da Rıfat Ilgaz için yapıldı. Karaca Tiyatrosu'nda düzenlenen geceye, Zeki Alasya-Metin Akpınar; Cengiz Bektaş'ın yönettiği panele İlhan Selçuk, Ferruh Doğan, Ahmet Oktay katıldhı.

-Acımlar Küçükçekmece Temsilciliği 17 Mart 1990'da Sefaköy Ekiciler Sinemasında UÇURTMAYI VURMASINLAR filminin de gösterileceği bir etkinlik düzenlemiştir. Etkinlik çerçevesinde iki seans film gösterimi, filmin öykü ve senaryo yazarı Feride Çiçekçioğlu ile söyleşi ve imza günü yeralmaktadır.

Atilla Dorsay ile söyleşi
Alt kültür gerçek kültürün yerini mi alıyor.

AMERİKAN KÜLTÜRÜ AVRUPA KÜLTÜRÜNÜN EGEMENLİĞİNE SON VERİYOR...

Değişen dünyada eski değerler yerini yeni değerlere bırakıyor. Bu konuda sürdürdüğümüz söyleşilere, sinema eleştirmeni Atilla Dorsay'la devam ediyoruz. Dorsay, "kültür küçük bir azınlığın, seçkinlerin malı olan bir üretim ve tüketim alanı olmaktan çıkıp, daha geniş alanlarda tüketilen bir nesne haline geliyor" diyor.

-2000'e on kala dünyada çok büyük değişiklikler yaşanıyor. Bu değişiklikler kültür alanına, sanat'a estetiğe ve sinema'ya da kaçınılmaz olarak yansıyacak. siz bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Dorsay: Çok hazır reçeteler çözümler önermek mümkün değil. Genelde 20. yüzyılda küçük bir azınlığın elit bir seçkinler kitlesinin malı olmuş kültür olayının daha bir yaygınlaştığı popülerleştiği, demokratikleştiği, çok daha geniş halk katmanlarına yayıldığı iddiası var. Gerçekten de çağımızda teknolojinin gelişmesiyle çok büyük bir ivme kazanan kitle iletişim araçları, kültürün tabana yaygınlaşmasında popülerleşmesinde kitleselleşmesinde olanak sağlıyor.

Yani kültür artık çok küçük azınlıkların seçkinlerin malı olan bir üretim ve tüketim alanı olmaktan çıkıyor, daha geniş alanlarda tüketilen bir nesne haline geliyor.Ama hangi kültür tüketiliyor? Tüketim tabanı genişleyen kültürün nitelikleri de radikal değişikliğe uğruyor mu? Diğer bir deyimle eskiden tüketilen kültürle bugün tüketilen kültür ayni düzeyde kültürler mi? Yoksa 20. yüzyıl kültürün bir alt kültüre dönüşmesi bir tür alt kültür olayının gerçek kültürün yerini alması sürecini mi yaşıyor.

-Ortak Avrupa evi gibi bir proje tartışılıyor. Bu kültürler arası etkileşim ne tür sonuçlar doğurabilir?

Dorsay: Ortak Avrupa projesi çok eski bir düşü gerçekleştirmeye çalışıyor. Avrupayı ekonomik alanda birleştirmek ama, kültürel alanda tekleştirmeyi zaten öngörmüyor. Tam tersine Avrupa'nın ilerde her halkın kendi kültürünü en iyi biçimde koruyup, bu alanda en iyi, en kusursuz üretimi gerçekleştirebileceği bir mozaiği olması düşünülüyor sanırım.

Yoksa Avrupa kültürünün birleşip tek düzeleşmesi söz konusu değil. Birde bu mozaik kültür oluşumunu hızlandıran bir faktör Amerikan kültürünün gitgide artan eğemenliği oldu. Ve Avrupa tarihinde ilk defa bir yabancı kültürün hegemonyası altına düşmekten korktu. Çünkü çok uzun yüzyıllardır dünyada baskın kültür Avrupa kültürü olageldi. Tarihin çok eskilerine gidersek, bir Mısır kültürünün, bir Anadolu kültürünün baskın olduğu dönemleri yaşadık ama en azından Rönensans'dan beri, hatta Roma'dan, hatta eski Yunan'dan beri Avrupa kültürü baskın kültür olagelmiştir. İlk defa olarak bu kültür kendi dışında olan bir kültür tarafından tehdit ediliyor. Amerikan kültürü geçen yüzyıldan beri var, en azından yüzyılın başından beri var olan, egemenliğini duyuran bir kültür ama son yıllarda sinemayı da aşan televizyon olayı, televizyon filmleri, yapımları aracılığıyla Amerikan Kültürü dünya üzerinde son derece baskın hale geldi. Televizyon dışında yalnız sinema alanında bile amerikan yapımları gösterişleri, görkemleri, çekicilikleri sayesinde adeta kendilerinin dışındaki sinemayı tamamen sildiler. Avrupa bunun korkusunu yaşıyor. Bu Avrupanın birleşmesi olayının kültürel yanını daha da bir gündeme getirdi ama dediğim gibi bu tür bir kültürel birleşme Amerikan kültürüne karşı bir Avrupa kültürünü oluşturacak. Bu aslında yanıltıcı bir görünüm. Çünkü bu genel kültür mozayiği haline gelecek. Çağımızda enternasyonalizm öngörülenin tersine ciddi darbeler alırken ulusalcı milliyetçi akımlar daha da güçleniyor. Bunun siyasal plandaki sonuçlarını da yaşıyoruz ama kültür planını da ulusal kültürlerin çeşitli alt kültürlerinin çok daha uzun zaman yaşayabileceği görüşündeyim.

-Dünyadaki kültür değişmelerinin Türkiye'ye yönelik yansımaları neler olabilir? Türkiye iletişimin yoğun olarak yaşandığı bu çağda, kültürel değişimi hangi düzeyde ortaya çıkabilir?

Dorsay: Türkiye bir Avrupa ülkesi değil. Ne Belçika, ne Lüksemburg kendine özgü çelişkileri yaşayan bir toplum. Zaten bir Avrupa toplumu olup olmadığıda tartışmalı, AT'ye girip girmeyeceği tartışmalı, girme isteğinin ne derece doğru olup olmayacağı kendi içimizde de tartışmalı. Türkiye malum doğu ile batı arasında bir köprü Kendi çelişkilerini yaşayan bir toplum. Bir kere böyle bir toplumun avrupa kültür manzumesi içinde yer alıp örneğin Amerikan kültürüne karşı kendini koruması zaten söz konusu değil. Türkiye henüz Avrupa'nın parçası değil. Parçası olmazken Amerikan kültürü Türkiye'de çok baskın bir şekilde yaşanmaya başlandı. Buna karşı önerilen çareler ve reçeteler örneğin herhangi bir avrupa topluluğunun önerdiği gibi değil. Çünkü herhangi bir Avrupa toplumunda bizimki kadar kültür karmaşası çeşitliliği zaten yaşanmıyor. Onlar bu alanda kendi aralarında birleşmeyi, yeterli buluyorlar. Ama biz hemen bu birleşmenin şemsiyesi altına girip Amerikan Kültüründen kurtulacak gibi değiliz. Çünkü biz bırakın Amerika'yı kendi kültürümüzün Avrupa içindeki yerini bilmiyoruz. Bizim açımızdan sorun çok karmaşık, çetrefilli. Bir tek müzik olayı bile bunu göstermeye yeterli. Avrupa'da kendi müziğimizi Amerikan müzigine karşı koruyalım diye bir akım olabilir. Bizde de böyle bir akım olduğu zaman hangi kendi müziğimizi koruyacağız? Arabeksi mi koruyacağız, halk müziğini mi koruyacağız, klasik Türk müziği dediğimiz müziği mi koruyacağız, çok sesli Türk müziğini mi koruyacağız, şu özgün müzik dediğimiz şeyi mi koruyacağız neyi koruyacağız? Onda bile anlaşma yok, batıda bu kadar çelişki yok. Orada kültür sorunları daha bir durmuş oturmuş.

Lambada fırtınası

-Sinemanın dünyadaki bu kültür etkileşimlerindeki rolü ne olabilir? Dünyada kültürlerin global bir karşılaşmasında sinemanın rolü ne olabilir?

Dorsay : Diğer sanatlara oranla daha etkin daha yaygın olmasıyla direkt olarak bağlı. Sinemanın tüm sanatların bir bileşkesi olduğunu zaten biliyoruz. Sinema diğer sanatların tersine bir sanat alanı değil bir sanayi alanı, onun da ötesinde bir kitle iletişim aracı. Oysa bir heykel için, resim için bir kitle iletişim aracı demek son derece zor. Daha dar kullanımlara yönelik sanatlar bunlar. oysa bir filmi çok daha fazla sayıda insan tüketiyor. Dolayısıyla sinema bu değişimlerde baş rolü oynuyor. Amerikan kültürünün diğer kültürler üzerindeki baskısından söz ederken hep sinema gündeme geliyor. Kimse Amerikan kökenli caz müziği diğer kültürleri öldürüyor diye bir şikayette bulunmuyor. Çünkü cazın yaygınlığı o kadar değil. Pop müzik konusunda bazı şikayetler var o da çok yaygın bir sanat alanı ama esas korku Amerikan sinemasının baskınlığından kaynaklanıyor.

Çünkü son derece yaygın, bütün dünyaya kolayca ulaşılabilen televizyon ve video aracılığıyla evlere kadar girebilen bir sanat. Sinemanın bu kadar yaygın olması kültürler tartışmalarında baş köşeye oturtuyor.

Bizde de Türk sinemasının uyandırdığı yankı, toplumda gördüğü ilgi ve toplumda yol açtığı tartışmalar bundan kaynaklanıyor.

-Yeniden bol sinemalı günler sinema severleri bilet gişelerinin önünde kuyruklara sokacak. Böylesi sinema şölenlerinin Türk sinemasına katkısı ne olacaktır?

Dorsay :

Bizim kültürel yaşamı gelişmiş ülkelerdeki kadar izleyemediğimiz dünya sinemasının, gelişimini, verdiği son ürünleri izlemek için bir fırsat İstanbul Sinema Festivali. Bizim salonlarımız son derece az, gösterilen filimler genelde ticari filimler oluyor. Her ne kadar son yıllarda belirli bir canlanma var ise de biz sanatsal sinema denilebilecek alanın ürünlerini pek tanımıyoruz. Bunlar bazı örnekleriyle sinemamızda yer alıyor. Bazen Televizyon'da yer alıyor, bir iki kaset çıkıyor video piyasasına, ama o kadar. Halbuki İstanbul Sinema Festivali gösterdiği yüzyirmi-yüzotuz film ile bütün dünyada bütün bir yıl boyunca ilgi görmüş. Şenliklerinde ödül almış filmleri topluca seyir imkanını getiriyor seyirciye. Ama hangi seyirciye kaç kişi seyrediyor? Türkiye genelinde çok fazla seyirci değil. Yani ellibeş milyonluk bir toplumda yirmi otuz bin kişi çok önemli sayılmayabilir. Ama şunu unutmamak gerekir bu kitlenin içinde yarının büyük kentlerini iyi film arayan, iyi filmi derleyen sinema seyircisi olduğu gibi, yarının yönetmenleri , oyuncuları da var. Türk sinemasının da ileride daha iyi bir yola girmesi için bu festivali çok yararlı buluyorum.

BİREYİN DEĞERLENMESİ VE SOSYALİZM

❒ Asım Bezirci

Nurullah Ataç'ın bir sözünü anmıştım bir yazımda "Solcuda değilim, sağcıda değilim. Bireyciyim." (1)

Bu sözü duyanlar bireye değer vermenin, onu özgür ve mutlu kılmanın solculuğa aykırı olduğunu sanırlar. Nitekim, Ataç da öyle sanıyordu! Faşizmle sosyalizmi aynı kefeye koyup alabildiğine kötülemesi de belki bundandı.

Burada Ataç'ı bir daha eleştirmek istemiyorum. Ancak, dile getirdiği düşünceyi irdelemek gerektiğine inanıyorum. Çünkü, onunla birlikte başkalarının da sık sık öne sürdüğü bir düşüncedir bu, yaygın ve yanlış bir düşünce. . .

Kuşkusuz, bireyin faşizmde önemi, değeri yoktur. Çünkü, "faşizm mali sermayenin en gerici, en saldırgan gruplarının açıkca tedhişe ve kaba kuvvete dayanan diktatörlüğüdür. Bu diktatör- lüğün amacı işte işçi sınıfının örgütlerini yıkmak ve bütün ilerici güçleri ezmek, dışta da dünyaya hâkim olmak için istilâ savaşları hazırlamak ve açmaktır" (*)

Elbette, devlet (aslında finans kapital) önünde kişisel hak ve özgürlükleri hiçe indiren faşizmin kanlı, baskılı yönetiminde emekçiler gibi öteki bireylerin de gelişip serpilmesi söz konusu olamaz. Fakat faşizmin karşıtı olan ve demokrasiye, adalete, barışa, kardeşliğe dayanan sosyalizm için aynı şey söylenebilir mi?

Aldous Huxley'e bakılırsa, "Bilimsel sosyalizmin amacı, bireyi düşünce özgürlüğüne ve bir ruha sahip olma hakkıyla birlikte bütün haklarından, kişisel özgürlüğün bütün belirtilerinden yoksun kılmak" imiş! (3)

Sağcılardan şaşıranlar da olsa açıklamalıyım: Ben de bireyden yanayım! Üstelik, sosyalizmin - Nurullah ataç ile Aldous Huxley'in yazdığı gibi- bireye değer vermediğine de hiç inanmıyorum! Tersine, eğer gerçek bireycilik; başıboş bırakılan bencil insanların topluma ve birbirlerine karşı tutkuyla, kıyasıya savaşarak çıkar, ün ve üstünlük sağlamaları değil de onların başkalarını ezmeden her bakımdan kişiliklerini zenginleştirecek, yeteneklerini geliştirecek, olanaklarını çoğaltacak uyumlu birdüzende değer ve saygınlık kazanmaları ise, bunun, kapitalizmle bağdaşamıyacağına inanıyorum.

Bilindiği üzre, kapitalist topluma egemen üretim ilişkileri gitgide insanı yabancılaştırmakta, parçalamakta, nesneleştirmekte, kullandığı makinenin dahi nerdeyse bir vidası haline getirmektedir. Öte yandan, tröstlerin, kartellerin, çokuluslu şirketlerin büyümesi kapitalizmin temel ilkelerinden olan "bireysel girişim" ile "kişisel özgürlük"ü gitgide daraltmaktadır. Başka birdeyişle, kapitalizmin gelişmesi günden güne bireyi ezmekte, kişiliğini silmektedir.

İnsanın insanı sömürmesine dayanan kapitalizm bireylere "fırsat eşitliği" vermez; yapısı gereği, veremez. Nitekim, kapitalist toplumda yalnızca parası olanlar fırsatlardan yararlanabilirler. Başka türlü söylersek: Okuma, öğrenme, yaratma, gezme, eğlenme, beslenme, barınma, sevişme hak ve özgürlüğünü daha çok, en çok değerlendirebilenler varlıklı sınıfların insanlarıdır. Demek ki bireysel isteklerin gerçekleşme oranı toplumsal sınıflara, üretim ve mülkiyet ilişkilerine göre değişmektedir.

Kapitalist toplumda sınıflar arasında da, bireyler arasında da bundandolayı amansız bir çekişme vardır. Gerçi burjuvalar azınlıkta, emekçiler çoğunluktadır. Ama birey için gerekli ekonomik ve kültürel olanakların çoğu burjuvaların, pek azı emekçilerin elindedir. Bu çekişme ve terslik yüzünden kapitalizmde tüm bireylerin gelişmesi güçtür, daha doğrusu, sınırlıdır.

Sosyalist toplumda bu güçlük de, bu sınır da ortadan kalkacaktır. Toplumsal adalet ve demokrasi gerçekleşip de sınıfsal egemenlik ve tahakküm sona erince, sınıflar ve bireyler arasındaki çekişme de sona erecektir. bireylerin çıkarları ile toplumun çıkarları birbiriyle uyuşacaktır. Şimdi bir avuç insanın tekelinde bulunan olanaklar o zaman herkesin olacaktır. O zaman bütün bireylerin hem olanakları artacak, hem de olanaklardan yararlananların sayısı çoğalacaktır. Yabancılaşmadan, ayrıcalıktan, kölelikten, sömürüden, işsizlikten, yoksulluktan kurtulmuş, bütünlüğe kavuşmuş, özgür bireyler eğilimlerini karşılamaya, kişiliklerini zenginleştirmeye yeteneklerini değerlendirmeye elverişli bir ortamda yaşayacaklardır. Tıpkı Nâzım Hikmet'in "Davet" şiirinde belirttiği gibi:

"yaşamak bir ağaç gibi tek ve hür
ve bir orman gibi kardeşcesine"

Elbette, böylesi bir yaşama bireyin olduğu kadar sanatçının da yararına olacaktır. Emeğinin tam hakkını alması, düşüncelerini özgürce belirtmesi, eserlerini rahatça yaratması onun kişilikçe daha yetkin ve verimli olmasına yardım edecektir. Öte yandan ilerici, demokratik, bilimsel, halkçı, insancı temellere dayanan her türlü eğitim ve öğretimini gittikçe bütün topluma yayılması, her alanda yaşama koşullarının git-

Devamı sayfa 22'de

ADALETİN EKMEĞİNİ KİM PİŞİRMELİ?

❒ Sinan Şanlıer

Zafer Diper yönetimindeki Bizim Tiyatro, Modada bulunan Kadıköy Kültür Sanat Merkezi'nde Bertold Brecht'in çeşitli yapıtlarından yola çıkarak "Halkın Ekmeği"ni sahneliyor. Kurgu ve yönetimini Zafer Diper'in üstlendiği oyunda ayrıca Mürsel Yaylalı sesalıcı-saydamcı, Nazan Diper oyuncu-temizlik işleri, Ali Doğantimur ışıkçı-bağlamacı ve Nilay Çelikkol'de şarkıcı-kemani olarak rol alıyorlar.

Oyun günümüz insanının adalet ve özgürlük konularındaki mücadelelerini tarihsel prespektif içinde ulusaldan evrensele varan bir boyut içerisinde incelemeye çalışıyor. Gündelik sıradan insan davranışlarının bile genelin yapılanmasında ne denli önemli ölçüde yer aldığını vurgulayan oyun, zaman zaman güldürüyor, zaman zaman da ivedilikle düşünülmesi gereken paradoksları gündeme getiriyor.

KİTAPLAR

BÖYLE BAŞA..

(Akbulut Fıkraları)
Hasan Uysal
Boyut Yayınları
128 Sayfa

Gazeteci yazar Hasan Uysal'ın Boyut Yayınevi'nden çıkan bu son kitabında başbakanı çeşitli zaman ve yerlerden derlenmiş fıkralarla hicvediyor. 128 sayfa olan kitap "Kısa Kısa Akbulut'ça, Akbulut Çocuk, Akbulut Askerde, Akbulut Halkın İçinde, Akbulut Politikacı, Akbulut İçişleri Bakanı, Akbulut Meclis Başkanı, Akbulut Başbakan, İngilizce Öğreniyor, Yurtdışı Gezilerinde, İcraatın İçinde" adlı bölümleri içeriyor.

YUSUF İLE MENOFİS

Nazım Hikmet
Tüm eserleri 14
Oyunlar 3
ADAM Yayınları

Mehmet Fuat'ın yönetimindeki ADAM Yayınları Nazım Hikmet'in Tüm Eserleri dizisinin 14. kitabı olan Yusuf ile Menofis'i yayınladı. Yusuf ile Menofis "Oyunlar 3" başlığı altında, Nazım Hikmet'in beş oyunundan oluşturulmuş. Kitapta sırayla, "Allah Rahatlık Versin, Evler Yıkılınca, Yusuf ile Menofis, İnsanlık Ölmedi Ya, İva İvanoviç Var mıydı? Yok muydu?" adlı oyunlar yeralıyor.

ŞEREFNAME

(Kürt Tarihi)
Çev. M. E. Bozarslan
Hasat Yayınları
544 Sayfa

1600 yıllarında Bitlis Hükümdarı Şeref Han tarafından kaleme alınan Şerefname Kürt tarihini içermektedir. Mehmet Emin Bozarslan tarafından Arapça'dan Türkçe'ye aktarılan kitap Şerefname'nin 1. cildini kapsamaktadır. Kitap ayrıca bu konuda önemli bir kaynak olma özelliğini taşımaktadır.

TÜRKİYE RAPORLARI

Uluslararası Af Örgütü
Alan Yayıncılık
230 Sayfa

Alan Yayıncılık tarafından hazırlanan bu kitap Uluslararası Af Örgütü raporlarında ki Türkiye'de insan hakları ihlallerini konu almaktadır. Alan Yayıncılık'ın Güncel Sorunlar Dizisi içerisinde yer alan kitap "İnsan Haklarının Acımasız İhlali, Düşünce Suçları, Ölüm Cezası, Gözaltında Ölüm ve İşkence" gibi başlıklardan oluşmaktadır.

S.Ş

1 DOKUN 1000 AH İŞİT

Yazıcısı: M.Ö. 141

Dibace

Ünlü feylesof M.Ö. Şöyle buyurmuş: "Neş'e sevginin kaynağıdır." Bu sözlerdeki derin marjinalliği kavrayan parti yönetimi yediyüzyirmi saat kadar süren toplantının ardından bir karara vardı:
"Köşe yapılacak, insanlar gülecek"
İmza: Jozef

Gazetede bir ilan

Seks Yalanları, Bir Kadın Filmi Ve Ödüller: 1989 Kan film festivali en iyi erkek oyuncu ödülü

Gayri Medeni Kanun

"Koca, birliğin reisidir." (Bkz.Med. Kanun Mad.152)
"Karı, kocasının aile ismini taşır. Kadın müşterek saadeti taşımak hususunda gücü yettiği kadar kocasının muavini ve müşaviridir." (Bkz. Mad. 153)

Müjde

Martışma çıkıyor. Sen de katıl. Yazıyla, çiziyle herşeyinle gel. Kim olursan ol gel.
Martışma kuralsızlığın, önyargısızlığın kürsüsü. Gel, sen de katıl. Bir imza, bir yazı ver. Komünistler de gülsün diye. Gel, sen de gel.

Stalin

Üniversitede gençler Stalin'i anma toplantıları düzenliyorlar. "Stalin ölmedi kalbimizde yaşıyor."

Güneşten yenilikçi manşetler

"Katilin eşkali yakalandı."
"1990'da tank istemiyoruz."
"Bugün 12 Mart... General Pinochet de gitti, netekim..."
"Terör kurbanı terörist"
Ahmet Altan'a hoşgeldin diyoruz.

Yeni Tarz Politik Tartışma ya da sağırlar münazarası

-Bitti, feshedelim. Artık bu iş yürümez. Tutmadı.
-Hayır, bitmedi. Dağıtanı dağıtırım.
-Netekim, biz aşağıda imzası olanlar, lağvetmeden feshedelim diyoruz.

Aforizmalar

Toplum≠Birey
Yapıcı≠Dağıtıcı
Tutucu≠Yenilikçi
Global≠Sınıfsal
Profesyonellik≠Amatörlük
Marjinal≠Yığınsal
Devrimci Şiddet≠Gerici Şiddet
Parti≠Hareket
Yenilenme≠Ahlak
Mücadele≠Mutabakat

Yenilenme ya da yenilenememe sorunu...

"DÜŞMAN TEORİSİ" POLİTİK KÜLTÜRÜMÜZÜNDEN DIŞLANMAK ZORUNDA

❒ Sadettin Yumuşak

İnsanlık 21. yüzyıla girmeye hazırlanırken gerek uluslararası gerekse ulusal planda yeni bir politik kültür gereksinimi her geçen gün artan oranda kendini duyurmakta. Gitgide küçülen dünyamızda yalnızca uluslararası politika alanında ya da yalnızca dünyanın şu ya da bu bölgesinde şu ya da bu ülkede bu konuda ilerleme sağlanması yetmiyor. İlk başlarda belki doğal olan "eşitsiz gelişme" giderek üst düzeylerde eşitlenmek zorunda. Politik kültürün önemli unsunları olan politik akımlar ve örgütlenmeler için de aynı şey geçerli. Şu ya da bu akımın ve örgütün kendini yenilenesi yetmiyor. Günümüzde varolan politik akımların ve örgütlenmelerin belki değişik ölçülerde ve hızlarda ama mutlaka ayrımsız hepsinin kendini yenilemesi gerekiyor.

Evrensel insancıl ve demokratik değerlerin öncelik kazandığı yeni çağda genel olarak politikanın, politik düşünce eylem tarzının yeniden yapılanması ve sağduyuyu, ahlakı ve bilimi hiçbir zaman olmadığı kadar içselleştirmesi, böylece yeni bir politik kültür yaratılması gerekiyor. Bu yeni politik kültür şimdiden ortaya çıkmış ve daha çıkacak olan çok çeşitli yeni değerleri içerecektir. Bu süreç içerisinde aynı zamanda bir yandan kimi eski değerler yeniden canlanacak bazıları yeni bir içerik kazanacak, öte yandan kimi eski değerler de tarih müzesine kaldırılacaktır.

* * *

Eski politik kültürün yaşamımızdan çıkmamakta hala direnen önemli unsurlarından birini, deyim yerindeyse, geniş anlamda politikanın militarizasyonu oluşturuyor. Değişik ölçülerde de olsa, hemen hemen bütün politik akımlar, örgütlenmeleri güçlü etkisi altına alan militarizm adeta politik yaşamı savaş alanına, politik örgütleri ordulara, bireyleri de askerlere çevirdi. Stratejiler, taktikler, düşmanlar, müttefikler, cepheler, vb. yalnızca askersel değil önemli politik kavramlar arasında sayıldı. Ne yazık ki, baştan militarizme karşı konum alan, hümanizmi "ütopikten bilimsele" yükseltme savıyla ortaya çıkan marksizm de bu etkiden kendini koruyamadı. (korumasının olanaklılığını ya da gerçekliğini burada tartışmıyoruz.)

Teorik ve pratik boyutlarıyla politikanın militarizasyonu ve özel olarak bunun marksizm üstündeki etkileri kapsamlı bir biçimde incelenmeye, tartışılmaya değer ve çok sayıda altbaşlıklara bölünebilecek bir konu. Bunlardan birini de deyim yerindeyse, "düşman teorisi" oluşturuyor.

Marksizmde "düşman teorisi" Marks ve Engels'ten itibaren (daha çok 1848'i izleyen dönemde) başlayıp, Lenin'le birlikte daha da gelişmiş ve en olgunlaşmış biçimine Stalinizm döneminde kavuşmuştur.

"Düşman teorisi"nin en kötü dışavurumlarından biri, düşmanın, hasmın, karşıtın ya da rakibin (kullanılan ve zamanla değişen deyim o kadar önemli değil) topyekün karşısında konumlanma, onun konumuna göre tutum alma "anticilik" onun savunduğu herşeye saldırma ve saldırdığı herşeyi savunma refleksidir. (Lenin'in, "eğer sınıf düşmanımız bizim attığımız bir adımı alkışlıyorsa, bu adımın doğruluğundan kuşkulanmalıyız" biçimindeki sözlerini anımsayalım.) Bu anlayışın, bir politik akımın ve hareketin kendi bünyesinde her türlü değişeme karşı direnmeye, "durağanlığa" ve bütün kısırlaştırıcı sonuçlarıyla içe kapanmaya ve kendini beğenmişliğe yol açan, karşı güçlerin tutumuna göre konum alarak inisiyatifi karşı tarafa bırakan, böylece adeta karşısındaki güçlerin düşünsel üstünlüğünü önceden kabul eden, politikada sağlıklı kararlar üretmede pek sağlam bir yöntem olmadığı, hatta kolayca provakasyona gelmeye kapı aralayabildiği açıktır.

Bugüne kadar komünist harekette bütün önemli değişimler bu anlayışı karşısında bulmuş ve bu anlayışa karşın yaşama geçirilmiştir. Komünizm'in fethi, Stalinizmin mahkum edilmesi, toplumsal gelişimin biçim ve yollarının ulusal özgüllüğünün kabulü, Sovyetler Birliği'ne koşulsuz ve sınırsız destek ilkesinin terkedilmesi, toplumsal dönüşümün barışçıl yolunun amaç olarak benimsenmesi, giderek şiddetin tümden reddedilmesi, proletarya diktatörlüğünden vazgeçilmesi, komünist partinin öncü ve yönetici rolünün yönetsel güvence altında korunması ve tek parti rejiminin yerini çok parti sisteminin alması vb. hep bu "düşman teorisi" ile -"düşmanın saldırılarına" maruz kalan, "düşmanın yok etmeye çalıştığı" herşeyi korumaya çalışma ve "düşmana ait" denilen herşeyi reddetme anlayışıyla- boğuşularak gerçekleşti.

* * *

Bu nedenledir ki, hala zaman zaman marksist, sol hareket içindeki yenilenme sürecinde geleneksel politik yapıların bir tutuculuk merkezi oluşturduğu yolundaki bir değerlendirmenin karşısına genel politik yaşamdaki tutucu güçlerin tesbiti konabiliyorsa, solun (eskinin ideolojik, politik ve örgütsel düzlemlerde olumsuzlanmasından başka yolu olmayan) yeniden yapılandırılması doğrultusundaki çağrılarla gerici-tutucu güçlerin bu sol örgütleri "yok etme"z çabaları arasında paralellikler çizilebiliyorsa, yasal olarak kurulması gündemde olan partinin komünist ismi/niteliği taşımasını doğru bulmayanlar -hem de "desteklemiyorsan karşısındasın demektir" gibi tipik bir totalitarizm yaklaşımıyla- "özgürlük karşıtı" olarak damgalanabiliyorsa, hele "siyasi şube yetkililerinin komünist adından vazgeçilmesi yolundaki ısrarlı çabaları" da bu konuda bir dayanak olarak gösterilebiliyorsa, bütün bunlar hiç kimseyi şaşırtmamalıdır.

Yenilenme karşısında böylesi direnmeler ne kadar doğalsa, şu ya da bu biçimde bunların aşılması da en az o kadar kaçınılmazdır. Yalnızca "düşman teorisi" değil, politik kültürümüzdeki bütün etkileriyle, yalnızca marksist, sol hareketten değil bütün politik akım ve hareketlerden, politik yaşamımızdan militarizasyon dışlanmak zorunda.

ACI BİR YILDÖNÜMÜ : HALEPÇE

Mustafa Dağcı (Diyarbakır)

Bir yıldönümü ki; İnsanca duygular taşıyan herkesin yüreğini sızıyla silkeliyor...

Bir yıldönümü ki; 16-17 Mart 1988'de Halepçe'de açılan yara yeni yaralarla giderek büyüyor...

OLAY : 1925'te Cenevre Antlaşması'la kimyasal silahların yasaklanmasına, Irak'ın bunu 1932'de imzalamasına karşın sivil halka karşı "hardal" ve "Siyanür" den oluşan kimyasal silahların kullanılması.

TARİH : 16-17 Mart 1988

YER : IRAK Kürdistan'ında Halepçe

BİR BELGE: Irak Komünist Partisi Yayın Organı Risalet el Irak'ın Haziran 1988'deki 89. sayısında Irak Başbakanının 39517/16 T-852 sayılı kararıyla Irak 1.Ordu komutanının yayınladığı bir karar metni: " 1- Ailelerinden bozgun güçlere katılan veya İran'nın yanında yer alanların bulunduğu aileler, tespit edilen köylerden ve yerleşim alanlarından kovulacaktır.

11- Bu işi parti örgütleri (BAAS) ve kitle örgütleri yapacaktır. Gereğinin yapılmasını rica ederim."

KİMYASAL SİLAHLARI KULLANAN: Irak Diktatörü Saddam Hüseyin yönetimi.

SALDIRIYA MARUZ KALANLAR: Savunmasız sivil Kürt İnsanı.

SONUÇ: Genç, yaşlı, kadın, çocuk ayrımı olmadan 5000 Kürt İnsanının dünyanın gözü önünde katledilmesi, 60.000 m2 alanın çöle çevrilmesi, 100.000'e yakın insanın evini, toprağını terkedip sınırlar ötesi yerlere gitmeye mecbur kalması ...

AMAÇ: Kürt İnsanını Araplaştırmak .....

Olmazsa toptan imha etmek...

Bu amaca ulaşmak mümkün değildir.Çünkü bir ulus yok edilemez !

Olayın bundan sonrası Türkiye boyutunu oluşturuyor: Gerici Saddam Yönetiminin Kimsayal Silahlarından kurtulanlardan 60-70 Bin kadarı Türkiye sınırına dayanmak zorunda kalıyor. Türkiye Hükümeti sınıra dayanan bu insanları önceleri kabule yanaşmıyor. Ancak 24 Ağustos 1988 Tarihinde "Olayın İnsani Boyutu" gözönüne alınarak sınırda bekleyenler resmen kabul ediliyor.

Ne var ki; 5000 yakınının acısını unutamıyan bu insanlar "İnsani Boyutun" yürekler acısı durumunu yaşamaya başlıyorlar. Ve sonuç olarak da Türkiye'ye giriş yapan 60 bin sığınmacıdan ancak 38 bini kalıyor.

Diyarbakır'da 13.000, Kızıltepe'de 16.000, Muşta 8.500 geçici barınma yerlerine yerleştirilen Kürt Sığınmacıların sorunları insanlığın bir başka ayıbı olarak duruyor. Beslenmeden iş'e, eğitimden barınmaya, sağlıktan yaşam hakkına kadar her boyuttaki zorlukları karşılamaya çalışan bu insanların temel sorunu statüsüzlüktür. Türkiye Hükümeti Kürt sığınmacılara bir türlü mültecilik hakkı tanımak istemiyor.

Gösterilen gerekçe ilginç: "Bu kişiler sınırı kanunsuz olarak geçmişlerdir." denmektedir. Nedense Hükümet bu insanların Türkiye'ye girmesi konusunda 28.8.1988 Tarihinde verdiği Resmi İzin Kararını unutuveriyor.Türk Hükümetinin çelişkili tutumu uluslararası antlaşmalar düzeyinde de sürmektedir.

Türkiye'nin de imzası bulunan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 14.maddesine göre "Herkes zulüm karşısında başka ülkelerden mülteci Olarak Kabulünü İstemek ve bu ülkeler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkına sahiptir".

Ne var ki; eğer sığınmacılar Kürt ise, bu uluslararası antlaşmalar Türkiye'de geçersizleşmektedir.

Türkiye Hükümeti aynı zamanda 1951 Tarihli mültecilerle ilgili Cenevre Sözleşmesini, 2510 sayılı İskan Kanununun 3. maddesinide hiçe saymaktadır.

Türkiye Hükümeti uluslararası antlaşmalardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmelidir. Kürt sığınmacılara mültecilik hakkını daha fazla zaman yitirmeden yürürlüğü koymalıdır. Uluslararası kuruluşlar bu konuda Türkiye'ye gerekli uyarıyı yapmak zorundadırlar.

Halepçe'leri unutmamak, yeni Halepçe katliamlarına engel olmak, insan hak ve özgürlüklerini dünyanın her yerinde, tüm insanlar için eksiksiz uygulanır hale getirmekle mümkündür.

HALEPÇE'yi UNUTMA ...

BİREYİN DEĞERLENMESİ VE SOSYALİZM

tikçe iyileşmesi kitlelerin hem düzeyini yükseltecek, hem de sanatla, edebiyatla daha çok ilgilenmesine yol açacaktır.

Bu mutlu durum sanat ürünlerinin tüketim ve niteliğini, sanatçıların gelişim ve gelirini olumlu yönde etkileyecektir.

Marks ile Engels'in" sosyalist toplumun özgürce gelişmesini her bireyin özgürce gelişmesi koşulu"na bağlamaları da, herhalde, bu nedenlerden ileri gelmektedir.

(1) Nurullah Ataç Günce,1972,S.235
(2) Erdoğan Başar, Sosyalizm Sözlüğü 1965, S.48
(3) Bak: John Levis, Sosyalizm ve Birey, çev. S.Y. Cerit, 1966,S.12.

Kıbrıs'a ve Denktaş'a İlgi Duyan Demokrat Kamuoyuna

Gerek Kıbrıs'ta, gerekse dünyada barışsever güçlerin Kıbrıs sorununa çözüm aradığı bu dönemde tüm basın ve siyasi partiler tek bir ağızdan Sn. Denktaş'ın basın sözcülüğü ve koruyuculuğunu üstlenmişlerdir. Türkiye'de doktorluk yapan bir grup Kıbrıslı olarak bu durumdan kaygı duymaktayız. Bundan dolayı bazı konularda Türk kamuoyunu aydınlatmak gereğini hissettik. Bugün Kıbrıs'ta (KKTC) tek bir görüş ve sadece Sn. Denktaş yoktur. Ayrıca Sn. Denktaş da Türk basınında yansıtıldığı gibi değil farklı birçok özellikleri de olan bir kişidir.

DENKTAŞ, 74 sonrası Kuzey'de kalan taşınır ve taşınmaz Rum mallarını kendi arasında paylaşıp satan ve Sterlin milyoneri olan Ulusal Birlik Partililerinin (VBP-15 yıldır iktidarda olan parti) savunucusu ve koruyucusudur. Denktaş, 15 yıldır iktidarda olan ve kendisinin kurup desteklediği UBP'nin milletvekili ve destekçilerinin el koydukları trilyonlarca lira değerindeki Rum mallarına uluslararası bir resmiyet kazandırmak istemektedir. Herhangi bir BARIŞ ve Federasyon'da bu durum gündeme geleceğinden, Denktaş ve desteklediği iktidar partisi VBP, KKTC'nin sürekliliğini ve tanınmasını istemektedir. "Anlaşma olacaksa önce KKTC tanınsın" diye yaptığı çıkışların da en büyük nedeni budur. Çünkü bu, KKTC'nin tanındığı gün, uluslararası bir resmiyet kazanacaktır.

DENKTAŞ, milliyetçi göründüğünden çok, ümmetçi ve şeriatçıdır. Kur'andan alıntı yaparak yazdığı, beş kitabını (Kur'andan ilhamlar, Saadet sırları, İmtihan dünyası, Gençlere Öğütler, Yarınlar için) her gittiği yerde, cebinden çıkarıp dağıtmaktadır. Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin diploma törenlerinde, öğrencilere bu kitapları dağıtmaktadır.

Devletin televizyonu olan BRT'de Arapça haberler ve yayınlar yapılmaktadır.

Atatürk'e ve Laikliğe yaptığı saldırılardan dolayı, Türkiye'ye yıllarca giremeyen Nakşibendi Şeyhi "Şeyh Nazım Kıbrısi" nin dostudur. Şeyh Nazım'ın çalışmaları için, vakıf devletin olan bir çok yeri kullanması için hibe etmiştir.

DENKTAŞ, bugün KKTC'yi çiftliği gibi kullanan Asil Nadir'i "ekonominin komutanı" ilan etmiştir. Polly Peck'e KKTC'de giriştiği işlerde 30 yıllık vergi muafiyeti tanırken, taşınmaz Rum mallarından millerce dönüm arazi, sahil şeridi ve binayı Turizm'i kalkındırma kılıfı altında vermiştir. Böylelikle Polly Peck'in büyük bir bölümünün hisselerine sahip olan Rum, Ermeni ve Yahudi'yi de KKTC'de toprak ve mal sahibi yapmıştır.

KKTC'de ana muhalefet partisi (CTP) başkanı Özker Özgür'ün, TC pasaportu yaptığı bir konuşmadan ötürü TC elçiliği aracılığıyla aldırtmıştır. Özgür, bir yıldan beri ülke dışına çıkamamaktadır. Denktaş yaptığı açıklamalarda da ana muhalefet partisi başkanını tanımadığını söylemiş ve parti başkanlarıyla yaptığı temaslarda ana muhalefet liderini çağırmamıştır. Ayrıca yazdığı bir yazıdan ötürü Özgür'ü dava etmiş ve 80 Milyon TL. cezaya çarptırmıştır. Parayı ödeyemeyen Özgür'ün elinde bulunan tek arsasını buna mukabil almıştır.

Sürekli başkan akalabilmek için, 23 yılda 3 farklı devlet biçimi yaratmış, 3 kez de Anayasayı değiştirmiştir. İlki Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi olmuş kendisi başkanlık yapmıştır. Sonra KTFD'de kurulmuş başkanlık süresi biteceğine yakın KKTC'yi ilan etmiştir. Orada da iki dönem Cumhurbaşkanlığı yapabilme hakkını kazanmıştır.*

Nisan ayında KKTC'de seçimler yapılacaktır. Kurduğu ve desteklediği %36 oyla, iktidar olan UBP, azalan oyları ile tekrar iktidarda kalmak için yeni yasa hazırlamış ve Meclise sunmuştur. Bu yasaya göre %30'un üzerine çıkabilecek bir parti, tek başına iktidar olabilecektir. Tüm diğer partiler bu yasaya karşı çıkmasına rağmen, Denktaş bu anti-demokratik yasayı onaylamıştır. Muhalefet partilerini de davaya zarar verecekleri gerekçesiyle suçlamıştır.

PYapılacak Kıbrıs zirvesi için Rumlar tarafı lideri Vasiliu, tüm partilerden oluşturduğu "Ulusal Konseyi" de yanına alırken, Denktaş sadece kendisi gitmektedir. Oysa Denktaş diğer partileri değil götürmek, görüşlerini bile almamaktadır.

Bunlar Denktaş'ın demokratlığından verebileceğimiz örneklerden sadece birkaçıdır.

Bunlar Denktaş'ın demokratlığından verebileceğimiz örneklerden sadece birkaçıdır.

DENKTAŞ, bugün dünyada yalnız kalmıştır. Tüm çabası Türkiye'yi bu yalnızlığa ortak edebilmektir. Maalesef siyasi arenada bulunan yeteneksiz politikacılar ve siyasi parti liderleri de Denktaş'ın bu oyununa gelmektedir. Türkiye dünyada yalnızlığın acısını kötü politikacıları sayesinde çekmektedir. Barış, silahsızlanma ve Demokrasinin ışıl ışıl parıldamaya başladığı Dünyamızda Kıbrıs ve Türkiye Türkleri yalnızlık çekmeye layık değildirler. Bize, bunu layık görenlere Dur demek için, tüm Laik Demokratik ve Barışçı kamuoyunu sesimize kulak vermeye çağırıyoruz.

Lefkoşa'dan bir okur.

* 1985'te yapılan seçimlerden 90.000 seçmenin 35.000'i Türkiye'li göçmenlerdi. Bunlardan yukarıda söylediğimiz baskılarla tüm oyları toplamasına rağmen %70 oy alabilmiştir. Yani Kıbrıs Türkünün Çoğunluğu Denktaş'a oy vermemiştirler.

KÜRT SORUNUNA ÇÖZÜM YOLU

le içiçedirler. Özetle, Türk ve Kürt halklarının çıkarlarının tarihsel, coğrafi, toplumsal, kültürel ve ekonomik tüm alanlarda paylaşıklarına koşut bir bütünlük ve ortaklık içinde bulunduğuna inanıyoruz.

Kürt sorunu konusunda, ülkemizin bölünmesine ve iç savaşa sürüklenmesine varabilecek yöntemlerin, yani çözümsüzlüklerin gündemden çıkarılmasının koşulu, demokrasi içerisinde barışçıl bir çözümün ivedilikle oluşturulmasıdır.

Türkiye'nin imzaladığı İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Nihai Senedi gibi uluslararası belgelere, hukukun temel ilkelerine bağlı olarak;

-Kürt halkının varlığı, kimliği ve kişiliği tanınmalı,

-Dil ve kültür özgürlükleri sağlanmalı,

-Anayasal ve hukuksal hak eşitlikleri güvence altına alınmalı ve gerçekleştirilmeli, ortadan kaldırılması için gerekli planlar yapılmalıdır.

Sorunun demokratik ve barışçı yollardan, özgür dayanışma içinde çözümü için, kamuoyunun serbestçe tartışmasının yasal ve toplumsal çerçevesinin yaratılmasının zorunluluğuna inanıyor ve bunun ilk adımı olarak, konunun TBMM'de bir genel görüşmede ele alınmasını talep ediyoruz."

· Adımların 30. sayısında, yitirdiğimiz Karikatürist Mehmet Ot'la ilgili haberde ve yayınlayan karikatürdeki alt yazıdaki yanlışlıktan dolayı Ahmet Ot'tan özür dileriz ve Mehmet Ot'u bir kere daha sevgiyle anıyoruz.

Daha örgütlü, kitlesel 8 Martlar Yaşayabiliriz.

Ülkemizde kadın olmaktan kaynaklanan sorunların sorgulandığı, bağımsız kadın hareketinin geçmişten farklı söylem ve eylem biçimleriyle maddi bir güç haline geldiği birkaç yılı da geride bıraktık.

Hatırlanacağı gibi bağımsız kadın hareketinin (Radikal feministler, sosyalist, marksist feministler...) ortaya çıkışı bazı çevrelerce, 12 Eylül'ün getirdiği tahribatlar sonucu, küçük burjuva çözümler olarak görülmüş ve "derin felsefi" çözümlemelerle bağımsız kadın hareketi "Teslimiyet, Bunalım Felsefesi..." diye adlandırılmıştı.

Bugün bu görüşde olanların azınlığa düştüklerini görmek, mücadelenin genel çıkarları bakımından, önemli bir kazanım.

Sosyalist demokrasiyi yaşam biçimi haline getirememiş, Stalinci gelenekten kopamamış grup ve bireylerin bağımsız kadın hareketine tahammül edemiyecekleri bir gerçeklik. Geçmişin kitlesel kadın derneklerinin deneyleri, henüz canlı bir biçimde belleklerdeyken, kadın hareketinin sınırlarını daraltıcı girişimler, yani "kadın sorunlarında sadece sınıfsal bakışı benimseyen, cinsiyetler arası eşitsizliği, biyolojik etkenleri eb." gözardı eden programlar peşinen başarısızlığı kabullenmelidirler.

Çeşitli sosyal kesimlerden kadınların, çok değişik sorunlarının çözümüne bir grubun talip olması ve çözümün sosyalist kuruluşa ertelenmesi, geçmişte olduğu gibi bugünde "traji-komik" sonuçlara götürür bizi."

"Kadın olmak" bilincinin yaygınlaşması, "daha çok, daha çok kadın'ı" kadın sorunlarına çekebilmek, merkezine, "kadının ezilmişliğini" alan kadın örgütleriyle davranış birliğini sağlamak, deneyleri aynı potaya dökebilmek, vazgeçilmez görevlerimizdendir.

Kadın sorunlarında da, tabulardan, doğmalardan, sıyrılabildiğimiz andan anlamına uygun 8 Martlar yaşayabiliriz. 8 Mart 1990 ve sonrasında kadın hareketinin daha da kitleselleşmesi, farklı oluşumlar arasında iletişimin güçlenmesi için özveriye hazırmıyız?

Nazmi Şaşmaztin

Malatya Cezaevi

HANGİ TEKNOKRASİ ?

Bir zamanlar tüm gençliği peşlerinden sürüklemiş bazı yazarlar şimdi solculuğun yerine teknokrasiyi koymaya çalışıyor; solculuk yerine bir tür teknokrasi savunmacılığı yapıyor.

Kuşkusuz teknolojinin baş döndürücü hızına, topluma kazandırdıklarına ve kazandıracaklarına kimsenin bir şey diyeceği yok.

Ama bu arada güme giden demokrasi savunuculuğu oluyor.

Hani tüm emekçilerin kafalarının aydınlatılabileceği, üretim kadar yönetime de katkılarının koyabilecekleri, sayısız gece okullarıyla tüm emekçilerin de üniversite mezunu olabilecekleri halk ve emekçi katılımlı demokrasi. Hani kişiliklerin alabildiğine geliştiği kimsenin kimseyi ezmeyeceği bir yöne toplumsal yöneliş. Hani umut ve mutluluk.

Teknoloji evet.

Ama hani onunla koşut gitmesi gereken toplumsal yön, insancıl yön.

Diyorlak ki siz enderuncusunuz. Padişah kulluğundan yanasınız. Devlet kapılarında yanaşmayı savunuyorsunuz. Hazırlopçusunuz.

Firmalardaki kimlerin ne için çalıştığı kimlerin nasıl ve nereden gelmekte olan hazırlopçuluğu unutturulmak isteniyor. Teknoloji cafcaflarının karmaşası arasında sömürü sözcüğü unutulsun isteniyor.

Otomasyon. Ama, tüm emekçileri üniversite mezunu yapmayı planlayan bir toplum verisi olarak otomasyon.

bunun için yazmak, böyle birdemokrasi için çabalamak.

"Automatian" adlı bir kitapta okuduğuma göre ilerde doğacak ve doğmakta olan otomatik ve yarı-otomatik fabrikalarda bugünkülerde çalışan işçi sayısından daha fazla programcı delgici vb. ve gereksinme olacak. Soruna planlı bilinçli yaklaşılırsa işsizlik olmayacak.

Bizim eski solcularımız teknokrasi deyip en güçlü olan öbürlerini ezsin zayıflara yer yok deyip bizi insan olduğumuzdan utandırırken; Almanya'nın emekçileri teknokraside dönen sömürü dolaplarına çok bilinçli karşı çıkıp 35 saat için greve gidiyor.

İnsan toplumsal ve dolayısıyle ondan doğacak kişisel mutluluğun umudundan vaz geçemiyor. Tüm emekçileri üniversite mezunu yapma planları içinde, tüm yaşam üretim ve yönetime tüm emekçilerin katıldığı tekniğe teknolojiye alabildiğine egemen tüm insanların mutlu olduğu bir demokrasi düşünüyor insan.

Herşeye karşın gelecekler umut doludur diyebiliyoruz.

Yüksel Demirekler.

Genel Koordinatör: Abidin Sökmen, Piyerloti Cad. Dostluk Yurdu sok., Selimbey İşhanı, No: 8/12, Çemberlitaş, Tel: 516 23 27 Bölge Koordinatörleri: *Ankara- Ziya Yavuzaş, Sağlık 1.sok., No: 9/9, Sıhhiye * İzmir-Mustafa Karakuş, * Trakya-İ. Can Dirl. * Adana- Ömer Uz - Ahmet T. Türkmen, İnönü Cd., Aydın İşhanı, Asma Kat:5, No:607 Tel: 110449 Temsilcilikler: *Taşova (Amasya)- Ömer Ünal, Ballıca Köyü * Antakya- Ferit Lif, * Bandırma (Balıkesir)-Mehmet Aydın, Kaşif Açar Cad., Dumalar Pasajı, No: 36/4. * Bursa - Nejdet Filizoğlu, Hacılar Mah., Ecelar Sok., Sema ap., No: 1/1. *Gaziantep- Halil Şalvarlı, Bey Mah., Abdullah Edip Çiftçi Cd., No: 12/2. * Bakırköy Hamide Eskioğlu - Vahap Ünsever, İstanbul Cd., No. 36/7, Tel: 542 41 07 * Bayrampaşa- Selahattin Sabırlı- Hayrettin Altuncevahir, Yenidoğan Mh. Numunebağ Cd. No: 36 * Beykoz- Ahmet Özgün, İsmail Yıldız, İskele Cd. No:3 Kat:3, Paşabahçe, Tel: 322 61 83 *Eminönü- Fatih -İsmail Sürücü, Yeşiltulumba Sk. No: 56, * Kadıköy-İlhan Özer, Osmanağa Mah. Karadut Sk. Şefik Ulaştır İşhanı No: 27/6 * Kartal- Harun Alıncı-Mehmet Malkaç, Yukarı Mahalle, Yanlı Sok. No: 11/3 B Blok, Tel: 374 32 44 * Şişli- Müslüm Erdal - Mahmut Doğan, İzzetpaşa Mah., Deniz Sok., No: 5/3 * Ümraniye -Ali Şen, Alemdağ Cad. No:53/C * İzmir - Vedat Peksel, 1471. Sok. No: 45/5 Alsancak, Tel: 22 87 33 * Denizli- Adile Ereren, Doktor Cad. Mentaş İşhanı, Kat: 3 Tel: 366 20 * Diyarbakır Mustafa Dağlı - İslandiyar Eyüboğlu - Mehmet Karabulut - Salih Şimşek, İnönü Cad., Kahraman İşhanı Kat: 4 No: 32 TelX 427 32 *Kocaeli- Nevzat Cingiri, Ali İhsan Kayalar, Ömerağa Mah. Salum Sok. Ekşiler Han., Kat: 2 Tel: 14 42 28 * Mersin- Adil Alaybeyoğlu, Hastane Cad. No: 113/6 *Manisa- Ramazan Tütüncü, Kuyualan Mah. Erler Cad. No: 113/6 * Muğla Necati Demirel - Özcan Özgür - Belediye İşhanı No: 215 Kat:2 Tel:83 87 *Sakarya- Hayri Çiller, Kavaklar Cad., Sürelçioğlu İşhanı, Kat:1 No: 38/40 *Seferihisar- İsmail Fethi Ekan, Atatürk Mah. Osmaniye Sk. İnce Mehmet İşhanı No: 10 *Çerkezköy (Tekirdağ)-Hüseyin Öztürk, Gazi Mustafa Kemal Mah. Edip Sok. * Karadeniz /Ereğli- Devrim Bulvarı Çıbıroğlu İşhanı Kat 6 *Antalya- Ahmet Yalçın Sinan Mah. Atatürk Cad. Birlik İşhanı No: 113 * Eskişehir- İlhan Pervane - Suat Alpak, İsmet İnönü Cad. Çelen İşhanı No: 26 Daire 29 *Tarsus- Yusuf Kenan Oğuzcan, Cengiz Topel Cd. Yaramış İşhanı No: 20 Kat:3 * Zonguldak- Gazi Paşa Caddesi, Aralık Sok., Turan Apt. No: 46 Kat:3

YURTDIŞI

Genel Koordinatör: Veysi Sarısözen Temsilcilikler: * Federal Almanya - Aydın Sertser, Moltke Str. 45, 4100 Duisburg, Fax: (49- 203) 339 229, Tel: (49- 203) 340 393 * Büro Berlin - Donau Str. 104, 1000 Berlin 44 * Avusturya- Halil Erdem, Mittelsteig 7/19, A-1040 Wien, Tel: (43-222) 566 7445 * Belçika- Turgay Çelikdere, Chee B. Alsemberg 455, 1180 Brüksel, Tel: (32-2) 345 1076 * Danimarka- Ayşe Coşkun, Dyringparken 122,2th, 2660 Brondy Str., Tel: (45-2) 544 262 * Fransa- Hayri Ala, 57 Rue de la Mare, 75020 Paris, Tel: (33-1) 434 95 886 * Hollanda- Semra Ulusoy, Merico Dreef 229, 3563 Utrecht, Tel: (31-30) 82 30 28 * İngiltere- Cahit Baylav, 6 Stoke Newington Road, London N16 7XN, Fax: (44-1) 923 1902 * İsveç- Salih Sakmen-C.O. Köylüoğlu, Visbringen 42 NB, 163/73 Spånga, Tel: (46-36) 6311 * İsviçre- Hasan Demircan, Postfach 56, 5614 Sarmenstorf, Tel: (41-57) 271 871 * Kıbrıs- Zeki Erkut, 19 Necmi Avkıran Sok., Lefkoşa, Tel: (90-520) 75 407 * Yunanistan- Gülender Öztürkçü, 00301 2265148, Rizou Neroulou 11141, Galatsi, Athens, Tel: 19 512926

Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedelini "Su Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş., Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi, Hesap No: 1068604" hesabına yatırmanız ve banka dekontu fotokopisini "Adımlar Gazetesi, Peykhane Sok., No: 44/4, Sultanahmet, İstanbul" adresine bildirmeniz yeterlidir.

Abone Fiyatları

6 aylık

Yurtiçi 25 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM

Yıllık

Yurtiçi 50 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 60 DM

adımlar

❑ Su Basın Yayın ve Ticadet A.Ş. adına Sahibi: Şefik Çalık ❑ Genel Yayın Yönetmeni: Zülfü Dicleli ❑ İşletme Müdür: Atilla Tanılkan ❑ Yazışleri Müdürü: Hüseyin Çakır ❑ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 11 79 Fax: 516 11 79 ❑ Dağıtım: GAMEDA ❑ Baskı: Son Havadis Web Ofset, 575 35 60

YAŞANANLARIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ...

❑ **Uğur Yüzbaşoğlu**

Üniversitelerde neler oluyor ? Gençlik yeniden dinamizmini, bireysel terörizmin yükselmesine mi yoksa demokratikleşmenin yükselmesine mi adayacaktır. Dünya yeni bir rönesans yaşarken, gençlik 12 Mart'dan beri her kuşağa nasip olmaya başlayan, polis copu, zindan dinginliği, yaşayamadan yaşlanma ile mi karşı karşıya kalacak. Toplumda ve üniversitede demokrasisizliğin, diyalogsuzluğun, söz söyleme hakkının kısırlığının ve bilimsel düzeyin düşüklüğünün faturası yine gençliğe mi çıkarılacak? Millî Güvenlik Kuruluna brifingler veriliyor . . Üniversiteli gençliği, öğretim üyeleri, YÖK'ün yöneticileri, kimse dinlemezken, hakkında brifingler veriliyor. Yine birbirlerini dinliyorlar. Bir atalar sözü var. "Benim oğlum bina okur döner döner yine okur" Osmanlı'dan kalma yöntemlerle bu sorunların çözülemiyeceğini öğrenebilmek için daha çok olaylar mı yaşanacak .

Neden öğrenci gençliğin düzenleyicisi olduğu brifinglerde, hükümet temsilcileri, YÖK'ün idarecileri açık alanda sorunları tartışmıyorlar? Artık her türlü sorunun diyalog yoluyla çözülebileceği bunun dışındaki çözümlerin sorunları daha da büyüttüğü, içinden çıkılmaz hale getirdiğini bilmek gerekiyor. Eğer sorunlar çözülmek isteniyorsa, diyalog yolu açacak en temel noktadır.

Üniversiteli gençliğin dünyası yeni yeni zenginleşmeye başlıyor. YÖK'ün yarattığı çöl ortadan kalkmaya başlıyor. Gençlik içinde yeni yeni filizler boy vermeye başlamışken, şiddet olayları yeni yabancılaşma türlerinin üretilmesini koşulluyor. Gelişim, şiddetin her türlü sorunun çözümünde tek araç olarak kullanılmaya başlanmasına doğrudur. Bu dumanlı havada, kimin suçlu olduğu, olayların sorumlusu olduğu da belirli olmuyor. Diğer yandan milyonlarca liralık zarar kime yarıyor? Basına haber olmanın tek yolu bu mu? Kravat iğnelerinden fotoğraf makinası, uydulardan bir bankta gazete okuyan insanların izlendiği bir çağda herkesin gözü önünde yapılan bir forumu izleyen polisi dövmek, politika yapmak mı oluyor? Bireysel şiddet ile meşruluk ve yıllardır tartışılıp da bir türlü çözülemeyen kitlesellik nasıl sağlanacaktır?

Bugün öğrenci gençlik içinde düşüncelerini dinlenebilir hale getirmek, insani ilişkiler ve açık kimlikli ve meşruiyeti her zaman kazanarak korumakla olanaklıdır. Kendi sorunlarına ilişkin somut talepleri olmayan, en küçük ve önemsiz (!) bir sorun için dahi çaba sarfetmeyen ve her sorunun çözümünü genel sorunlara bağlayan anlayışlar ile bir yere varmak olanaklı değildir. Öğrenci gençlik hareketi şu yada bu politik kimlikle tanımlanan "seyyar kuvvetlerin" düşman güçlerle mücadelesinden ibaret olamaz. Dar tanımlamaların dışında gençlik hareketi, yada her türlü gençlik etkinliği daha zengin ve renklidir . . .

Türkiye'nin entellektüel ve politik yaşamına gençlik hareketleri önemli katkılar yapmışlardır. Marksizmin yoğun tartışıldığı Fikir Klüpleri, 68'in ülkeye özgü bir sentezinde, düşünsel zenginliği yakalamanın önemli dönüm noktasıydı. Bu gün ortaya çıkan "radikal" görünümlü, gençlik grupları ise tarihin nostaljik bir tekerrürünün peşinden koşuyorlar. Ortaya dört tane Dev-Genç, bir o kadar sosyalist komünist gençlik örgütü çıkıyor ve hepsi de gençliğin temsilcileri. İddianın büyüklüğünün kendisi bu nitelemelere sahip örgütlerin küçüklüğünü ortaya koyuyor. Mikro yapılarla, ancak kendi hedeflerinin sarhoşluğu içinde, "kendi devrimlerine doğru koşarken", gerçekliğin duvarı ancak yılların birikimiyle kendini gösteriyor. Yaşamın, tanımlanandan çok farklı olduğu, ilişkilerin değişimden kendini kurtaramıyacağı 20-25 yıllık deneylerle sabittir.

Ama artık olaylar üzerinde ne düşünecek ne de okuyacak zaman vardır. Yarınki eylemlere, doğru politikalarla, doğru bir yoldan, doğrunun biricik temsilcisi olarak dosdoğru yürümek gerekiyor.

Akademik eğitimin içine ki bu 4-5 yıl süresince bu kadar çok şeyi doldurduğunuz da politik aktivitenizin dışında eğitiminizin çok boş kaldığını görürsünüz. Bireysel sorunlar, cinsellik, YÖK'ün değişimekte olan yüzü, çevrenin her geçen gün nefes alınamaz hale gelmesi, bireysel terör görünümlü politik cinayetlerin tırmanışı vs. vs.. Evet bunların hepsi kapitalizmin, eşitliksizci sisteminin sonucudur. 100 yıl önce keşfedilen bir şeyi milyonlarca defa tekrarlamak ile her olaya kur'an'dan bir ayet okuyarak yanıt vermek arasında yalnızca söylem farkı vardır.

Sorunların çözümü için sihirli reçetelerini ve tek yollarını sunarak içinden çıkmaya olanak yoktur. Sorunları ancak aşağıdan yukarıya, bütünselliği göz ardı etmeden, ama önce kendi kapımızdan başlayarak çözebiliriz. Kendi bulunduğu alanın sorunları için etkin çözümler üretmeden ifade edilen öneriler o dönemin romantik ezgileri olarak kalır.

Gençlik herşeyden önce düşünsel zincirlerini kırmalı ve ailesine, üniversiteye kendi özgün düşüncesi ile katılmalıdır. Hareketliliğin önü bireylerin kollektif iradesiyle katılabilecekleri, binlerce motifin buluşmasıyla, ortaya çok farklı olanaklara katkı yapmanın dışında bir iddiası olmayan kararlı önderliklerle açılabilir! İnsanlığın düşünsel zenginliğinin, kültürel birikimlerinin üzerine bina edilebilen ve ancak gençliğin her türlü yanını öne çıkarabilen bir hat geri formlardan kurtulabilir.

Gençler çatışmadan, barış içinde yapılan bir etkinliğin sonuçlarını basın yayın organlarında gördüklerinde, hangi eylemin daha dönüştürücü ve etkili olduğunu yakalayacaklardır. Korsan mitinglerin, işgallerin sürekli kapak konusu haberler olması, kitlelerin beynine binlerce kez şiddetin toplum yaşamındaki rolünü kazıyor. Şiddet ile sorunların çözülebileceği kanısı, aşiret geleneğinden gelen feodal hasımlık anlayışının sürdürülmesidir. Basın, televizyon, Amerikan filmleri şiddetin nasıl da çözücü (!), etkileyici, tapınılacak birşey olduğunu defalarca tekrarlayarak belleklerde izini bırakıyor.

Bir kere şunu iyi anlamak gerekiyor. Polisiye yöntemler ile toplumsal sorunlar bastırılabilir ama çözülemez, çözüm çok daha uzun vadeli, insanca bir tercihtir. Bir baba iletişim bozukluğundan yakınırken soruyor: "**Ekrem A : (İki erkek, bir kız çocuğu var. Lise öğretmeni, yaş 54)" Nerede gençlerin kültür evleri? Nerede onların toplumla tanışabilecekleri lokaller, geziler, konuşabilecekleri, tartışabilecekleri yerler? Hiç biri yok Gençlere toplum olarak ne veriyoruz? Gençleri bireyciliğe yönelten, çıkarcılığı öğütleyen bir sistem, artı bozuk bir eğitim, artı sinemalar hepsi bu. Genç ne yapacak neyi dinleyecek neyi kendisi bulacak? Bütün bunları bırakıp da beni mi dinleyecek? Dinlese ne kadar etkisi olacak? " (Kuşatılmış Gençlik-sf 149-150- Erdal Atabek- Altın yayınları, 3.Basım Şubat 1990)

Evet, gençliğin farklı seçenekleri olabileceği, kendini ifade edeceği, sosyalleşebileceği, kuşatılmışlıktan kurtulabileceği neyi var???

PANORAMA

-Yıldız Üniversitesi Senatosu, Üniversite de yaşanan olaylar üzerine şu açıklamayı yaptılar! "Senatomuz, düşünce ve fikir özgürlüğünün kullanılmasında, şiddet ve terörün bir araç olarak kullanılmasına ya da özgürlüklerin kullanımı görünümü altında bir amaç haline getirilmesine tamamiyle karşıdır. Bu tür eylemlerin demokrasiyi geliştirmesi bir yana, onun temellerini sarstığını, hatta yok ettiğine inanmaktadır.

Gençliğe el atanlar bilindiği halde, sonuçlardan üniversitelerin ve masum gençliğin sorumlu tutulması kabul edilemez bir hatadır. Bunun örneği yakın tarihimizde yaşanmıştır.

-Yıldız Üniversitesi işgali ile ilgili olarak 225 öğrenci göz altına alınıyor. Bunlardan 39 tanesi Yıldız Üniversite'si öğrencisi. 2 tanesinin de ODTÜ öğrencisi olduğu açıklandı.

-**İsmail Cem 4 Mart 1990 Pazar** günü Güneş Gazetesi'ndeki köşesinden soruyor "Toplumumuzdaki mutluluk oranı nedir?"

-MGK. Genel Sekreteri **Orgeneral Şabri Yirmibeşoğlu**'na üniversitelerin genel durumları ihtiyaçları ve hizmetleri konularında YÖK'ün brifing vermesinden sonra sıra üniversitelere geldi. Ankara üniversitesinden başlanacağı bildirilen brifinglere öğrenci olaylarının nedenleri ve son zamanlar da tırmanan anarşi ve terör konuları üzerinde durulması, bu konularda üniversitelere çeşitli uyarılarda bulunulması beklenıyor ..